

Programma

BEGROTING 2018

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord		1
Hoofdstuk 1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
1.2	Budgetcyclus	3
1.3	Functies van de begroting en jaarstukken	4
1.4	Bestuurlijke procedure	5
Hoofdstuk 2	Van voorjaarsnota 2017 naar begroting 2018	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Financieel totaaloverzicht	7
2.3	P.M. posten	11
2.4	Overzicht investeringen	12
2.5	Reserves en voorzieningen	13
2.6	Baten en lasten programma's, producten 2018 – 2021	14
Hoofdstuk 3	Programmaplan	15
3.1	Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	15
3.2	Programma B - Verkeer en vervoer	17
3.3	Programma C - Economie & VHROSV	18
3.4	Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	20
3.5	Programma E - Sociaal domein	22
3.6	Programma F - Volksgezondheid en milieu	24
3.7	Recapitulatiestaat begroting van baten en lasten 2018 - 2021	26
Hoofdstuk 4	Paragrafen	27
4.1	Organisatieschema	27
4.1.1	Organisatiestructuur	27
4.2	Bedrijfsvoering	28
4.2.1	Algemeen	28
4.2.2	Personeelsbeleid	29
4.2.3	Personeelssterkte	29
4.2.4	Arbeidsomstandigheden	29
4.3	Weerstandsvermogen & Risicobeheersing	30
4.3.1	Inventarisatie van risico's	30
4.3.2	Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's / Kwantificeren van risico's	36
4.3.3	Inventarisatie weerstandsvermogen	38
4.3.4	Inventarisatie weerstandscapaciteit	39
4.3.5	Weerstandsvermogen – conclusies	41
4.3.6	Kengetallen	42
4.3.6.1	Schuldquote	42
4.3.6.2	Solvabiliteit	43
4.3.6.3	Grondexploitatie	43
4.3.6.4	Structurele exploitatieruimte	44
4.3.6.5	Belastingcapaciteit	45
4.4	Onderhoud kapitaalgoederen	46
4.4.1	Wegen	46
4.4.2	Riolering	46
4.4.3	Water	47
4.4.4	Groen	47
4.4.5	Gebouwen	48

4.5	Financiering	49
4.5.1	Renterisiconorm	50
4.5.2	Kasgeldlimiet	50
4.5.3	Renteschema	51
4.6	Lokale heffingen	52
4.6.1	Onroerende zaakbelastingen	52
4.6.2	Afvalstoffenheffing	54
4.6.3	Rioolheffing	55
4.6.4	Toeristenbelasting	56
4.6.5	Grafrechten, begrafenisrechten	56
4.6.6	Bouwleges en overige vergoedingen	56
4.6.7	Kwijtscheldingsbeleid	56
4.6.8	Woonlastenontwikkeling	57
4.6.9	Totaaloverzicht kostendekkendheid leges	57
4.7	Verbonden partijen	59
4.8	Grondbeleid	67
4.8.1	Visie	67
4.8.2	Beleid inzake reserves en risico	68

Bijlagen:

A.	Programma, functie en portefeuillehouder, budgethouder
B.	Overzicht van reserves en voorzieningen
C.	Specificatie mutaties reserves en voorzieningen
D.	Toelichting aard en reden van reserves en voorzieningen
E.	Overzicht incidentele baten & lasten
F.	Ontwikkeling eigen vermogen
G.	Begrotingsgegevens i.v.m. EMU-saldo
H.	Geprognosticeerde begin- en eindbalans
I.	Kasstroomoverzicht
J.	Staat van opgenomen geldleningen
K.	Basisset (beleids)indicatoren
L.	Kerngegevens
M.	Verklarende woordenlijst
N.	Lijst met afkortingen

Voorwoord

Geacht raadslid,

Hierbij bied ik u, mede namens het college, de begroting 2018 aan. In deze begroting zijn ook de meerjarenramingen voor de jaren 2019-2021 opgenomen, overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Met de begroting 2018 geven wij invulling aan de laatste jaarschijf van het collegeprogramma 2014-2018.

De begroting 2018 is reëel sluitend. Dit geldt tevens voor de meerjarenramingen 2019-2021.

Een begroting die qua indeling is aangepast aan de eisen die de wet stelt en qua vormgeving meer leesbaar is vormgegeven. Door de verplichte overgang in 2017 is de vergelijkbaarheid met de rekeningcijfers voor 2016 niet mogelijk, de kostencategorieën zijn vanaf 2017 totaal veranderd.

Het trap op en trap af mechanisme waarbij de decentrale overheden mee bewegen met de rijksbegroting, draagt bij aan een hogere uitkering vanuit het Rijk. De meicirculaire 2017 en de voorjaarsnota 2017 bevestigen dit positieve beeld. En mede door het door uw raad gevoerde financiële beleid is de begrotingsruimte toegenomen. Deze financiële ruimte biedt de mogelijkheid om de lasten voor onze inwoners te verlichten. Het college heeft de raad reeds bij de voorjaarsnota 2017 voorgesteld om de opbrengsten van de OZB-woningen voor 2018, met 10% te verlagen.

Daarnaast dient de begrotingsruimte als buffer voor toekomstige claims en uitgaven die wel te benoemen zijn maar op dit moment nog niet te kwantificeren zijn. Denk hierbij o.a. aan:

- Loon-, prijsontwikkelingen en economische groei vertalen zich in aanpassing van CAO's voor onze organisatie en de gemeenschappelijke regelingen;
- Investerings in Frisse scholen (klimaatbeheersing) zijn op dit moment nog onduidelijk;
- De aan- en verkoop van gronden (vastgoed) om tot een nadere invulling te komen van de Centrumvisie;
- Uitkeringen SOZA (BUIG-budget) zijn op dit moment nog niet inzichtelijk en op macro niveau nog te onzeker;
- Bijdragen Jeugdzorg: landelijke tendens laat zien dat de uitgaven fors toenemen.

Daarnaast zal voor 2018 aandacht worden geschonken aan:

- De gemeenteraadsverkiezingen;
- Starten met de bouw van het Kindcentrum: in de begroting zijn reeds middelen opgenomen om het Kindcentrum te kunnen bekostigen;
- Verdere uitwerking van de Centrumvisie met als doel: "Het centrum van Boekel als de plek om gezellig en ongestoord boodschappen te doen en te winkelen, met voldoende voorzieningen";
- Verdere transformatie van het Sociaal Domein, naast kostenbeheersing en kwaliteitsverbetering zal het integraal werken met professionals worden bevorderd;
- De oplosagenda Beschermd Wonen in praktijk brengen;
- De uitwerking van het omgevingsplan buitengebied en met name het belang van de volksgezondheid. Deze dienen hand in hand te gaan. Vergunningverlening en gezondheid willen we niet los van elkaar zien;
- De voorbereiding inzake de aanleg van de Randweg, voorzien in 2019;
- Bijdragen in de samenwerking bij de uitwerking van de ambitie "Geopark Peelhorst in wording";

Ook het jaar 2018 heeft Boekel veel te bieden voor onze gemeenschap en daarbuiten. Een gemeenschap waar men met plezier woont, leeft en werkt en waar men elkaar helpt in het levendig en zelfstandig houden van deze prachtige gemeente met zijn unieke kernen.

Ik ga er vanuit dat de begrotingsstukken u een helder inzicht geven in de financiële en beleidsmatige ontwikkeling en dat de begroting 2018 bijdraagt aan de invulling van onze strategische visie.

Ik wens u een vruchtbare begrotingsbehandeling toe.

De burgemeester,
P.M.J.H. Bos

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

In het onderhavige hoofdstuk worden enkele algemene onderwerpen zoals 'de budgetcyclus', 'de functie van de begroting en de jaarrekening' en het 'bestuurlijke proces' uiteengezet en toegelicht.

Hoofdstuk twee betreft de financiële vertaling van de voorjaarsnota 2017 naar de begroting 2018 en geeft de aansluiting van de begroting met de voorjaarsnota weer.

Hoofdstuk drie behandelt het programmaplan. Dit plan is een overzicht van de beleidsitems zoals de raad die behandelt. De programma's bestaan uit verzamelingen van gemeentelijke producten.

In hoofdstuk vier worden de in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven paragrafen behandeld. De onderwerpen van de paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting. Het doel van de paragrafen is dan ook om de onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, in een kort overzicht gebundeld weer te geven. De paragrafen geven, gezien het groot financieel en politiek belang, informatie voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente Boekel op korte en (middel) langere termijn.

Als bijlage bij deze beleidsbegroting is een verklarende woordenlijst en een lijst met afkortingen opgenomen. De verplichte onderdelen van de begroting zijn als bijlage in dit boekwerk opgenomen.

1.2 Budgetcyclus

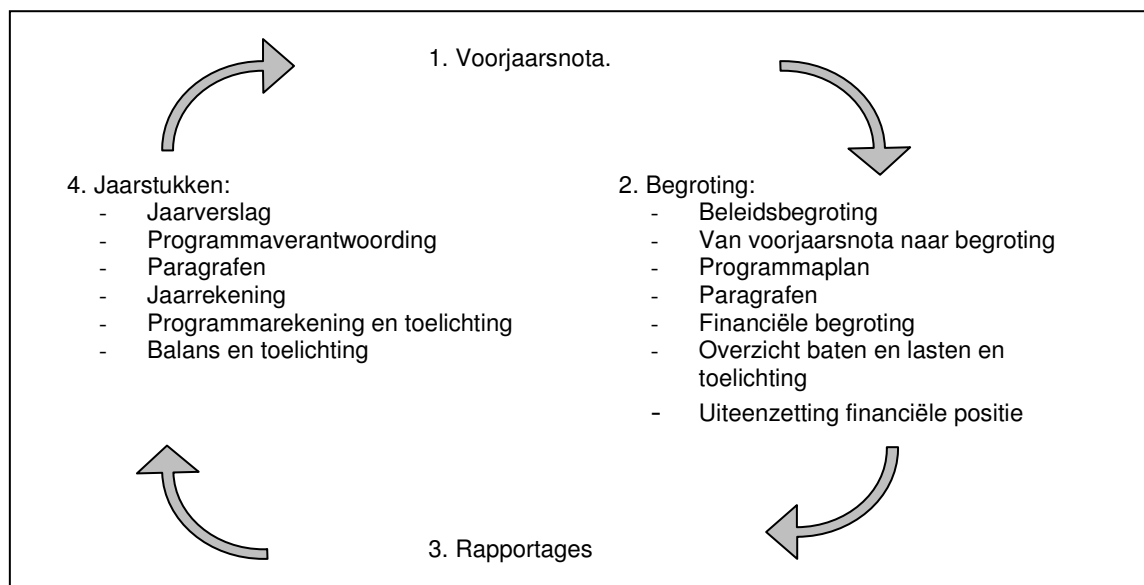
Het BBV onderscheidt een beleids- en een financiële begroting. De begroting van de grondexploitatie is ingepast in alle begrotingsdocumenten, maar kent, exploitatietechnisch, een budgettair neutraal karakter. Daar de mutaties hiervan tot uitdrukking komen in de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden op de balans.

1. Voorjaarsnota

De budgetcyclus start met de voorjaarsnota in de periode april / mei / juni. De voorjaarsnota is als het ware de fundering voor de begroting, die na de algemene beschouwingen in oktober / november wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

2. Begroting

Zoals de budgetcyclus aangeeft, is de begroting onderverdeeld in de beleidsbegroting en de financiële begroting.

Budgetcyclus Besluit Begroting en Verantwoording

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting gaat vooral in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op belangrijke onderdelen van het beheer. De begroting is onderverdeeld in de volgende onderdelen:

- Van voorjaarsnota naar begroting:
hier is de opbouw van het saldo van de voorjaarsnota naar het saldo van de begroting terug te vinden.
- Het programmaplan:
dit plan is opgebouwd uit groepen van samenhangende producten, activiteiten en geldmiddelen welke in afzonderlijke programma's worden samengevat.
- De paragrafen:
dit begrotingsonderdeel legt de beleidslijnen vast voor wat betreft relevante beheersmatige aspecten en het lokale heffingenbeleid.

Financiële begroting

De financiële positie en de geraamde inkomsten en uitgaven voor de komende jaren van de gemeente worden in dit onderdeel inzichtelijk gemaakt. De financiële begroting bestaat minimaal uit:

- Het overzicht van de baten en lasten;
- De uiteenzetting van de financiële positie en toelichting: de uiteenzetting van de financiële positie bevat een raming voor het begrotingsjaar van de financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen.

3. Rapportages

Het periodiek rapporteren is een onlosmakelijk onderdeel van de P&C-cyclus. De actuele stand van zaken en de meest recente toekomstverwachtingen worden hierin uiteengezet en nader toegelicht. Daar waar nodig en/of gewenst wordt op verschillende momenten gerapporteerd.

4. Jaarstukken

Na afloop van het boekjaar presenteren wij u de beleidsmatige en financiële resultaten in de jaarstukken, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening. In tegenstelling tot de begroting gaat het dan niet om ramingen, maar om financiële en beleidsmatige realisaties. Het jaarverslag is onderverdeeld in de programmaverantwoording en de paragrafen. In het jaarverslag staan de resultaten ten aanzien van het beleid centraal. De jaarrekening bevat de programmarekening met een toelichting en de balans met bijbehorende toelichting. De jaarrekening gaat merendeels in op de behaalde financiële resultaten.

1.3 Functies van de begroting en jaarstukken

De begroting en jaarstukken zijn om vier redenen belangrijk voor de raad. In de eerste plaats is dat vanwege het budgetrecht van de raad. Dit houdt in dat alleen de raad bevoegd is het college te machtigen tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen. Dit is de **autorisatiefunctie**. Het grote belang van deze functie komt ook tot uitdrukking in het feit dat deze functie ook wel de staatsrechtelijke functie wordt genoemd. Of zoals de Staatscommissie Dualisme en lokale democratie het zegt: 'Het budgetrecht is een fundament van elke volksvertegenwoordiging, dus ook van de raad'.

In het verlengde van de autorisatiefunctie ligt de 2^e functie van de begroting, de **allocatiefunctie**. Omdat de middelen beperkt zijn, moet gekozen worden aan welke doeleinden wel of geen en aan welke minder of meer middelen worden besteed. Bij deze functie komt nadrukkelijk tot uiting dat het bij de begroting om zowel het beleid als de financiële vertaling gaat. In het BBV komt dat tot uitdrukking doordat de begroting bestaat uit een programmabegroting en een financiële begroting. In de programmabegroting wordt ingegaan op de maatschappelijke effecten die nagestreefd worden, hoe men deze effecten wil gaan bereiken en welke middelen daarvoor nodig zijn en hoe deze worden ingezet.

In de derde plaats heeft het sluitstuk van de begroting, de jaarstukken, de **controlerende functie**. Deze functie is in het duale stelsel in belang toegenomen. Versterking van de controlerende functie van de raad is een van de oogmerken van de dualisering. Bij de controle zijn diverse aspecten van belang. De jaarrekening moet een getrouw beeld geven: de baten en lasten, alsmede de balansmutaties, moeten op een rechtmatige manier tot stand zijn gekomen. Door het vaststellen van

de jaarrekening wordt het college decharge verleend voor het gevoerde financieel beleid/beheer in het betreffende jaar. Het jaarverslag moet verenigbaar zijn met de jaarrekening, wat wil zeggen dat de cijfers in beide documenten met elkaar overeenstemmen en de conclusies ten aanzien van de financiële positie eenzelfde beeld geven. Voorts is het jaarverslag van belang voor de toetsing van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid. Op het jaarverslag wordt hier verder niet ingegaan, omdat het jaarverslag zich, net zoals zijn tegenhanger de begroting, richt op beleid.

De raad maakt bij zijn controlerende taak gebruik van de controleverklaring waarin de accountant zijn oordeel geeft over zowel de getrouwheid als rechtmatigheid. Ook kan de raad gebruik maken van onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid.

Tenslotte, heeft de raad tot taak ervoor te zorgen dat de begroting in evenwicht is. Voor deze taak is een adequaat inzicht in de financiële positie noodzakelijk. **Het geven van een goed inzicht in de financiële positie** is de vierde begrotingsfunctie. Van de eis dat de begroting in evenwicht is, mag worden afgeweken als aannemelijk gemaakt kan worden dat de begroting in de eerstvolgende jaren in evenwicht wordt gebracht (artikel 189, derde lid van de Gemeentewet). Voorts kan de raad besluiten tot instelling van een Rekenkamer of een Rekenkamercommissie. Deze taak is in Boekel ondergebracht bij de Commissie Algemene Zaken.

1.4 Bestuurlijke procedure

Het tijdspad van de begroting ziet er vanaf het moment van aanbieden tot het moment van vaststelling in de raad als volgt uit:

- Aanbieding begroting 2018 aan de commissie- en raadsleden 21-09-2017
- Ambtelijke technische toelichting begroting 2018 28-09-2017
- Inleveren algemene beschouwingen door de raad (1^e termijn, tot 09:00 uur) 16-10-2017
- Verzending antwoorden algemene beschouwingen 1^e termijn aan de raad 02-11-2017
- Behandeling begroting 2018 in raad (vanaf 16.00 uur) 09-11-2017

HOOFDSTUK 2 Van voorjaarsnota 2017 naar begroting 2018

2.1 Inleiding

Op basis van het vastgestelde onderdeel van de voorjaarsnota 2017 (Raadsbesluit d.d. 06.07.2017) is de financiële begroting 2018 – 2021 doorgerekend.

Een begroting die qua programma indeling is aangepaste aan de eisen die de wet vanaf begrotingsjaar 2017 stelt. Deze aangepaste indeling betreft de gewijzigde programma indeling op basis van de nieuwe taakvelden indeling. In bijlage A vindt u de conversie tussen de oude (tot en met begroting 2016) en nieuwe programma indeling.

Tenslotte zijn er in de onderhavige begroting nog enkele mutaties als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving en voortschrijdend inzicht opgenomen. In de volgende paragraaf worden deze mutaties inzichtelijk gemaakt en kort (per mutatie) toegelicht.

2.2. Financieel totaaloverzicht

Van voorjaarsnota 2017 naar begroting 2018		2018		2019		2020		2021	
- = negatief (hogere uitgaven of lagere inkomsten)		Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel
1.) Door de raad vastgesteld saldo voorjaarsnota 2017			-32.500	183.800		228.200		295.500	
2.) Mutaties bestaand beleid begroting 2018		200.100		165.300		158.000		145.300	
	<i>Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid</i>								
A.01	Bedrijfsvoering		-11.100		-11.100		-11.100		-11.100
A.02	Salarissen en sociale lasten		-43.300		-50.100		-59.900		-75.600
A.03	Algemene uitkering (gemeentefonds)	213.000		279.800		292.100		316.700	
A.04	Uitkering deelfonds sociaal domein								
	- Algemene uitkering Wmo 2015	91.200		90.900		98.900		98.800	
	- Algemene uitkering Jeugdzorg		-99.400		-99.400		-86.700		-87.100
	- Algemene uitkering Werkvoorzieningsschap		-68.900		-61.700		-63.700		-60.600
	- Algemene uitkering Participatiebudget		-32.600		-32.700		-32.700		-32.700
A.05	Stelpost loon- prijsontwikkeling	70.800		17.700			-11.800		-23.700
A.06	Taakmutaties		-107.300		-107.000		-115.000		-115.000
A.07	Afschrijvingen		-11.300		-48.700		-18.500		-22.300
A.08	Bijdrage Brandweer Brabant Noord		-7.100		-7.100		-7.100		-7.100
	<i>Programma B - Verkeer en vervoer</i>								
	Geen mutaties								
	<i>Programma C - Economie & VHROSV</i>								
	Geen mutaties								
	<i>Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie</i>								
D.01	Bijdrage onderhoud groen (bermsloten)	33.000		33.000		33.000		33.000	
D.02	Diverse kleine mutaties PD		-3.100		-3.100		-3.100		-3.100

Van voorjaarsnota 2017 naar begroting 2018		2018		2019		2020		2021	
	- = negatief (hogere uitgaven of lagere inkomsten)	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel
	<i>Programma E - Sociaal domein</i>								
E.01	Bijdrage Wmo 2015		-13.900		-13.900		-13.900		-13.900
E.02	Bijdrage Jeugdzorg	99.400		99.400		86.700		87.100	
E.03	Bijdrage Werkvoorzieningsschap	68.900		61.700		63.700		60.600	
E.04	Bijdrage Participatiebudget	32.600		32.700		32.700		32.700	
E.05	Diverse kleine mutaties PE		-600		-600		-600		-600
	<i>Programma F - Volksgezondheid en milieu</i>								
F.01	Bijdrage GGD		-12.000		-12.000		-12.000		-12.000
F.02	vGRP 2017-2022 (baten en lasten)	11.800		7.500			-3.000		-8.800
F.03	Begraafplaatsen (kosten diensten derden)		-10.000		-10.000		-10.000		-10.000
3.) Beginsaldo begroting 2018 - 2021 (som van 1 + 2)		167.600		349.100		386.200		440.800	
4.) Effecten september-circulaire									
4.01	Effecten septembercirculaire 2017								
5.) Saldo begroting 2018 - 2021 (som 3 + 4)		167.600		349.100		386.200		440.800	
6.) Incidentele baten en lasten (conform bijlage E)		0		0		0		0	
7.) Gecorrigeerd saldo begroting 2018 - 2021 (som 5 + 6)		167.600		349.100		386.200		440.800	

Toelichting mutaties: van voorjaarsnota 2017 naar begroting 2018

1.) Door de raad vastgesteld saldo voorjaarsnota 2017

Betreft het saldo van de voorjaarsnota 2017 (Raadsbesluit 06.07.2017).

2.) Mutaties bestaand beleid begroting 2018

Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid

- A.01 Dit betreft diverse kleine nadelen op de bedrijfsvoering cf. realisatie 2016 en actualisatie medio 2017.
- A.02 Betreft bijstelling van de meest recente cao akkoord tussen VNG en het Rijk. Gemeentebestuurders krijgen een structurele loonsverhoging van 3,25%, met de voorjaarsnota 2017 is reeds rekening gehouden met een stijging van 1,50%. Het verschil wordt meerjarig bijgesteld.
- A.03 Betreft bijstelling van de algemene uitkering (meicirculaire 2017) t.o.v. de decembercirculaire 2016 zoals deze in de voorjaarsnota 2017 is opgenomen.
- A.04 Betreft bijstelling van de uitkering deelfonds sociaal domein (meicirculaire 2017) t.o.v. de decembercirculaire 2016 zoals deze in de voorjaarsnota 2017 is opgenomen.
- A.05 Betreft bijstelling van de stelpost loon- en prijsontwikkeling (meicirculaire 2017) t.o.v. de decembercirculaire 2016 zoals deze in de voorjaarsnota 2017 is opgenomen. Voor 2018 kan deze post vrijvallen.
- A.06 Betreft niet functioneel geraamde taakmutaties die opgenomen zijn in de meicirculaire 2017. Derhalve worden de lasten als stelpost geraamd.
- A.07 In verband met verplichte BBV wijzigingen is er per d.d. 01.01.2017 een nieuwe administratie ingericht. Ter vereenvoudiging is er voor gekozen om verschillende geactiveerde investeringen uit het verleden samen te voegen. Hierdoor zit er een verschuiving in de afschrijvingstermijnen wat gevolgen heeft voor de kapitaallasten. De nadelen hiervan zijn nu zichtbaar in de jaarschijven tot en met 2021, de voordelen zitten in de jaarschijven na 2021 en zijn nu nog niet zichtbaar.
- A.08 Betreft bijstelling van de bijdrage aan de Brandweer Brabant Noord cf. begroting 2018 van de veiligheidsregio zoals verwoord in het raadsbesluit van d.d. 06.07.2017.

Programma B - Verkeer en vervoer

Geen mutaties.

Programma C - Economie & VHROSV

Geen mutaties.

Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie

- D.01 Betreft een (interne) bijdrage vanuit het vGRP 2017-2022 aan het onderhoud groen (bermsloten), zoals verwoord in het raadsbesluit van d.d. 01.06.2017.
- D.02 Diverse kleine mutaties op programma D.

Programma E - Sociaal domein

- E.01 Betreft budgettaire neutrale bijstelling van de ontwikkelingen van de budgetten in het deelfonds sociaal domein. Inzake Wmo is het verschil van de bijstelling verwerkt via de taakmutaties, derhalve budgettaire neutraal.
- E.02 / E.03 / E.04
Betreft budgettaire neutrale bijstelling van de ontwikkelingen binnen de budgetten in het deelfonds sociaal domein.
- E.05 Diverse kleine mutaties op programma E.

Programma F - Volksgezondheid en milieu

- F.01 Betreft mutatie inzake bijdrage GGD zoals verwoord in het raadsbesluit d.d. 06.07.2017.
- F.02 Het her-programmeren van investeringen inzake het 'product' riool leidt tot schommelingen in de te onttrekken BTW component ten lasten van de bestemmingsreserve riolerings. In de onderhavige mutatie zijn de effecten van het her-programmeren zoals opgenomen in het vGRP 2017-2022 weergegeven (raadsbesluit d.d. 01.06.2017).
- F.03 Betreft kosten die gemaakt zullen worden voor de opgelopen achterstand op het ruimen van graven.

3.) Beginsaldo begroting 2018 - 2021 (som van 1 + 2)

Saldo bestaand beleid: Stand na voorjaarsnota 2017 en mutaties binnen het bestaand beleid.

4.) Effecten septembercirculaire 2017

Zodra de effecten van de septembercirculaire 2017 bekend zijn zal de raad hierover geïnformeerd worden.

5.) Saldo begroting 2018 - 2021 (som 3 + 4)

Betreft het saldo van de begroting 2018 - 2021.

6.) Incidentele baten en lasten

Betreft het saldo van incidentele baten en lasten conform bijlage E.

7.) Gecorrigeerd saldo begroting 2018 - 2021 (som 5 + 6)

Betreft het gecorrigeerd saldo van de begroting 2018 – 2021.

2.3 P.M. posten

In de programma's staan diverse onderdelen opgenomen zonder financiële kaders omdat die onderdelen/ontwikkelingen zich nog in de plan fase bevinden. In deze paragraaf worden deze inzichtelijk gemaakt en waar mogelijk nader toegelicht. Er worden géén activiteiten ondernomen totdat u als Raad goedkeuring heeft gegeven tot het uitvoeren ervan en het bijbehorende krediet heeft vastgesteld.

Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid
Structurele versteviging Brandweer cf. beleidskader 2019
Digitale overheid (iNUP / Egem-I)
Informatiebeveiliging
Doorbelasting van het Rijk inzake wet GDI
Programma B - Verkeer en vervoer
Herinrichting Kerkstraat – aanpassingen openbare ruimte
Programma C - Economie & VHROSV
Centrumontwikkeling
Effecten actief grondbeleid
Invoering omgevingswet
Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie
Frisse scholen (Octopus)
KindPark
Groene ladder
Ecologische verbindingzones (EVZ)
Programma E - Sociaal domein
Open einde karakter Jeugdzorg – beperkte sturing op toegang
Open einde karakter SoZa - ontwikkelingen uitkeringen
Programma F - Volksgezondheid en milieu
-

2.4 Overzicht investeringen

Hieronder treft u een overzicht aan van alle verwerkte investeringen in de begroting 2018.

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (cf. vGRP 2017)	460.500	109.100	0	0
Groot onderhoud gebouwen (cf. MOP 2017)	11.594	13.705	14.815	48.468
Wegbeheer (plan 2017 - 2021)				
- Groot onderhoud	258.647	317.916	80.106	194.854
- Planbegeleiding	12.932	15.896	4.005	9.743
- Tweejaarlijkse actualisatie wegbeheerplan	12.000	0	12.000	0
Openbare Verlichting (vervangen armaturen)	53.000	57.000	83.000	78.000
Vervanging voetbalvelden *				
- Boekel Sport (exclusief btw)				
Veld 5	0	21.000	0	0
- RKSV Venhorst (exclusief btw)				
Veld 2	0	21.000	0	0
Randweg	650.000	2.000.000	0	0
Kind Centrum (stelpost)	2.782.000	0	0	0
Totaal investeringen	4.240.673	2.555.617	193.926	331.065

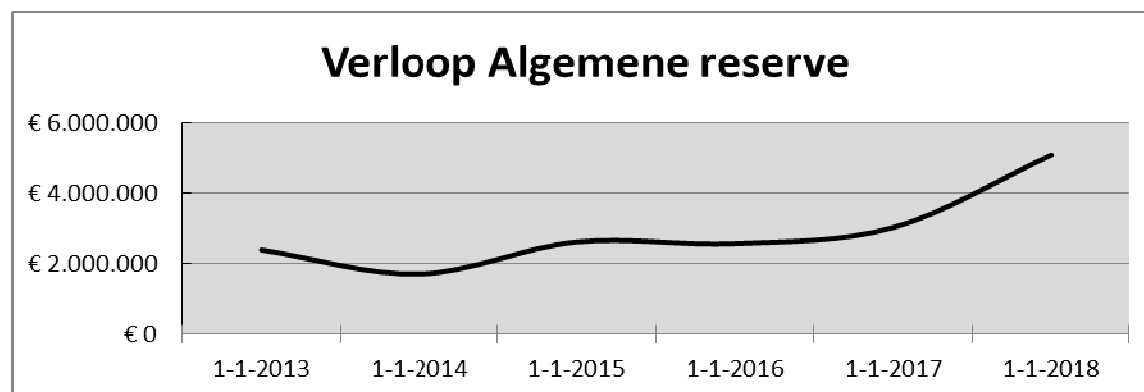
* in afwachting op expliciet raadsbesluit inzake vervangingsinvesteringen cf. notitie accommodatiebeleid. In navolging op deze notitie is het streven om in 2018 een beleidsnotitie vast te stellen over hoe om te gaan met vervangingsinvesteringen.

2.5 Reserves en voorzieningen

Het overzicht van de reserves en voorzieningen over de periode 2017 tot 01-01-2022 (incl. specificatie claims) treft u aan in de Bijlagen B en C. Hierin zijn alle vermogensmutaties tot en met de voorjaarsnota 2017 verwerkt. Een realisatie van het overzicht 'van voorjaarsnota 2017 naar begroting 2018' (conform paragraaf 2.1) resulteert in het volgende saldo van de Algemene Reserve:

Algemene Reserve per 31-12-2018 (cf. bijlage B)

€ 5.091.000

*Bovenstaand grafiek vertoont het verloop van de algemene reserve in de periode 2013-2018.

In vergelijking met de begroting 2017 een stijging / verbetering van € 2.063.000 wat betreft de geprognosticeerde stand van de Algemene Reserve aan het einde van de meerjarige begrotingsperiode. De voornaamste oorzaak hiervan is het vrijvallen van de claim op het fonds bovenwijkse voorzieningen inzake dekking aanleg randweg van € 1.500.000 en het voordeel van de jaarrekening 2016 ad € 563.000.

Ten behoeve van een stabiel financieel beleid, waarin grote financiële uitschieters zowel in positieve als negatieve zin in enig jaar zoveel mogelijk worden gemitigeerd, worden (bestemmings)reserves en (spaar)voorzieningen gevormd. Er worden als het ware 'spaarpotjes' gevormd die in latere jaren worden ingezet ter dekking van lasten en/of projecten zodat de lasten daarvan niet op de dan lopende exploitatie drukken. Het vormen en aanwenden van (bestemmings)reserves en (spaar)voorzieningen dient echter wel op een verantwoorde basis te geschieden zodat er:

- voldoende dekkingsmiddelen overblijven om eventuele onvoorziene tegenvallers in de toekomst op te vangen;
- niet onnodig veel potjes worden gevormd waardoor de financiële ruimte in de begroting en/of exploitatie te zeer wordt ingeperkt.

De gemeente Boekel houdt rekening met een vaste reserve van circa € 1.000.000. In de nota Financieel Beleid 2015 is een bedrag van € 100 per inwoner als norm opgenomen. Dit bedrag is bedoeld om onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen. Voor reguliere aanspraken op het eigen vermogen zijn bestemming reserves gevormd die een bepaalde vooropgestelde bestemming hebben, bijvoorbeeld het fonds Kunst & Cultuur.

Voor meer en gedetailleerdere informatie met betrekking tot de reserves en de voorzieningen wordt verwezen naar de volgende bijlagen:

Bijlage B	Overzicht van reserves en voorzieningen
Bijlage C	Specificatie mutaties reserves en voorzieningen
Bijlage D	Toelichting op de gevormde reserves en voorzieningen

2.6 Baten en lasten programma's en producten 2018 – 2021

De diverse programma's zijn vanaf begroting 2017 opgebouwd uit de nieuwe gemeentelijke taakvelden, gebaseerd op de indeling zoals deze door het Rijk is voorgeschreven. In de financiële begroting, bestaande uit de volgende onderdelen die ter inzage ligt, is opgenomen:

- Recapitulatie van de baten en lasten per programma, inclusief het geraamde resultaat voor en na bestemming, inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Recapitulatie van de baten en lasten per programma (splitsing Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien), inclusief het geraamde resultaat voor en na bestemming, inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Recapitulatie van de baten en lasten per taakveld, inclusief het geraamde resultaat voor en na bestemming, inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Specificatie per programma van de *taakvelden*, kostenplaatsen en kostensoorten voor het jaar 2017 inclusief mutaties voorjaarsnota 2017.
- Specificatie per programma van de *taakvelden*, kostenplaatsen en kostensoorten voor de jaren 2018 tot en met 2021.
- Specificatie per programma van de *producten*, kostenplaatsen en kostensoorten voor het realisatie jaar 2016.
- Conversietabel van oude producten / kostenplaatsen en kostensoorten, naar nieuwe taakvelden / kostenplaatsen en kostensoorten.

Een vereenvoudigde conversietabel op hoofdlijnen is opgenomen in bijlage A van deze begroting.

3.1 Programma A. Bestuur en ondersteuning & Veiligheid

Portefeuillehouder

- P. Bos

Waar gaat dit programma over?

Onder dit programma vallen de volgende taakvelden:

- Bestuur (raad, college, burgemeester, raadscommissies, regionale samenwerkingen, voorlichting, accountantscontrole).
- Burgerzaken (rijbewijzen, paspoorten en burgerschap, leges, verkiezingen, referenda).
- Beheer overige gebouwen (beheer, verhuur, instandhouding van gebouwen, gronden en landerijen die de gemeente in bezit heeft en niet in exploitatie neemt).
- Ondersteuning en organisatie (overheadkosten: loonkosten overhead, ICT-kosten, huisvestingskosten, uitbestedingskosten bedrijfsvoering, bestuursondersteuning).
- Treasury (financiering, beleggingen, dividenden etc.).
- OZB (uitvoering wet WOZ).
- Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds.
- Overige baten en lasten (stelposten, taakstellenden bezuinigingen, mutaties reserves, VPB etc.).
- Crisisbeheersing en brandweer (brandbestrijding, preventie, rampenbestrijding).
- Openbare orde en veiligheid (integraal veiligheidsbeleid, toezicht en handhaving openbare orde, preventie, APV, parkeerpolitie/Boa's).

Wat willen wij bereiken in 2018, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- De inwoners van Boekel activeren en zo onafhankelijk mogelijk maken van de (gemeentelijke) overheid, door de verantwoordelijkheid voor de fysieke en sociale leefomgeving zoveel als mogelijk, op een verantwoorde manier, bij de inwoners te laten.
- We willen de sociale samenhang en leefbaarheid van de Boekelse gemeenschap versterken.
- Een effectieve en efficiënte dienstverlening richting de Boekelse inwoners tegen zo laag mogelijke kosten.
- De gemeentelijke lasten voor de inwoners van Boekel zo laag mogelijk houden.
- Brandbestrijding en preventie goed op orde hebben.
- Rampenbestrijding: zorgen dat de organisatie is toegerust op de aanpak van crises en rampen.
- Voeren van Integraal veiligheidsbeleid.
- Toezicht en handhaving openbare orde.
- Preventie.
- Handhaving APV.
- Verkiezing Gemeenteraad.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018?

- Uitvoering van het collegeprogramma 2014-2018; laatste jaarschijf 2018.
- Een gemeentelijke organisatie zijn die niet overnemend is, maar faciliteert en zo nodig ondersteunt.
- Het op orde houden en versterken van de financiële positie van de gemeente Boekel.
- Verlaging lastendruk inwoners. De begroting 2018 biedt de ruimte om de lasten met 10% (OZB) te verlagen.
- Bij bovenlokale onderwerpen de meerwaarde van het (regionale) samenwerken opzoeken.
- De verkiezingen voor nieuwe Gemeenteraad op een efficiënte wijze organiseren.
- Brandweer Brabant Noord zorgt voor uitvoering van de brandbestrijding en preventie. De gemeente Boekel draagt hier financieel aan bij. Via het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio en periodiek overleg met vertegenwoordigers van de brandweer wordt hierop gestuurd.
- Rampenbestrijding vindt plaats door vier partijen: de politie, de brandweer, de GHOR (geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de Regio), en gemeenten. Indien nodig schuiven andere relevante organisaties aan zoals defensie, het waterschap, Rijkswaterstaat, Essent etc. De gemeentelijke taken op het gebied van rampenbestrijding worden via bevolkingszorg door de gemeenten in de regio Brabant-Noord gezamenlijk opgepakt. Dit gebeurt deels via regionale functies en deels via lokale. Via opleiden, trainen en oefenen worden alle personen met een rol in het kader van bevolkingszorg in staat gesteld om deze optimaal te vervullen. Ook de

(loco)burgemeester en het gemeentelijk beleidsteam krijgen gelegenheid om naar behoefte te oefenen.

- De kadernota integraal veiligheid loopt nog tot en met 2018. Ook het uitvoeringsprogramma loopt nog tot 2018. De activiteiten uit het uitvoeringsprogramma zijn in uitvoering.
- Toezicht en handhaving openbare orde vindt plaats door de politie. Zaken die bestuursrechtelijk opgepakt kunnen worden, worden opgepakt: denk hierbij aan feiten die gerelateerd zijn aan de APV en bijvoorbeeld het sluiten van panden waarin drugs wordt gevonden (Opiumbeleid).
- Preventie vindt onder andere plaats via het buurtpreventie-project. Vanuit buurtpreventie is een coördinator gevonden en is een werkgroep actief die prioriteiten stelt en fungeert als agendacommissie voor de vergaderingen. De buurtcoördinatoren worden vanuit de gemeente Boekel ondersteund.
- De APV wordt up-to-date gehouden en indien nodig aangepast.
- De boa's voeren hun taken op het gebied van controleren in de blauwe zone en APV-gerelateerde feiten uit. Er wordt bekeken hoe de boa-werkzaamheden op de langere termijn georganiseerd kunnen worden.
- Bijdragen in de samenwerking bij de uitwerking van de ambitie "Geopark Peelhorst in wording";

Verbonden partijen (zie paragraaf 4.7 verbonden partijen)

- Brabant Historisch Informatiecentrum (BHIC)
- Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
- Brabant Water N.V.
- AgriFood Capital
- Veiligheidsregio Brabant-Noord
- Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf

Beleidsindicatoren (zie bijlage J)

- Formatie
- Bezetting
- Apparaatskosten
- Externe inhuur
- Overhead
- Verwijzingen Halt
- Harde kern jongeren
- Winkeldiefstallen
- Gewelddsmisdrijven
- Diefstallen uit woning
- Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2016 *	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totale lasten	-	5.758.000	6.839.000	6.953.000	7.048.000	7.154.000
Totale baten	-	14.974.000	16.230.000	16.397.000	16.582.000	16.737.000
Saldo voor bestemming	-	9.216.000	9.391.000	9.444.000	9.534.000	9.583.000
Mutaties reserves	-	13.000	13.000	18.000	22.000	22.000
Saldo na bestemming	-	9.229.000	9.404.000	9.462.000	9.556.000	9.605.000

* Door de verplichte overgang naar een nieuwe begrotingsindeling is de vergelijkbaarheid met vorige jaren niet mogelijk, in de bijgevoegde financiële begroting is middels een conversietabel de verbanden te leggen.

3.2 Programma B. Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder

- T. van de Loo

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de gemeente Boekel.

Wat willen wij bereiken in 2018, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- Voorbereiden realisatie Randweg Boekel om Boekel goed te ontsluiten op het provinciale en landelijke wegennet.
- Bereikbaarheid voor iedereen, daarbij aandacht voor een adequaat openbaar vervoer dan wel alternatieven.
- Uitvoering convenant verkeersveiligheid "Maak van de nul een Punt" met als doel een gerichte aanpak om de verkeersveiligheid op een beter niveau te krijgen.
- Continueren regionale samenwerking op het gebied van verkeer en mobiliteit om te borgen dat de aansluiting op de regio logisch en efficiënt is ingericht.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018?

- Afronden van de Raad van State procedure inzake de aanleg randweg.
- Samenwerken met de provincie om de bestekvoorbereiding en contractvorming inzake de aanleg van de randweg af te ronden.
- Met onze lokale partners werken aan het versterken van ons fietspadennetwerk en de wandelroutes met nadrukkelijk oog voor toeristische versterking.
- Samen met VVN afdeling Boekel/Venhorst educatieve verkeersveiligheidsprojecten organiseren.
- Deelnemen aan de GebiedsGerichte Aanpak Mobiliteit Noordoost Brabant (GGA Noordoost Brabant).
- Overleg met de provincie Noord Brabant over het openbaar vervoer en overleg met het Servicepunt regiotaxi over alternatieven voor ontbrekend openbaar vervoer.

Verbonden partijen (zie paragraaf 4.7 verbonden partijen)

- Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost (alternatieven openbaar vervoer)

Overige partijen

- Provincie Noord Brabant (concessiehouder openbaar vervoer)
- GebiedsGerichte Aanpak Mobiliteit Noordoost Brabant (GGA Noordoost Brabant)
- De lokale partners van VVN
- De lokale partners inzake toerisme en landschap

Beleidsindicatoren (zie bijlage J)

- Ziekenhuisopname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig
- Ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met fietser

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2016 *	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totale lasten	-	743.000	734.000	746.000	820.000	811.000
Totale baten	-	39.000	39.000	39.000	39.000	39.000
Saldo voor bestemming	-	-704.000	-696.000	-707.000	-781.000	-773.000
Mutaties reserves	-	0	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-	-704.000	-696.000	-707.000	-781.000	-773.000

* Door de verplichte overgang naar een nieuwe begrotingsindeling is de vergelijkbaarheid met vorige jaren niet mogelijk, in de bijgevoegde financiële begroting is middels een conversietabel de verbanden te leggen.

3.3 Programma C. Economie & VHROSV*

* Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing

Portefeuillehouder

- T. van de Loo

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over het bevorderen van de economische activiteiten en het verbeteren van de structuur voor zowel het buitengebied, de bedrijventerreinen en centrum. Boekel moet een innovatieve en actieve plattelandsgemeente zijn met een goede balans en samenhang tussen de fysieke omgeving, sociaal maatschappelijke effecten en economische vooruitgang.

Het bebouwen en inrichten van het grondgebied wordt afgestemd op de lokale behoeften van alle doelgroepen waarbij het in de gemeente Boekel prettig leven is en er voldoende voorzieningen zijn voor alle leeftijdscategorieën.

Wat willen wij bereiken in 2018, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- Het bevorderen van en behouden van werkgelegenheid.
- Het behouden en waar nodig verbeteren van de leefbaarheid in de gemeente.
- Het bevorderen van de welvaart in economische en sociale zin.
- Transitie in de landbouw resulterend in een meer duurzame sector.
- Ruimte voor ontwikkeling in het buitengebied in samenhang met verbeteren van de omgevingskwaliteit.
- Het verbeteren van de bereikbaarheid zowel fysiek als digitaal.
- Realiseren van voldoende woningbouw voor alle doelgroepen.
- Herijking van het passief grondbeleid.
- Een samenleving waar het goed wonen is, waar het voorzieningenniveau op orde is en die volop kansen biedt voor werk.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018?

- Implementatie van het Omgevingsplan.
- Verder uitwerken van de Centrumvisie via ontwikkeling van de zuidwand Sint Agathaplein.
- Uitvoering van het Bestemmingsplan De Run.
- Uitvoering van het bestemmingsplan Randweg.
- Uitgifte bouwkavels woningbouw en kavels bedrijventerrein.
- Oriëntatie nieuwbouwlocatie woningbouw en bedrijventerrein.
- Meewerken aan ontwikkelingen in het kader van Vitaal Buitengebied Boekel.

Verbonden partijen (zie paragraaf 4.7 verbonden partijen)

- Agrifood Capital

Overige partijen

- Ondernemersvereniging
- Peelrand Wonen
- Zlto
- Regiogemeenten
- Provincie

Beleidsindicatoren (zie bijlage J)

- Functiemenging
- Bruto Gemeentelijk Product
- Vestigingen (van bedrijven)
- Gemiddelde WOZ waarde
- Nieuw gebouwde woningen
- Demografische druk
- Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden
- Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2016 *	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totale lasten	-	2.136.000	3.973.000	4.376.000	3.147.000	2.399.000
Totale baten	-	2.062.000	3.929.000	4.315.000	3.054.000	2.308.000
Saldo voor bestemming	-	-74.000	-44.000	-61.000	-93.000	-91.000
Mutaties reserves	-	0	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-	-74.000	-44.000	-61.000	-93.000	-91.000

* Door de verplichte overgang naar een nieuwe begrotingsindeling is de vergelijkbaarheid met vorige jaren niet mogelijk, in de bijgevoegde financiële begroting is middels een conversietabel de verbanden te leggen.

3.4 Programma D. Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie

Portefeuillehouder

- H. Willems

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over het faciliteren van een evenwichtig onderwijsaanbod, afgestemd op de lokale behoefte en in samenhang met de directe omgeving. Het faciliteren van een uitgebreid sportaanbod met daarin een stimulans voor onze inwoners om actief deel te nemen. Het faciliteren van de culturele ontwikkeling van de gemeenschap en het bevorderen van het recreatieve gebruik van onze buitenruimte. Veel van deze activiteiten worden feitelijk verzorgd door lokale verenigingen en organisaties. Die zijn van groot belang voor de leefbaarheid van onze kernen. Hierdoor kunnen we ontspannen middels sport en spel, genieten van muziek en toneel, onszelf ontwikkelen door onderwijs en kunst en fietsen en wandelen door de natuur. Om dit in stand te houden zijn heel veel vrijwilligers actief. Deze willen wij ondersteunen en helpen.

Wat willen wij bereiken in 2018, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- Een leven lang leren met goede voorschoolse voorzieningen.
- Basisonderwijs, met een goede aansluiting op vervolgonderwijs.
- Voorkomen voortijdig schoolverlaten en aansluiting op de arbeidsmarkt.
- Een systeem van vervoer waarbij kinderen die aangewezen zijn op speciaal onderwijs dat niet in onze gemeente beschikbaar is op een gepaste manier op hun leerplek kunnen komen.
- Een florerend verenigingsleven dat met inzet van veel vrijwilligers zorgt voor een breed aanbod van activiteiten.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018?

- Voortzetting onderwijsachterstandenbeleid met lokale partners: voor- en voerschoolse educatie, leesbevordering, bibliotheek op school, peuterwerk – voortzetting met lokale partners.
- Project passende onderwijshuisvesting in Boekel en Venhorst.
- Voorbereiding en start realisatie KindPark.
- Coördinatie passend onderwijs: regionaal met samenwerkingsverbanden passend onderwijs.
- Uitvoering leerplicht: door regionaal bureau leerplicht BNO.
- Voorkomen voortijdig schoolverlaten: door regionaal bureau leerplicht, samenwerkingsverbanden passend onderwijs.
- Volwasseneneducatie ten behoeve van participatie en bestrijding laaggeletterdheid.
- Uitvoering leerlingenvervoer in regionaal verband.
- Kwaliteitsimpuls van het recreatief fietsen en wandelen.
- Samenwerking met SBB in een exploitatieovereenkomst meerjarig vastleggen.
- Uitvoeren van het accommodatiebeleid.
 - Samenwerking en zelfwerkzaamheid bij verenigingen stimuleren
 - Streven naar centralisatie van voorzieningen

Verbonden partijen (zie paragraaf 4.7 verbonden partijen)

- WGR Openbaar Onderwijs NoordOost Brabant
- Leerplicht en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RBL BNO)
- Vereniging van eigenaren Octopus

Overige partijen

- Stichting GOO; Opvang en Primair Onderwijs
- Stichting Openbaar Onderwijs Groep
- Stichting Binnensport Boekel
- Stichting Gemeenschapshuis Venhorst
- Nia Domo
- Bibliotheek de Lage Beemden
- Sportverenigingen
- Culturele verenigingen

Beleidsindicatoren (zie bijlage J)

- Absoluut verzuim
- Relatief verzuim
- Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)
- % Niet-wekelijkse sporters

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2016 *	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totale lasten	-	2.222.000	2.114.000	2.192.000	2.199.000	2.191.000
Totale baten	-	382.000	306.000	327.000	338.000	344.000
Saldo voor bestemming	-	-1.840.000	-1.809.000	-1.865.000	-1.861.000	-1.846.000
Mutaties reserves	-	5.000	5.000	5.000	5.000	0
Saldo na bestemming	-	-1.835.000	-1.804.000	-1.860.000	-1.856.000	-1.846.000

* Door de verplichte overgang naar een nieuwe begrotingsindeling is de vergelijkbaarheid met vorige jaren niet mogelijk, in de bijgevoegde financiële begroting is middels een conversietabel de verbanden te leggen.

3.5 Programma E. Sociaal domein

Portefeuillehouder

- H. Willems

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over het Sociale Domein. Het Sociale Domein betreft alle organisaties, diensten en voorzieningen in Boekel die onze inwoners ondersteunen, de leefbaarheid vergroten en de participatie (het meedoen) bevorderen. Het gaat hier over het welzijn van onze inwoners in Boekel, de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van de inwoners, aangevuld met de gemeentelijke vangnetvoorzieningen voor onze meest kwetsbare inwoners. Daarbij is onderscheid te maken tussen voorzieningen: van sociale basisvoorzieningen, eerstelijns zorg/ondersteuning, tweedelijns zorg / ondersteuning tot bescherming en veiligheid.

Wat willen wij bereiken in 2018, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

Kwetsbare inwoners met ondersteunings-, zorg- en/of werk- en inkomensvragen kunnen een beroep doen op de gemeente, waarbij:

- Iedereen prettig kan blijven wonen, werken en leven, inclusief onze kwetsbare inwoners zoals kinderen, ouderen, vluchtelingen/statushouders, mensen met een minimum inkomen en mensen met een lichamelijke, psychiatrische, verstandelijke of een arbeidsbeperking.
- Iedereen mogelijkheden heeft om mee te (blijven) doen in onze samenleving.
- Iedereen zo lang mogelijk zelfstandig kan blijven wonen.
- Iedereen de ondersteuning of zorg krijgt die zij nodig heeft, die:
 - Zo nauw mogelijk aansluit op hun persoonlijke (thuis)situatie, mogelijkheden en netwerk
 - Zo tijdelijk, dichtbij en eenvoudig mogelijk is ingericht en zo specifiek en langdurig als noodzakelijk
 - Het zelf oplossend vermogen van onze inwoners en de Boekelse gemeenschap vergroot
 - Gekenmerkt wordt door een opbouw in verantwoordelijkheden: van eigen verantwoordelijkheid, sociale verantwoordelijkheid en professionele verantwoordelijkheid
 - Problemen integraal worden aangepakt en samenhang is in het aanbod van ondersteuning en zorg
 - Oplossingen inzet in volgorde van beschikbaarheid van voorzieningen: algemene – collectieve – individuele voorzieningen
 - In goede samenwerking tussen en met professionals, vrijwilligers, mantelzorgers en inwoners tot stand komt
 - Als uitgangspunt heeft *'één gezin, één plan'*
- Iedereen die anderen zorg of hulp (willen) bieden, daarvoor alle ruimte en steun krijgt.
- Ruimte en stimulansen voor initiatieven mogelijk zijn.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018?

- De oplosagenda Beschermd Wonen in praktijk brengen en daarmee een sluitende keten van zorg realiseren.
- Verdere transformatie van het Sociale Domein vorm geven: het integraal werken tussen professionals, taken en wetgeving bevorderen.
- De overlap tussen (arbeidsmatige) dagbesteding en beschut werk verder in beeld brengen en daar waar mogelijk transformeren.
- De ontwikkelingen binnen de doelgroepen beschut werk en arbeidsgehandicapten volgen en het partnership met IBN daarin bijsturen als dat nodig is.
- Uitvoering geven aan de vier pijlers uit de Transformatieopgaven voor Jeugdzorg. Deze pijlers zijn: 1. Toegang op sterkte, 2. Wonen doe je thuis, 3. Regionale zorg waar dat kan, 4. Complexe problematiek.

Verbonden partijen (zie paragraaf 4.7 verbonden partijen)

- Werkvoorzieningschap Noordoost Brabant
- Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost
- Vereniging van eigenaren Ontmoetingscentrum Boekel Boszicht

Overige partijen

- Adviesraad Sociaal Domein (ASD)

Beleidsindicatoren (zie bijlage J)

- Banen
- Jongeren met een delict voor de rechter
- Kinderen in uitkeringsgezinnen
- Melding kindermishandeling
- Netto Participatiegraad
- Werkloze jongeren
- Personen met een bijstandsuitkering
- Personen met een lopend re-integratietraject
- Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp
- Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming
- Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering
- Cliënten met een maatwerkarrangement WMO

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2016 *	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totale lasten	-	8.189.000	8.122.000	7.883.000	7.818.000	7.834.000
Totale baten	-	1.729.000	1.685.000	1.685.000	1.685.000	1.686.000
Saldo voor bestemming	-	-6.460.000	-6.436.000	-6.198.000	-6.133.000	-6.148.000
Mutaties reserves	-	0	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-	-6.460.000	-6.436.000	-6.198.000	-6.133.000	-6.148.000

* Door de verplichte overgang naar een nieuwe begrotingsindeling is de vergelijkbaarheid met vorige jaren niet mogelijk, in de bijgevoegde financiële begroting is middels een conversietabel de verbanden te leggen.

3.6 Programma F. Volksgezondheid en milieu

Portefeuillehouder

- H. Willems
- T. van de Loo

Waar gaat dit programma over?

Het programma volksgezondheid en milieu zorgt ervoor dat de burgers voldoende aandacht ervaren voor de kwaliteit van hun leefomgeving en dat het bedrijfsleven minder last ondervindt van overbodige regelgeving. Er wordt gestreefd naar een duurzame samenleving waarin burgers en bedrijven bij hun afwegingen zowel de sociale, economische en ecologische aspecten meewegen.

Wat willen wij bereiken in 2018, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- Een bijdrage leveren aan de bevordering van de volksgezondheid van de inwoners uit de gemeente, gezondheidsverschillen tussen groepen beperken en vermijdbare gezondheidsrisico's bestrijden door het bevorderen c.q. stimuleren van een gezonde leefwijze. De term positieve gezondheid staat hierbij centraal.
- De klantvriendelijkheid, innovatiekracht en efficiëntie van de GGD Hart voor Brabant verbeteren, zodat de dienstverlening op een hoger niveau getild kan worden tegen lagere kosten.
- Verdergaande scheiding van afvalwater en hemelwater.
- Samenwerking met regiogemeenten in de watersamenwerking As50+ met als doel de gezamenlijke middelen dusdanig in te zetten dat deze maximaal renderen.
- Beperken van de afvalstromen door preventie van afvalstromen en waar mogelijk stimuleren van recycling.
- Een (voortzetting van) doelmatige inzameling van alle afvalstromen.
- De geurbelasting op de bebouwde kom verder terugdringen.
- Het aantal geurghinderden (op lange termijn) verminderen.
- Meer aandacht, begrip en doorontwikkeling van innovatieve initiatieven op het gebied van veehouderij bij zowel burgers als boeren.
- De verschillende gemeentelijke regels met betrekking tot milieu duidelijk en begrijpelijk maken voor alle burgers in Boekel.

Wat gaan we daarvoor doen in 2018?

- Uitvoering geven aan de Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2017-2020.
- De uitvoering en voortgang van de Beleidsvisie "De GGD gaat verder.. voor gezondheid" monitoren en daar waar nodig er bij de GGD op aandringen dat zaken voortvarend worden opgepakt.
- Op basis van het onderzoek Veehouderij en Gezondheid Omwonenden van het RIVM onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om ontwikkelingen bij veehouderijen alleen toe te staan indien er sprake is van een substantiële vermindering van de emissies. Daarnaast, in samenwerking met de andere Brabantse gemeenten en de provincie, op landelijk niveau pleiten voor een wettelijke (normen)kader, waarbij gezondheid meegewogen kan worden in de vergunningverlening.
- Afstromend regenwater van verhard oppervlak afkoppelen van het riool.
- Renovatie hoofdrioolgemalen, starten met preventief onderhoud.
- Gezamenlijk met andere gemeenten in de watersamenwerking As50+ werkzaamheden aanbesteden en kennis uitwisselen.
- Samen met de Bestuurscommissie afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel meer aandacht geven aan het recyclen en bewoners hierbij ondersteunen.
- De vrijwilligers van het netwerk afvalinzameling waarderen door middel van het organiseren van een educatieve excursie.
- De geurbelasting willen we op de bebouwde kom terugdringen door de beëindiging of verplaatsing van bedrijven te faciliteren.
- We willen het aantal geurghinderden verminderen door uitvoering te geven aan de Geurverordening en 'lege' vergunningen in te trekken.
- Het functioneren van de omgevingsdienst Brabant Noord ten aanzien van de kosten en kwaliteit monitoren en waar mogelijk bijsturen.
- Innovatieve initiatieven op het gebied van veehouderijen faciliteren.

- Een samenvattend overzicht maken van alle bestaande regels die in de gemeente Boekel op het gebied van milieu van toepassing zijn.

Verbonden partijen (zie paragraaf 4.7 verbonden partijen)

- GGD Hart voor Brabant
- Regionale Ambulance Voorziening (RAV)
- Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)
- Bestuurscommissie Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel

Overige partijen

- Watersamenwerking As50+

Beleidsindicatoren (zie bijlage J)

- Omvang huishoudelijk restafval
- Hernieuwbare elektriciteit

Wat mag het kosten?

Totale lasten en baten	Rekening 2016 *	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totale lasten	-	1.973.000	2.069.000	2.086.000	2.113.000	2.130.000
Totale baten	-	1.827.000	1.813.000	1.799.000	1.806.000	1.823.000
Saldo voor bestemming	-	-146.000	-257.000	-287.000	-307.000	-306.000
Mutaties reserves	-	0	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-	-146.000	-257.000	-287.000	-307.000	-306.000

* Door de verplichte overgang naar een nieuwe begrotingsindeling is de vergelijkbaarheid met vorige jaren niet mogelijk, in de bijgevoegde financiële begroting is middels een conversietabel de verbanden te leggen.

3.7 Recapitulatiestaat begroting van baten en lasten 2018 - 2021

Omschrijving	Lasten 2018	Baten 2018	Nadelig Saldo 2018	Batig Saldo 2018	Lasten 2019	Baten 2019	Nadelig Saldo 2019	Batig Saldo 2019	Lasten 2020	Baten 2020	Nadelig Saldo 2020	Batig Saldo 2020	Lasten 2021	Baten 2021	Nadelig Saldo 2021	Batig Saldo 2021
A Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	3.324.407	1.254.127	2.070.280		3.423.212	1.223.221	2.199.991		3.561.697	1.243.623	2.318.074		3.665.135	1.181.785	2.483.350	
B Verkeer en vervoer	734.408	38.680	695.728		745.618	38.680	706.938		819.886	38.680	781.206		811.276	38.680	772.596	
C Economie & VHRCSV	3.973.026	3.928.802	44.224		4.375.927	4.314.971	60.956		3.147.153	3.054.010	93.143		2.399.220	2.308.404	90.816	
D Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	2.114.125	305.589	1.808.536		2.192.108	326.623	1.865.485		2.198.500	337.996	1.860.504		2.190.537	344.349	1.846.188	
E Sociaal domein	8.121.592	1.685.336	6.436.256		7.882.981	1.685.336	6.197.645		7.818.482	1.685.336	6.133.146		7.834.010	1.685.586	6.148.424	
F Volksgezondheid en milieu	2.069.113	1.812.504	256.609		2.085.639	1.798.509	287.130		2.112.783	1.805.859	306.924		2.129.298	1.823.010	306.288	
Algemene dekkingsmiddelen *	154.010	14.965.241		14.811.231	154.009	15.163.032		15.009.023	154.009	15.327.862		15.173.853	154.008	15.544.566		15.390.558
Overhead *	3.305.985	10.800	3.295.185		3.320.840	10.800	3.310.040		3.277.158	10.800	3.266.358		3.279.571	10.800	3.268.771	
Heffing VPB *	55.000	0	55.000		55.000	0	55.000		55.000	0	55.000		55.000	0	55.000	
Bedrag onvoorzien *	0	0	0		0	0	0		0	0	0		0	0	0	
Subtotaal programma's (incl. alg.dekk.mid., overhead, VPB en onvoorzien)	23.851.666	24.001.079	14.661.818	14.811.231	24.235.334	24.561.172	14.683.185	15.009.023	23.144.668	23.504.166	14.814.355	15.173.853	22.518.055	22.937.180	14.971.433	15.390.558
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reservers per programma	5.000	23.176		18.176	5.000	28.281		23.281	5.000	31.696		26.696	5.000	26.696		21.696
Geraamd Resultaat	23.856.666	24.024.255		167.589	24.240.334	24.589.453		349.119	23.149.668	23.535.862		386.194	22.523.055	22.963.876		440.821
Incidentele baten en lasten	0	0		0	0	0		0	0	0		0	0	0		0
Structureel begrotingssaldo				167.589				349.119				386.194				440.821

* Betreffende onderdelen maken deel uit van programma A, echter dienen separaat te worden weergegeven. De wetgever heeft hiermee beoogd de transparantie en vergelijkbaarheid te bevorderen.

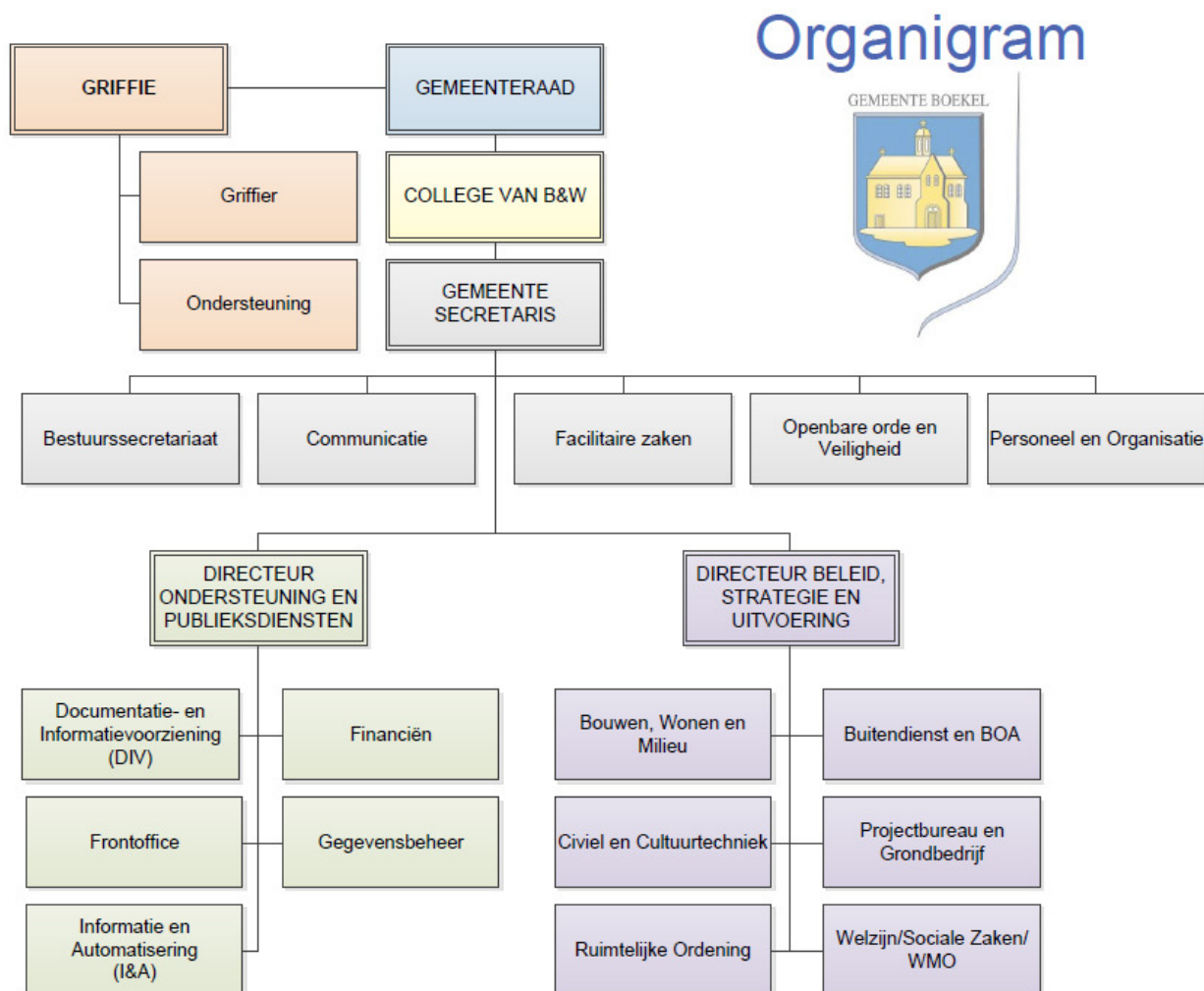
4.1 Organisatieschema

4.1.1. Organisatiestructuur

De gemeente Boekel wil een actieve en gastvrije gemeente zijn, gekenmerkt door veiligheid, sociale cohesie en leefbaarheid.

Daar is een bepaalde soort organisatie en dito medewerkers voor nodig: de overheid is regievoerend en faciliterend en legt de verantwoordelijkheid waar mogelijk terug bij de burgers en/of instellingen.

Om de beoogde dienstverlening richting de Boekelse burger en het bedrijfsleven te verwezenlijken is gekozen voor het directiemodel.

Met het directiemodel wordt een betere afstemming tussen de diverse disciplines nagestreefd, evenals een betere balans tussen strategie en uitvoering, maar wordt vooral ook de burgergerichtheid (vraaggericht werken en 1-loketgedachte) gestimuleerd.

In Boekel is gekozen voor een variant die het publieksmodel heet. Geen onderscheid meer tussen de harde en zachte sector, maar tussen een front- en een back-office. De afstand van de burger tot de gemeentelijke organisatie is dan leidend voor de inrichting.

4.2 Bedrijfsvoering

4.2.1 Algemeen

Organisatiedoel

Zoals al in de vorige paragraaf is omschreven, wil de gemeente Boekel een actieve en gastvrije samenleving zijn, die gekenmerkt wordt door sociale cohesie en leefbaarheid.

Dit willen we bereiken door te kiezen voor een overheid, die de verantwoordelijkheid zo veel mogelijk als verantwoord neerlegt bij haar burgers en/of instellingen.

Bovendien ziet gemeente Boekel vergaande deregulering als een strategische opgave.

Gemeente Boekel is er voor haar burgers. Ze wil daadwerkelijk iets doen aan de kloof tussen overheid en burgers door te kiezen voor een andere rol van de overheid. Niet alleen meer transparantie en een betere communicatie, maar vooral meer zeggenschap geven aan onze burgers. Geen overheid die vooral controleert en beheerst, maar een die regie voert en faciliteert. De inwoners van Boekel kunnen zelf meer vorm gaan geven aan hun leefomgeving en toekomst. Deze eigen verantwoordelijkheid leidt tot meer respect, samenwerken en rekening houden met elkaar, de belangrijkste fundamenten voor een betere leefbaarheid.

De gemeente wil daarnaast een betrouwbare overheid zijn met een goede dienstverlening naar haar inwoners. Zij stelt zich op als een pro-actieve partner in de richting van haar inwoners.

Organisatiestrategie

De gemeenteraad stelt de kaders in een meerjarenperspectief vast. De organisatiestrategie is er op gericht om te werken met een kleine, regievoerende organisatie met hoogopgeleide generalisten. Zij dienen in te spelen op snelle maatschappelijke ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente. Door de regiefunctie zal bezien worden welke de efficiëntste en effectiefste manier van uitvoeren van de taken zal zijn.

Daarbij zal gekeken worden naar samenwerking met derden (gemeenten en bedrijfsleven) op contractbasis, het outsourcen, het privatiseren, maar ook, indien het belang van de inwoners dat vraagt, het zelf realiseren door de inwoners en/of omwonenden.

De ingezette weg naar verdergaande deregulering en terugdringing van de bureaucratie zal, met oog voor behoud van de integraliteit, doorgezet worden. Daarbij zal de gemeente ook de (digitale) dienstverlening en de klantcontacten verder uitbouwen.

Organisatiecompetenties

Om de hiervoor benodigde organisatie zó te bemensen dat aan de missie en de organisatiestrategie een optimale invulling kan worden gegeven, zal het management ernaar moeten streven bij elke medewerker de meest relevante competenties aanwezig te doen zijn. Deze competenties worden onderscheiden in generieke en functiespecifieke competenties.

De generieke competenties zoals vastgesteld:

- Servicegericht;
- Initiatief;
- Zelfstandig;
- Flexibiliteit.

Anderzijds behoren medewerkers te beschikken over specifieke competenties, toegespitst op de functie die zij in de organisatie hebben. Zo dient bijvoorbeeld een leidinggevende over andere, specifieke competenties te beschikken dan een beleidsmedewerker.

Een organisatie als hiervoor omschreven word je niet zomaar. De cultuur binnen een organisatie is minstens net zo belangrijk. Hoe ga je met elkaar om, welke managementprincipes hanteer je. Ook dat gaat niet vanzelf. Daar blijven we tijd en energie in steken.

4.2.2 Personeelsbeleid

De organisatie is er op gericht om te werken als kleine, regievoerende gemeente.

De medewerkers dienen in te spelen op snelle maatschappelijke ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente. Door de regiefunctie zal gekeken worden wat de efficiëntste en effectiefste manier van het uitvoeren van de taken zal zijn. Om de organisatie zó te bemensen dat aan de missie en de organisatiestrategie kan worden voldaan, streven we ernaar bij medewerkers de meest relevante competenties aanwezig te doen zijn.

Daarnaast is het personeelsbeleid er op gericht een substantiële bijdrage te leveren aan het zijn van een aantrekkelijke werkgever. Niet alleen in het kader van het werven van nieuw personeel, maar vooral in het kader van het boeien en binden van het huidige personeel.

In het kader van de participatiewet, maar ook vanwege afspraken die landelijk zijn gemaakt, dienen we extra banen te creëren voor mensen met een beperking en jongeren. In overleg met IBN en gemeente Meierijstad zijn we bezig met het onderzoeken van de mogelijkheden om mensen met een beperking te plaatsen. Via het in het kader van de gemeentelijke cao tot stand gekomen generatiepact, kunnen banen voor jongeren geschapen worden.

4.2.3 Personeelssterkte

Voor de komende jaren varieert de formatie tussen 50 en 55 fte (60 á 65 medewerkers) in de meerjarenbegroting.

Dit moet niet gezien worden als een absoluut cijfer. Zo kan een autonome toe- en/of afname van gemeentelijke taken, zoals bijvoorbeeld op het vlak van de drie transities, leiden tot bijstelling van de personeelsformatie.

4.2.4 Arbeidsomstandigheden

Binnen de organisatie wordt op diverse manieren aandacht geschonken aan de arbeidsomstandigheden. Een veilig, gezond, stimulerend maar ook prettig werkklimaat voor de medewerkers staat daarbij voorop. Het ziekteverzuimpercentage bedroeg 5,3% in 2015 en 3% in 2016. Het landelijk gemiddelde over 2016 bedroeg 5,6% (was 5,3% in 2015)

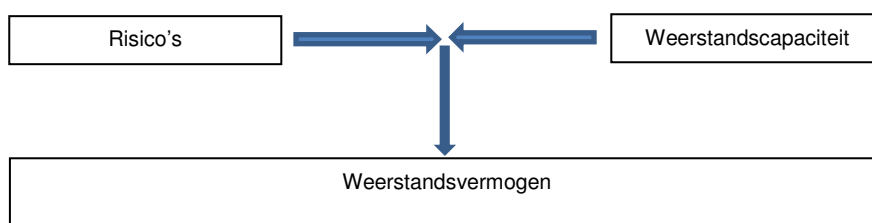
Doordat wij een relatief kleine organisatie zijn, betekent één langdurig ziektegeval al snel een aanzienlijke toename van het ziekteverzuimpercentage. Omdat dit soort verzuim veelal buiten de invloedssfeer van de werkgever valt, is daar zeer lastig op te sturen.

4.3. Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat sinds begrotingsjaar 2004 van kracht is, bevat regels voor de financiële verslaglegging. Volgens artikel 11 van het BBV moeten gemeenten en provincies inzicht verschaffen in hun weerstandsvermogen. Het gaat hierbij om het verband tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor géén (beheers)maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Onder weerstandscapaciteit verstaat het BBV de middelen en mogelijkheden waarover provincies of gemeenten kunnen beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Het gaat hier om de elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden zoals Algemene Reserve, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves.

Het weerstandsvermogen voor de gemeente is gedefinieerd als: 'het vermogen van de gemeente Boekel om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten'. En is eigenlijk niet meer of minder dan een confrontatie van de risico's met de weerstandscapaciteit.

Een eerste stap bij het beoordelen van het weerstandsvermogen is het in kaart brengen c.q. identificeren van eventuele risico's. Zoals uit de onderstaande figuur blijkt en in de volgende paragraaf gebeurt.

4.3.1. Inventarisatie van de risico's

Financiële risico's

De risico's, relevant voor het weerstandsvermogen, zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen en waarvoor géén voorzieningen worden gevormd. De hiertoe behorende risico's worden hieronder nader toegelicht. Het gaat hier dus niet om reguliere risico's die zich regelmatig voordoen, die meetbaar zijn en waarvoor een verzekering is afgesloten dan wel een voorziening is gevormd.

Loon- & prijsontwikkelingen

Reguliere loon- & prijsontwikkelingen vormen géén financieel risico voor de gemeente aangezien deze zijn doorgerekend en als één budget/post opgenomen in de onderhavige begroting:

2018	n.v.t.
2019	€ 135.845
2020	€ 266.187
2021	€ 408.756
2022	€ 545.854

Openeindregelingen in het Sociale Domein

Het financiële risico dat de gemeente bij een 'openeindregeling' loopt zit in het feit dat de gemeente verplicht is een voorziening te verstrekken indien een aanvrager hier volgens de geldende wet- en regelgeving recht op heeft. Ongeacht of hiervoor voldoende budget en/of financiële middelen beschikbaar zijn en ongeacht de volumegroei in één jaar. Voorbeelden van de belangrijkste 'openeindregelingen' zijn:

- Bijstandsverlening (o.a. Participatiewet –IOAW – IOAZ & Bbz).
- Minimabeleid (o.a. individuele inkomstenstoeslag – kwijschelding gemeentelijke belastingen & Bijzondere Bijstand).
- Wmo (o.a. huishoudelijke verzorging, dagbesteding & begeleiding, woningaanpassingen, rolstoel- & vervoersvoorzieningen).
- Leerlingenvervoer.
- Jeugdzorg.

Met maatschappelijke veranderingen en veranderingen in het Sociale Domein zullen er naar verwachting de komende jaren meer mensen een beroep doen op gemeentelijke voorzieningen. Denk hierbij aan vergrijzing van de bevolking, bezuinigingen in de zorg, etc. In hoeverre daadwerkelijk sprake zal zijn van een toenemend gebruik van gemeentelijke voorzieningen in Boekel en wat de financiële consequenties hiervan zijn zal altijd pas achteraf blijken. Een kritische toets bij het toekennen van dergelijke voorzieningen, preventieve maatregelen en een sober beleid zijn middelen die ingezet worden om sterke negatieve financiële effecten te beperken.

Ontwikkelingen in 'Wonen met ondersteuning'

Door maatschappelijke ontwikkelingen en het overheidsbeleid zien we een stijgende ambulantisering in de zorg. Dit betekent dat mensen langer thuis blijven wonen, of weer in Boekel gaan wonen met ondersteuning aan huis. Zo verwachten we een uitgestelde instroom in de 24-uurs ouderenzorg, een uitstroom van mensen uit Beschermd Woonvormen, een toenemende vraag naar begeleid wonen in de eigen omgeving van jongeren met een zorgvraag en verwachten we een ambulantiseringsslag van GGZ Huize Padua. Dit vraagt om goede en integrale samenwerking en tijdige informatie-uitwisseling met partners (o.a. GGZ, BrabantZorg, Maatschappelijke Opvang), over grenzen binnen het Sociaal Domein heen kijken (Wmo, Jeugdzorg, Sociale Zaken), voldoende betaalbare woonruimten beschikbaar stellen en waar nodig passende inkomensondersteuning. Hierdoor kunnen we anticiperen op veranderingen en negatieve financiële effecten tijdig in beeld krijgen en sturen.

Ontwikkelingen Jeugdzorg

De verschuiving van zwaardere jeugdzorg naar lichte jeugdzorg functioneert nog niet optimaal. De ingezette transformatie opgaven moeten deze verschuiving gaan bevorderen en op termijn moet dit leiden tot lagere uitgaven. Vanaf 2016 zijn er nieuwe afspraken gemaakt in de regio Brabant Noordoost over de financiering van de jeugdhulp. Voor de categorie JeugdzorgPlus zijn de gemeenten volledig solidair. Hier kunnen we dus geen invloed op uitoefenen. Voor de categorie 'zorg met verblijf' wordt onze bijdrage op basis van voortschrijdend zorggemiddelde bepaald. De categorie 'zorg zonder verblijf' wordt gefinancierd naar eigen verbruik van het jaar (t-1). Op de twee laatst genoemde categorieën kunnen we sturen, dit zullen wij in samenwerking met de budgetregisseur en de inkooporganisatie doen.

We hebben een beperkte invloed op directe doorverwijzingen naar jeugdhulp vanuit huisartsen en de Gecertificeerde Instellingen. Het aantal verwijzingen is dus van invloed op het aantal cliënten in jeugdhulp.

Dienstverleningsovereenkomst sociale zaken met Meierijstad

De gemeente Boekel neemt met ingang van 1 januari 2017 op het gebied van sociale zaken diensten af van de gemeente Meierijstad. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten in 2016. In deze overeenkomst is afgesproken dat indien de gemeente Boekel na drie jaar niet verlengt de gemeente Boekel een opslagpercentage moet betalen ter compensatie van de financiële (personele) verplichtingen van Meierijstad. In totaal bedraagt deze opslag voor het beëindigen van de dienstverleningsovereenkomst €138.705.

Subsidies (provinciaal en andersoortige subsidies)

Ten behoeve van diverse plannen ontvangt de gemeente Boekel aanzienlijke subsidiebijdragen van derden. Deze subsidiebijdragen worden als voorschot betaald in afwachting van de definitieve afrekening. Op grond van deze afrekening kan er eventueel een terugbetaling volgen als niet alle middelen conform geldende voorwaarden zijn besteed en/of niet volledig aan de gestelde subsidievoorwaarden wordt voldaan t.t.v. de uitvoering van het project.

Grondbedrijf

De verkopen van woningbouwkavels verloopt bijzonder goed. De komende jaren bestaat er nog een behoorlijke behoefte aan woningen. Voor de periode na 2017 wordt gestart met een verkenning voor de ontwikkeling van nieuwe locaties.

Gevaar is dat als gevolg rente aanpassingen en overheidsmaatregelen er minder hypotheek kan worden verkregen. De bouwkosten zijn door de aantrekkende markt snel aan het stijgen.

De netto contante waarde binnen onze complexen is verbeterd. Kleine complexen blijven onder druk staan.

De ontwikkeling van het centrum wordt ter hand genomen. De juiste beheersing van het proces moet leiden tot een financieel haalbare gebiedsontwikkeling.

Reconstructie: Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG)

Als gevolg van de aanpassingen van het provinciaal beleid inzake de intensieve veehouderij is het opbrengend vermogen van de LOG exploitatie veel lager. De provincie heeft in 2012 een schikkingsvoorstel gedaan dat ver achterblijft bij de werkelijke opbrengstvermindering. Daarmee is door ons dan ook niet ingestemd.

Inmiddels kunnen we een goede aanname doen over het financiële eindresultaat van de LOG exploitatie. Het zal duidelijk zijn dat de ontwikkelruimte ruim € 1 miljoen achter blijft bij de oorspronkelijke LOG exploitatie. Aan de andere kant zijn er ook minder kosten gemaakt dan oorspronkelijk geraamd waardoor het negatieve resultaat enigszins wordt beperkt. In april 2016 is door ons een gespreksdocument aan de provincie voorgelegd. De provincie heeft ambtelijk gereageerd met de mededeling dat er medio 2016 een nieuw Brabantbreed kader aan het bestuur wordt voorgelegd op basis waarvan de claims kunnen worden afgewerkt. Dat is niet ingevuld door de provincie. Ook is er geen constructief tegenvoorstel gekomen. In het najaar van 2017 willen we nogmaals bestuurlijk overleg agenderen om er in gezamenlijkheid uit te komen. Op meerdere dossiers hebben we het laatste jaar goede overeenkomsten met de provincie gesloten. Te denken aan RvR ontwikkelruimte en de kostenverdeling randweg. Het op orde houden van de relatie is van belang. Mocht bestuurlijk overleg niet het gewenste resultaat hebben dan beraden we ons op juridische stappen.

Randweg

Met de vaststelling van het bestemmingsplan in de gemeenteraad van 1 juni 2017 is de realisatie een stap dichterbij gekomen. Inmiddels is overeenkomst over de rolverdeling tussen gemeente en provincie en de financiële gevolgen en de kostenverdeling zoals vastgesteld in de raad van december 2016. Kern daarbij is dat dit een provinciale weg wordt waarbij het merendeel van de kosten en risico's bij de provincie liggen. De gemeentelijke bijdrage aan de randweg is vastgelegd op € 2.650.000. Binnen het project is aandacht voor de financiële risico's. Op basis van een inhoudelijke analyse blijken deze binnen de kaders van het project te vallen. In de overeenkomst is vastgelegd dat eventuele toekomstige onvoorziene risico's die niet binnen het projectbudget vallen naar rato van inbreng worden gedeeld.

Glasvezel

In het voorjaar van 2016 hebben we ingestemd met overname van de aandelen van BoekelNet (door de gemeente gefinancierd) tegen betaling van de gehele openstaande lening met rente. Daarmee is dat risico vervallen. Wel is de bankgarantie ad € 1 miljoen gehandhaafd. Deze wordt jaarlijks met 25% afgelost te starten in 2017. In april 2017 is de bankgarantie volgens planning verlaagd tot € 766.000,-. Daarmee loopt ook dit risico sterk af en zal in de loop van 2020 geheel vervallen.

Garantieverstrekingen – Particulieren

Door de gemeente zijn tot 1 januari 1995 garanties aan particulieren verstrekt door de betaling van rente en aflossing op de door hen aangegane hypothecaire geldleningen. Per 1 januari 1995 verstrekt de Stichting Waarborgfonds Eigen Woning (SWEW) deze garanties. Voor de garanties van vóór 1 januari 1995 heeft de gemeente het risico afgekocht, waarmee deze ten laste van de SWEW komen. Alleen in de situatie, dat de gemeente toestemming zou geven voor een wijziging van een gegarandeerde hypothecaire lening van vóór 1 januari 1995, welke niet past binnen de criteria van de SWEW en de hypotheeknemer betalingsproblemen krijgt, kan de gemeente hierop financieel worden aangesproken. Op dit moment is dit niet van toepassing. Als laatste kan de gemeente worden aangesproken bij financiële problemen van de SWEW.

Gewaarborgde geldleningen woningbouw

De gemeente staat garant voor diverse leningen die PeelrandWonen in het verleden is aangegaan. Het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) neemt de betaalverplichtingen voor een lening over wanneer de corporatie de rente en aflossing op een door het WSW geborgde lening niet meer kan betalen. Wanneer het deze betaalverplichting niet kan voldoen, moeten rijk en gemeenten bijspringen. Zij moeten dan een renteloze lening aan het WSW verstrekken. Het Rijk verstrekt in alle gevallen 50% van de renteloze leningen. De zogenoemde 'schadegemeente' (in geval van een lening van PeelrandWonen dus de gemeente Boekel) verstrekt 25% van de renteloze leningen. Alle gemeenten die achtereenvolgens zijn van het (met inbegrip van de 'schadegemeenten') verstrekken samen de resterende 25% van de renteloze leningen.

Tot dusver is het landelijk nog niet voorgekomen, dat rijk en gemeenten moesten bijspringen. Voor wat betreft PeelrandWonen is de garantie nog nimmer aangesproken. Voor een bedrag van € 23,122 miljoen heeft het WSW leningen van PeelrandWonen geborgd. Over circa € 11,561 miljoen loopt de gemeente momenteel nog risico (situatie 31-12-2016).

Gewaarborgde geldleningen zorgbouw – St. Petrus

De gemeente is een achtervangovereenkomst aangegaan met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) door de fusie van BrabantWonen met ZorgGoedBrabant. Het risico voor de gemeente Boekel bedraagt €1.007.494 als 'schadegemeente' en €3.774 als deelnemende gemeente indien van deze achtervang gebruik moet worden gemaakt. Dit bedrag zou de gemeente moeten lenen en beschikbaar moeten stellen aan het WSW als renteloze lening. Indien van de achtervang gebruik wordt gemaakt, wordt de lening aangetrokken voor de restant levensduur van het onroerend goed, waarbij uitgegaan wordt van een levensduur van 30 jaar. St. Petrus is geopend in 2008.

Startersleningen

Vanaf 2014 heeft de gemeente 22 startersleningen verstrekt. Het bedrag dat door de gemeente verstrekt is bedraagt € 192.410,50 (stand 31-12-2016). Inmiddels is hiervan € 30.811 afgelost. Over de hoofdsom van deze leningen loopt de gemeente geen risico omdat deze som gegarandeerd is via de NHG. Wel loopt de gemeente risico over misgelopen rente.

Verzekeringen

De gemeente beschikt over een uitgebreid verzekeringspakket (o.a. op het gebied van wettelijke aansprakelijkheid en brand/stormschade). Of de hoogte van de dekking afdoende is voor het risico, blijft steeds een onzekere factor. De toekomstige premies staan steeds onder druk vanwege verliezen bij verzekeraars. Eventuele stijging van de premies zijn het gevolg van het feit dat het gemiddelde claimgedrag blijft toenemen.

Risico's op eigendommen

Het gebouwenbeheer vraagt een goede afstemming tussen klein en groot onderhoud. Verder is een integrale benadering tussen gebouwen die door de gemeente zelf worden beheerd en gebouwen die door derden worden beheerd noodzakelijk. Om op een efficiënte en effectieve manier invulling te kunnen geven aan het gebouwenbeheer in de komende jaren wordt de onderhoudsstatus en de behoefte van de diverse gebouwen jaarlijks bekeken. Aan de hand hiervan wordt vervolgens jaarlijks het meerjaren onderhoudsplan (MOP) geactualiseerd. Deze actualisatie wordt jaarlijks vertaald naar de meerjarenbegroting.

Hetgeen overigens op een soortgelijke manier, maar met een andere frequentie, gebeurt voor wegen en rioleringen. Gezien de structurele en planmatige aanpak hiervan wordt het (financiële) risico tot een minimum beperkt.

Latente juridische claim

Met één belanghebbende bestaat een mogelijk geschil inzake de inbreng van een vervangend agrarisch bouwblok in een LOG-gebied. Met een andere belanghebbende bestaat een mogelijk geschil over een omgevingsvergunning voor een mestverwerkingsinstallatie.

Als er een verplichting voor de gemeente bestaat dan kan deze van substantiële omvang zijn. Aangezien op dit moment nog onvoldoende duidelijk is of wel/niet sprake zal zijn van een verplichting voor de gemeente wordt dit risico als p.m. post meegenomen.

Latente fiscale claim

De fiscale wet- en regelgeving inzake 'gelegenheid geven tot sport', waardoor het voor gemeenten mogelijk wordt bij deze kosten BTW te verrekenen, staat momenteel ter discussie. En is mogelijk in strijd met Europese wet- en regelgeving. Een definitieve uitspraak in deze wordt niet eerder dan in 2018 verwacht. Mocht deze regeling inderdaad in strijd met Europese wet- en regelgeving zijn dan kunnen we geconfronteerd worden met een naheffing van ten onrechte gedeclareerde / gecompenseerde BTW van circa € 150.000.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de gemeente Vpb-plichtig voor zover een onderneming wordt gedreven. BDO heeft een fiscale nulmeting voor de Vpb uitgevoerd. Aan de hand van een interview is, in samenwerking met een fiscalist van BDO, voor vijf belangrijke thema's getoetst wat het huidige niveau van het Vpb-dossier binnen de gemeente is op een schaal van 1 tot 5. Daarbij zijn de volgende van belang zijnde aspecten in beeld gebracht;

- Inventarisatie;

- Implementatie;
- Borging aangifteproces;
- Dossievorming en administratie;
- Grondbedrijf.

Het grondbedrijf is hierbij expliciet benoemd omdat uit de ervaringen tot nu toe blijkt dat dit een veel besproken issue is bij de vennootschapsbelasting. Deze nulmeting heeft tot doel om een indicatie te krijgen van de aanpak, vormgeving en voortgang van het Vpb-dossier binnen de gemeente.

Op dit moment zijn er nog diverse aspecten waar grondbedrijven tegenaan lopen, enkele van deze zijn:

- Het nader onderzoek naar het winsttoogmerk na een quick scan;
- Onredelijke uitkomsten bij het bepalen van de fiscale openingsbalans;
- De kostprijsberekening bij de jaarwinstbepaling.

Gezien deze onduidelijkheden is het op dit moment nog niet mogelijk om een openingsbalans op te stellen en over te gaan tot aangifte. Naar verwachting zal dit eind 2017 wel het geval zijn en zullen de lasten met betrekking tot de afdracht over 2016 in 2017 plaatsvinden en de afdracht over 2017 in 2018.

Planschade

Een vergoeding van schade (planschade) kan worden toegekend op grond van artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Het risico voor onze gemeente wordt beperkt door het feit dat een deel als eigen risico bij de aanvrager wordt neergelegd en door planschadeverhaalsovereenkomsten te sluiten.

Planschadeverzoek De Donk:

Momenteel staat er één planschadeverzoek open. Door een omwonende is een verzoek om toekenning van een planschadevergoeding verzocht met als reden, dat zijn eigendom in waarde is gedaald door de realisering van de wijk De Donk. Dit verzoek is in behandeling bij de onafhankelijke schadebeoordelaar. Het advies wordt afgewacht.

Nieuwe omgevingswet

De huidige wet- en regelgeving wordt vervangen door de Omgevingswet. Behalve een benadering van deze wet vanuit instrumentele en ruimtelijke-juridische focus is het ook belangrijk om inzicht te krijgen in de gevolgen van de implementatie en organisatorische capaciteit. Wel wordt verwacht dat voor Boekel de invoering een geringere impact heeft dan voor andere gemeenten, omdat een belangrijk deel (de cultuurverandering) in Boekel al is geëffectueerd door de ontwikkeling van het Boekels model.

Realisatie KindPark

Momenteel is een bedrag in de begroting opgenomen op grond van een zeer globale inschatting van kosten. In de voorbereidingsfase worden de verschillende factoren onderzocht die van invloed zijn op de uiteindelijke kosten van het project: De omvang van het gebouw; de deelnemende partners en eventuele bijdragen aan de investering; programma van eisen met daarin veel keuzes wat betreft kwaliteit.

Het eindresultaat van de voorbereidingsfase is een definitief ontwerp met een gedetailleerde kostenberekening en financieringsplan. Op grond daarvan worden afspraken gemaakt met aannemers. Door het ontwerp tot op detail door te laten rekenen wordt het risico op afwijkende kosten verminderd. De signalen zijn dat de bouwkosten stijgende zijn. Het verzoek om krediet voor het definitief ontwerp zal worden gebaseerd op een realistische berekening op grond van de kosten op dat moment.

Naast de ontwikkelkosten voor de school worden ook kosten gemaakt voor de inrichting van de buitenruimte en de aansluiting op de omgeving, infrastructuur voor verkeer en parkeren. Ook daarin zijn vele factoren van invloed op de uiteindelijke kosten. In de huidige fase is er nog onvoldoende informatie om een goede inschatting te maken van de uiteindelijke kosten.

Datalekken

Als informatieverwerkende organisatie werken we veel met (persoons)gegevens. Het risico bestaat dat gegevens onbedoeld vrijkomen of dat gegevens onrechtmatig verwerkt worden. In deze gevallen is er sprake van een datalek. Bij een datalek gaat het om toegang tot of vernietiging, wijziging of vrijkomen van persoonsgegevens bij een organisatie zonder dat dit de bedoeling is van deze organisatie. Onder een datalek valt dus niet alleen het vrijkomen (lekkens) van gegevens, maar ook onrechtmatige verwerking van gegevens. We hebben al diverse maatregelen getroffen om een datalek te voorkomen. Echter is een datalek nooit 100% uit te sluiten.

De Autoriteit Persoonsgegevens is toezichthouder van de Wet Bescherming Persoonsgegevens en controleert organisaties of zij deze wet naleven. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft een boetebevoegdheid. Zij kunnen een boete uitdelen van maximaal € 820.000. Deze boete wordt niet bij ieder datalek uitgedeeld maar kan wel worden uitgedeeld als uit onderzoek blijkt dat de wet niet goed is nageleefd en er onvoldoende maatregelen zijn getroffen om het datalek te voorkomen.

4.3.2. Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's / kwantificeren van risico's

Als onderdeel van risicomangement wordt de weerstandscapaciteit van de gemeente periodiek afgezet tegen een inschatting van de mogelijke financiële risico's die zich kunnen manifesteren. Voor het belangrijkste risico (de grondexploitatie) wordt al jaren de 'vinger aan de pols gehouden' middels het jaarlijks actualiseren van de exploitatieberekeningen, het doorrekenen van verschillende scenario's en de confrontatie van het gewenste met het beschikbare weerstandsvermogen. Met een organisatiebrede beoordeling van het weerstandsvermogen zijn de afgelopen jaren de eerste ervaring opgedaan. Een leer- en groeitraject dat continue aan verandering en verbetering onderhevig is.

Ondanks dat er géén zekerheid aan ontleend kan worden is risicomangement wel van toegevoegde waarde; het geeft een beeld van wat verwacht kan worden en of de organisatie hierop voldoende voorbereid is.

Hieronder zijn de belangrijkste risico's (o.b.v. de eerder uitgevoerde inventarisatie) waarmee de organisatie te maken kan krijgen in de toekomst weergegeven. Om een confrontatie van deze risico's met het weerstandscapaciteit mogelijk te maken dienen deze eerst financieel te worden gekwantificeerd. Hiertoe wordt een methode gebruikt waarbij, per geïdentificeerd risico, een inschatting wordt gemaakt van de volgende drie parameters:

Kans	de kans dat een risico zich manifesteert wordt ingeschat op basis van een kwalitatief oordeel. Ten behoeven van een transparant en handelbaar model zijn er (slechts) drie categorieën benoemd met een wegingsfactor: laag (0,05) – middel (0,50) – hoog (0,75).
Impact	wat is het (financiële)effect voor de organisatie als het risico zich voordoet? Ook hier wordt eerst een kwalitatief oordeel aan gegeven. Daarna wordt, afhankelijk van het kwalitatieve oordeel, een inschatting gemaakt van het financiële effect; in procenten afgezet tegen de totale lasten conform begroting. Waarbij de volgende indeling wordt gehanteerd: klein impact tussen de 1 & 10 % middel impact tussen de 10 & 50 % groot impact tussen de 50 & 100%
Effect	voor het kwantificeren van het (financiële) risico is het van belang te weten of een risico van incidentele danwel structurele aard is. Indien het een incidenteel karakter kent wordt de factor '1' gehanteerd. Het risico kan zich immers maximaal één keer voordoen. Betreft het een structureel risico dan wordt de factor '3' toegekend. Dit wil zeggen dat het financiële effect van dit risico 'drie keer wordt ingerekend'; zodat de organisatie als het ware drie jaar de tijd heeft om adequaat te reageren en passende maatregelen te treffen.

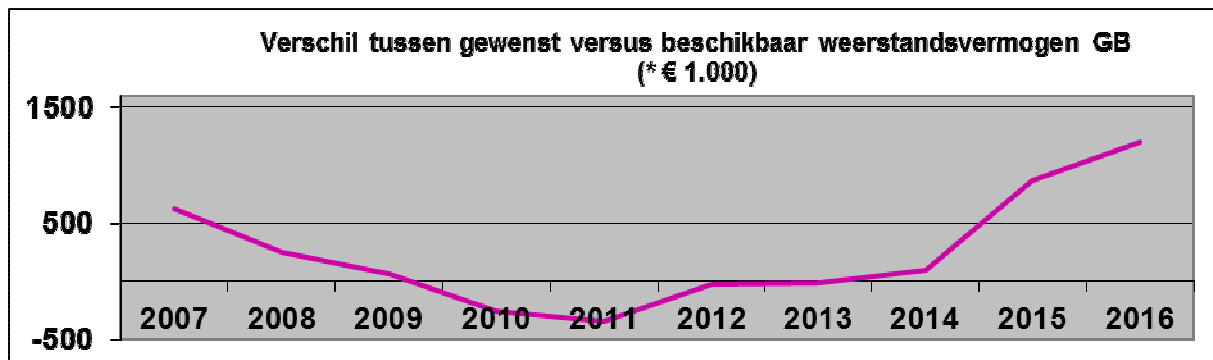
Het 'minimabeleid' als voorbeeld:

De kans dat de komende jaren meer aanspraak op onze minima-voorzieningen wordt gedaan wordt als 'gemiddeld' ingeschat (wegingsfactor 0,50). Het financiële effect hiervan voor de organisatie wordt eveneens als 'gemiddeld' ingeschat, met een impact van 15%. Aangezien dit risico een structureel effect zal hebben wordt bij het kwantificeren van het financiële risico een factor '3' toegepast. Het financiële risico voor dit onderdeel wordt dan als volgt berekend:

Budget cf. Begroting	Kans	Impact	Effect	Financieel risico
€ 305.000	* 0,5	* 15%	* 3	= € 69.000

Grondbedrijf

Voor het Grondbedrijf is, op basis van de door Arcadis in 2017 opgestelde exploitatieberekeningen, een berekening gemaakt van het gewenste versus beschikbare weerstandsvermogen. Op basis van de systematiek en rekenmodellen die hier in de afgelopen jaren voor zijn gebruikt. Uit deze berekening is gebleken dat de omvang van de reserves van het grondbedrijf, inclusief de gecalculeerde post onvoorzien in de grondexploitatie toereikend is. Het is van belang de ontwikkelingen ter zake in de nabije toekomst nauwlettend te blijven volgen zodat tijdig kan worden bijgestuurd.

Op basis van de omvang van de grondbedrijf rapportage 2017 is een benodigde weerstandsvermogen berekend van € 1.327.000. Er is € 2.525.000 beschikbaar. Dit veroorzaakt een overschot op het weerstandsvermogen op het grondbedrijf van € 1.198.000.

Overige risico's

Naast de financiële risico's in de grondexploitatie wordt er ook gekeken naar de andere risico's en de mogelijke financiële impact hiervan voor de gemeente.

Het kwantificeren van alle geïdentificeerde risico's levert het volgende beeld op:

Omschrijving	Toelichting	Kans	Bedrag (cf. begroting 2018)	Impact	Effect	Financieel risico
Wegbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	€ 284.000	Klein – 5%	Structureel	€ 2.000
Rioolbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	€ 1.110.000	Klein – 5%	Structureel	€ 8.300
Gebouwbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	€ 116.000	Klein – 5%	Structureel	€ 1.000
Afgegeven garanties	Gewaarborgde geldleningen e.d.	Laag	€ 11.561.000	Groot – 75%	Incidenteel	€ 433.500
Glasvezel (BoekeINet)	Garantstelling	Laag	€ 766.000	Groot – 100%	Incidenteel	€ 38.000
Startersleningen	Uitvoering van regeling startersleningen	Laag	€ 192.000	Groot – 75%	Structureel	€ 7.200
Rijksoverheid	Wmo Transitie AWBZ	Laag	€ 1.215.000	Groot – 75%	Structureel	€ 137.000
	Jeugdzorg Transitie Jeugdzorg	Laag	€ 1.693.000	Groot – 75%	Structureel	€ 190.000
	Participatie Transitie Sociale Werkvoorziening	Laag	€ 1.353.000	Groot – 75%	Structureel	€ 152.000
Openeindregelingen	Leerlingenvervoer	Middel	€ 200.000	Middel – 15%	Structureel	€ 45.000
	Bijstandsverlening	Middel	€ 1.331.000	Middel – 15%	Structureel	€ 300.000
	Minimabeleid	Middel	€ 305.000	Middel – 15%	Structureel	€ 69.000
	Wmo (2007)	Middel	€ 644.000	Middel – 15%	Structureel	€ 145.000
Randweg	Uitvoering binnen gestelde kaders	Middel	€ 2.650.000	Middel – 15%	Incidenteel	€ 199.000
Individuele derden	LOG-compensatie	Hoog	p.m.	Groot – 75%	Incidenteel	p.m.
Claims	Latente fiscale claims BTW	Hoog	150.000	Groot – 75%	Incidenteel	€ 84.000
Claims	Latente juridische claims	Hoog	p.m.	Groot – 75%	Incidenteel	p.m.
Claims	Planschadeclaims Bergstraat + Schutboom+ De Donk	Hoog	p.m.	Groot – 75%	Incidenteel	p.m.
Kindcentrum	Realisatie Kindcentrum+ buitenruimte	Hoog	p.m.	Groot – 75%	Incidenteel	p.m.
Rijksoverheid	Nieuwe omgevingswet	Hoog	p.m.	Groot – 75%	Incidenteel	p.m.
Autoriteit persoonsgegevens	Datalekken	Hoog	€ 820.000	Klein – 5%	Incidenteel	€ 21.000
Totaal						€ 1.832.000

¹ Voor het risico in het grondbedrijf is een afzonderlijke voorziening en reserve gevormd. Hier wordt dit risico daarom op 'nul' gesteld.

Nu de financiële risico's van de gemeente Boekel becijferd zijn dienen deze te worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit (zie volgende paragraaf) om uiteindelijk een uitspraak te kunnen doen over het weerstandsvermogen van de gemeente.

4.3.3 Inventarisatie weerstandscapaciteit – eigen vermogen

Evenals iedere organisatie heeft ook onze gemeente op vele fronten te maken met onzekerheden die het risico van financiële nadelen met zich meebrengen. Bij het becijferen van het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De vaste reserve (€ 1.000.000) wordt niet ingezet, maar dient als extra buffer voor onvoorziene omstandigheden;
- Financieringskosten (rente) van nieuwe investeringen worden in de onderhavige uiteenzetting niet gedekt vanuit het eigen vermogen en komen diensgevolge ten laste van de dan lopende exploitatie.
- De reserves van het Grondbedrijf worden buiten beschouwing gelaten voor de Algemene Dienst. Het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf is immers afzonderlijk in kaart gebracht en wordt als 'één totaal' in de vergelijking meegenomen;
- Fondsvorming vanuit de grondverkopen is stopgezet en geen mogelijkheid meer om de fondsen te laten groeien / te voeden in de toekomst.

De hierboven genoemde uitgangspunten resulteren in het 'vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves' van:

- Algemene Reserve + Fondsen (per 01-jan-2017)	€ 5.285.000
- Bestaande claims (zie overzicht hieronder & Bijlage C)	€ 50.000 -/-
Totaal verwacht vrij aanwendbaar deel Eigen Vermogen	€ 5.235.000

Specificatie bestaande claims:

Omschrijving	Jaar	Bedrag	Dekking uit het fonds
-Boecult	2018-2021	20.000	Fonds Kunst & Cultuur
-Deelname de Cultuurloper	2018-2020	15.000	Fonds Kunst & Cultuur
-Groen-Blauwe diensten (uitvoering pva)	2018-2019	15.000	Fonds Groen voor Rood
		50.000	

4.3.4. Inventarisatie weerstandscapaciteit – breder perspectief

De weerstandscapaciteit van de gemeente wordt doorgaans berekend uit de posten onbenutte belastingcapaciteit, het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserve en de stille reserves. Een 'breder perspectief' op deze materie dan alleen vanuit de invalshoek 'vrij aanwendbaar deel van het eigen vermogen'; zoals in de voorgaande paragraaf becijferd.

Weerstandscapaciteit (volgens OZB art. 12, lid 2 FVW)	
1. OZB-ruimte	€ 796.400 -/-
2. vrij aanwendbare deel Algemene Reserve / Eigen Vermogen	€ 5.235.000
3. stille reserves:	
* gebouwen en bezittingen	€ 9.921.000
* gronden, niet zijnde bouwgrond (bos, landbouw, gras, erf & tuin)	€ 867.000
Totaal weerstandscapaciteit	€ 15.226.000

Weerstandscapaciteit gemeente Boekel

Ad.1 De limitering van de OZB is per 1 januari 2008 vervallen. Dat is voor de gemeentelijke belastingen de belangrijkste uitkomst van het bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten van 4 juni 2007. Het vervallen van de limitering van de OZB mag niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk en het instellen van een macronorm moet dat voorkomen. Als de ontwikkeling van de lokale lasten tot overschrijding van die norm leidt, kan het Rijk ingrijpen via correctie van het volume van het gemeentefonds. Op grond van doorrekeningen van de begroting 2018 kan worden gesteld dat de OZB-ruimte (het verschil tussen de rekkentarieven zoals opgenomen in de meicirculaire 2017 versus de gehanteerde tarieven) volledig ingezet is. In tegenstelling tot ons verleden halen we nu meer OZB-opbrengsten binnen dan waarmee bij het vaststellen van de Algemene Uitkering rekening wordt gehouden.

Ad.2 Het saldo per 1 januari 2018 van het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve / eigen vermogen is opgebouwd zoals in paragraaf 4.3.3. uiteengezet.

Daar de Algemene Reserve van het grondbedrijf specifiek gevormd is voor het opvangen van risico's die voortvloeien uit de actieve grondpolitiek die de gemeente Boekel voert, is deze financiële buffer in de bovenstaande vergelijking buiten beschouwing gelaten.

Ad. 3 De stille reserve van gebouwen en bezittingen zoals hierboven weergegeven betreft het verschil tussen de WOZ-waarde per 01.01.2016 (aanslag 2017) en de boekwaarde conform de balans per 31.12.2016. In het onderstaande overzicht wordt inzichtelijk gemaakt hoe deze stille reserve grofweg is opgebouwd;

Soort	WOZ-waarde	Boekwaarde	Stille reserve
Gebouw en - AD	€ 3.769.000	€ 4.675.000	€ -906.000
Sportterrein - Sporthal - Sportzaal	€ 6.549.000	€ 2.447.000	€ 4.102.000
Gemeenschapshuizen	€ 5.161.000	€ 2.393.000	€ 2.768.000
Clubhuizen	€ 1.717.000	€ 516.000	€ 1.201.000
Scholen & Peuterspeelzalen	€ 7.523.000	€ 5.340.000	€ 2.183.000
Diversen	€ 639.000	€ 130.000	€ 509.000
Trafo's	€ 64.000	€ -	€ 64.000
			€ 9.921.000

In de onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt hoe de stille reserve in de grondvoorraad, niet zijnde bouwgrond, is opgebouwd;

Soort	Oppervlakte	Prijs per m ²	Stille reserve
Grasland	0 m ²	€ 6,50	€ -
Bos	434.165 m ²	€ 1,00	€ 434.000
Akkerland	35.170 m ²	€ 6,50	€ 229.000
Erf & Tuin	2.044 m ²	€ 100,00	€ 204.000
			€ 867.000

Mede als gevolg van het project verkoop reststroken is het overzicht van de (stille) grondvoorraad herijkt. Hierdoor zijn verschillen ontstaan ten opzichte van de vorige versie.

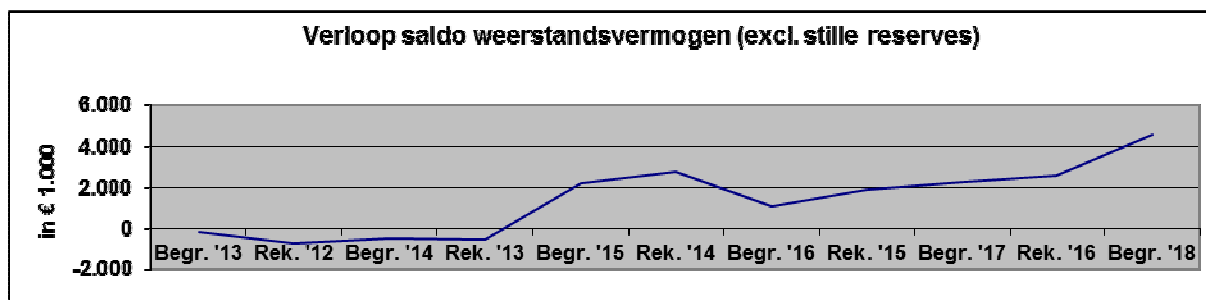
1. Gronden zijn verkocht danwel aangekocht;
2. Gronden zijn verschoven naar een andere categorie;
3. De prijs per m² is aangepast conform raadsbesluit 8 oktober 2015.

4.3.5. Weerstandsvermogen – conclusies

De laatste stap van dit proces is de confrontatie van het berekende financiële risico aan het verwacht vrije deel van het eigen vermogen en aan de totale weerstandscapaciteit van de gemeente:

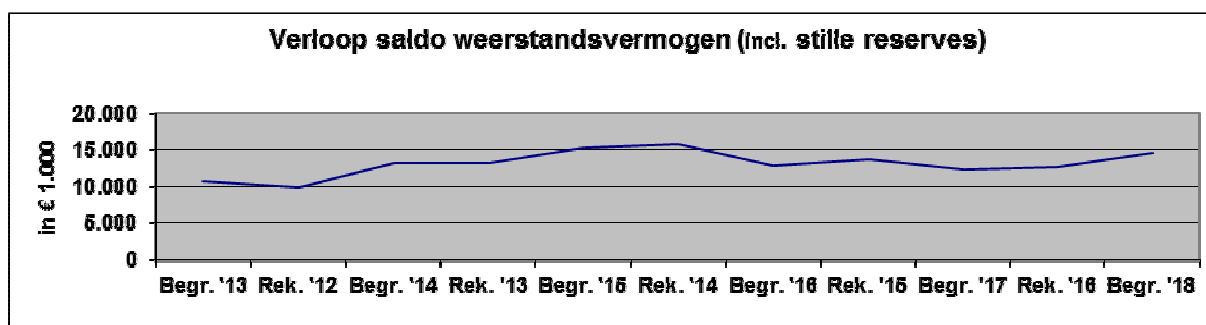
Confrontatie met verwacht vrije deel eigen vermogen

Financiële risico's (paragraaf 4.3.2)	€ 1.832.000 -/-
Verwacht vrije deel eigen vermogen (paragraaf 4.3.3)	€ 5.235.000
	€ 3.403.000
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 4.3.2)	€ 1.198.000
	€ 4.601.000

Confrontatie met weerstandscapaciteit

Financiële risico's (paragraaf 4.3.2)	€ 1.832.000 -/-
Weerstandscapaciteit (paragraaf 4.3.4)	€ 15.226.000
	€ 13.394.000
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 4.3.2)	€ 1.198.000
	€ 14.592.000

Conclusie:

Het weerstandsvermogen¹ van de gemeente Boekel kent een positieve ontwikkeling ten opzichte van de ingeslagen weg ten tijde van de begroting 2017 & jaarrekening 2016. Deze positieve ontwikkeling is met name ontstaan als gevolg van het jaarrekening resultaat 2016 en het vrijvallen van de claim op het fonds bovenwijkse voorzieningen (Randweg 1.5 mio), waarna deze is overgeheveld naar de algemene reserve. Daarnaast worden jaarlijks de risico's opnieuw gekwantificeerd. Tevens wordt bij de inventarisatie van het vrij aanwendbaar eigen vermogen geen rekening meer gehouden met (mogelijke) positieve saldo's van toekomstige jaarschijven (2018 - 2021). Rekening houdend met deze positieve ontwikkelingen is het weerstandvermogen van voldoende omvang. Ook als de stille reserves volledig buiten beschouwing worden gelaten is het weerstandvermogen van voldoende omvang en kent zelf een overschot van € 4.601.000.

Het is zaak om de bestaande omvang qua weerstandsvermogen vast te houden zodat er mogelijkheden blijven bestaan om tijdig te anticiperen op risico's die nu nog als p.m. post worden onderkend en op toekomstige risico's die nu nog niet in beeld zijn.

¹ Bezien vanuit de confrontatie met het verwacht vrije deel van het eigen vermogen, dus **zonder** rekening te houden met de bestaande ruimte in de stille reserves. De reden hiervoor is dat deze toekomst gericht en daarmee onzeker is. De becijferde stille reserve moet nog eerst ten gelde worden gemaakt en het is nog maar de vraag of de bedragen die hier genoemd zijn ook daadwerkelijk gerealiseerd worden bij een eventuele verkoop.

4.3.6 Kengetallen

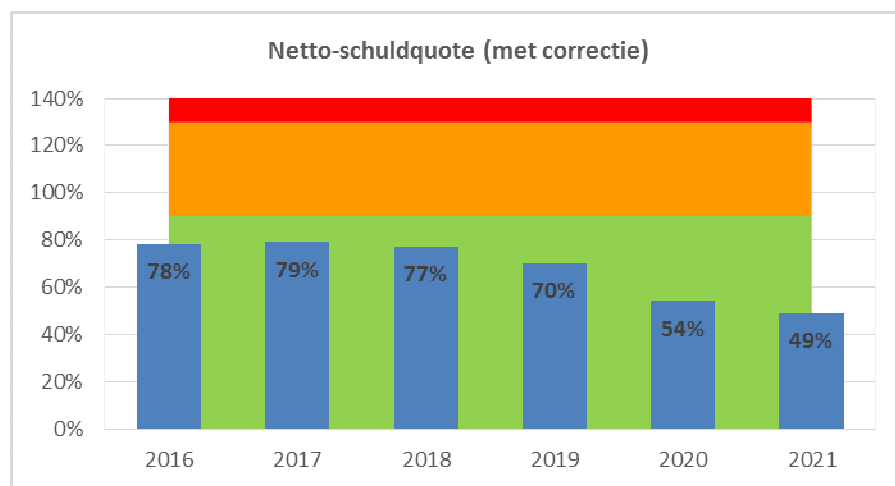
Gebleken is dat gemeenteraden het lastig vinden om de financiële positie van hun gemeente te interpreteren en daarop te sturen. Om hen daarbij te ondersteunen is er, bij de vernieuwing van de begrotings- en verantwoordingsvoorschriften voor gemeenten, een aantal kengetallen ontwikkeld. Deze zijn met ingang van de begroting 2016 en jaarrekening 2015 verplicht gesteld.

De kengetallen stellen de gemeenteraad in staat om de normen vast te stellen voor de sturing van de financiële positie via de meerjarenbegroting. De normen in hun onderlinge samenhang bepalen hoe risicovol het financieel beleid is dat gevoerd wordt. Een afweging die is voorbehouden aan de raad. Met de kengetallen wordt de raad in staat gesteld het beleid te sturen en te monitoren ten aanzien van:

- De reservepositie
- De schuldpositie
- De wendbaarheid en de resterende belastingcapaciteit
- Het risicobeleid

Deze aandachtsgebieden vormen met de reëel en structureel sluitende meerjarenbegroting en de planning en control cyclus de pijlers voor de sturing van onze financiële positie.

4.3.6.1 Schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

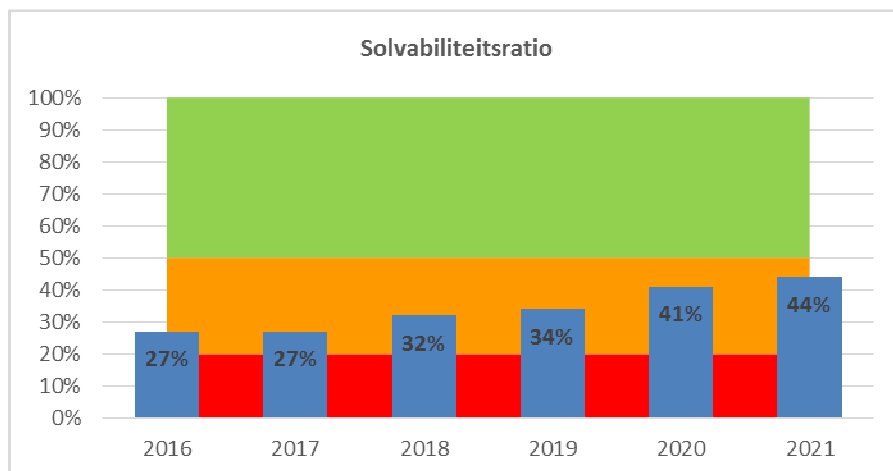
Hoeveel lang geld geleend kan worden is een politieke afweging. Als algemene norm geven we de volgende richtgetallen.

Algemene normwaarden schuldquote	Schuldquote
Normaal	< 90%
Voorzichtigheid geboden	90-130%
Zeer hoge schuld	> 130%

Omdat bij verstrekte leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt ook de netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen bepaald. Deze wijkt voor onze gemeente nauwelijks af van de netto schuldquote omdat we beperkt geld hebben doorgeleend.

Begin 2017 bedraagt de lang- en kortlopende schuld ± € 21 miljoen. Tot en met 2021 daalt deze naar ± 13 miljoen. De netto schuldquote voor 2018 is 77% en kan als normaal worden aangemerkt.

4.3.6.2 Solvabiliteit

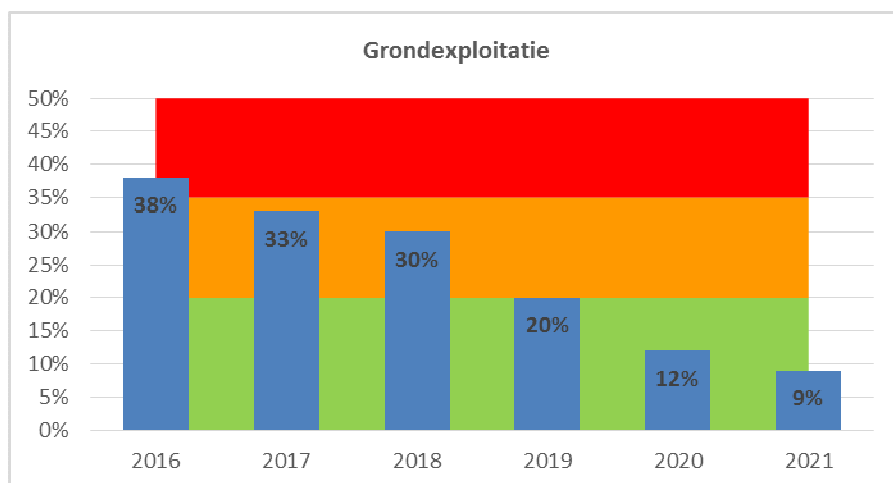

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit van de gemeente is afbetaald en in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het betreft het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal.

Algemene normwaarden bruto schuld	Ratio Solvabiliteit
Weinig tot geen schuld	> 50%
Voorzichtigheid is geboden	20 - 50%
Bezit zeer zwaar belast met schuld	0% - 20%

De solvabiliteitsratio voor 2018 bedraagt 32%. Dit is een waarde waarbij voorzichtigheid is geboden.

4.3.6.3 Grondexploitatie

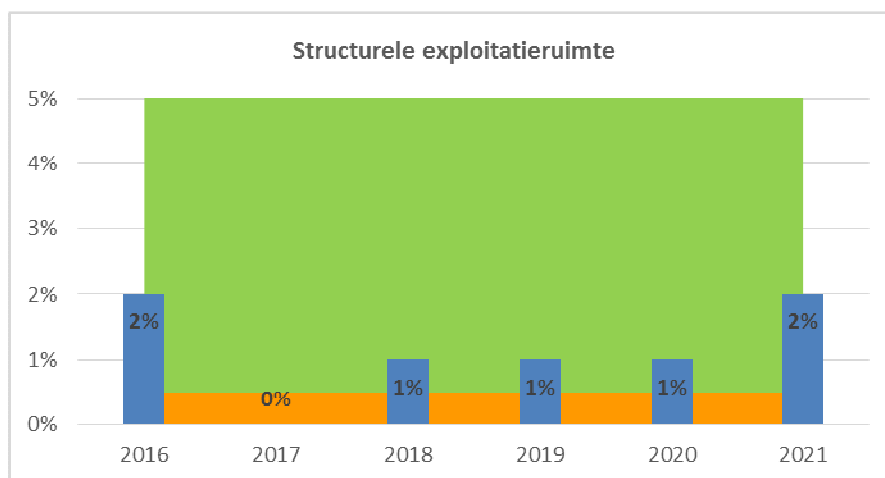
Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

De boekwaarden van verliesgevende plannen zijn gebaseerd op de actuele marktwaarde en voor verwachte verliezen zijn voorzieningen getroffen. De verwachting is dat de huidige plannen binnen de verwachte termijnen zoals in de grondbedrijf rapportage 2017 zijn vermeld worden afgerond.

Algemene normwaarden grondexploitatie	Ratio Grondexploitatie
Veel grond in exploitatie t.o.v. de omzet	> 35%
Redelijk veel grond in exploitatie t.o.v. de omzet	20 - 35%
Normale hoeveel grond in exploitatie t.o.v. de omzet	< 20%

De ratio grondexploitatie voor 2018 bedraagt 30%. Dit is een waarde waarbij voorzichtigheid is geboden.

4.3.6.4 Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

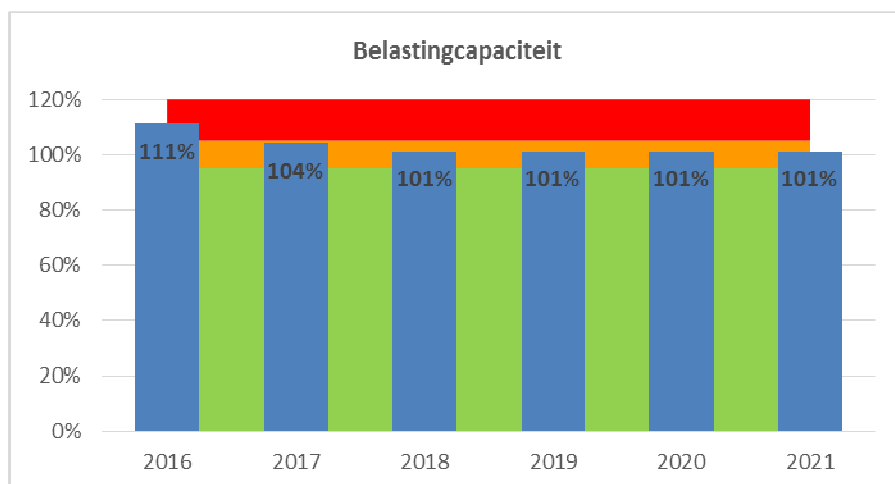
Bij incidentele lasten en baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten.

Op basis van het kengetal blijkt dat er nauwelijks structurele ruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen. Dit past binnen ons beleid om strak te begroten.

Algemene normwaarden structurele exploitatieruimte	Ratio Exploitatieruimte
Beschikbare structurele exploitatieruimte	> 0%
Vrijwel geen structurele exploitatieruimte	0%
Geen structurele exploitatieruimte	< 0%

De structurele exploitatieruimte ratio voor 2018 bedraagt 1%.

4.3.6.5 Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente. Deze cijfers worden in de jaarlijkse meicirculaire bekend gemaakt.

Het kengetal belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar te vergelijken met het landelijke gemiddelde in het jaar daarvoor. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten in 2018 bedragen € 708. Het gemiddelde voor 2017 was € 734.

De gemiddelde woonlasten 2018 volgens een eerste voorlopige berekening komen uit op € 729. Het kengetal komt daarmee op € 101%, dus 1% boven het gemiddelde van 2017 van € 723.

Conclusie: de lokale lasten liggen in Boekel op een normaal niveau. Voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing hanteren we 100% kostendekkendheid. De ruimte binnen de belastingcapaciteit beperkt zich tot de OZB.

Algemene normwaarden belastingcapaciteit	Ratio Belastingcapaciteit
Ruimte in belastingcapaciteit	> 0%
Vrijwel geen ruimte in belastingcapaciteit	0%
Geen geen ruimte in belastingcapaciteit	< 0%

4.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Om de leefbaarheid in de gemeente op peil te houden is infrastructuur benodigd. Voor zover deze infrastructuur in beheer en onderhoud is bij de gemeente zijn deze opgenomen in deze paragraaf en hebben we het over kapitaalgoederen. We denken hierbij aan wegen, riolering, water, groen en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. In deze paragraaf wordt stilgestaan bij het beleid en de (financiële) consequenties ervan, ten aanzien van de hiervoor genoemde kapitaalgoederen.

4.4.1 Wegen

Beleidskader

In de raadsvergadering van december 2016 is het nieuwe wegbeheerplan 2017-2021 vastgesteld. Daarbij is geconstateerd dat er een uitbreiding van het areaal had plaatsgevonden van 13%. Wij beheren in totaal 486 km weglengte. Ook werd geconstateerd dat met gelijkblijvend budget de kwaliteit van de verhardingen was toegenomen.

Geconcludeerd wordt dat Boekel voorlopig vasthoudt aan een relatief (op basis van normen) laag budget. Om eventuele problemen of afname in kwaliteit tijdig te kunnen constateren blijven we tweejaarlijks het gehele wegennet controleren. In 2018 is de volgende inspectie gepland.

Financiële consequenties

Uit het wegenbeheerplan 2017 - 2021 blijkt dat de storting in de periode ook de komende jaren € 263.000 per jaar blijft.

Begroting

De voorziening wegbeheer heeft op 1 januari 2018 een niveau van € 278.000 overeenkomstig het wegenbeheerplan 2017 - 2021.

4.4.2 Riolering

Beleidskader

Het gemeentelijk beleid inzake riolering wordt verwoord in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2017 - 2022 (vGRP Boekel 2017-2022). Het vGRP is op 1 juni 2017 door de Raad vastgesteld. In dit plan wordt aangegeven hoe de gemeente haar zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater de komende periode gaat invullen.

De gemeente Boekel beheert in totaal 56,3 km vrij verval riolering dat wordt afgepompt door in totaal 19 rioolgemalen. Verder heeft de gemeente in het buitengebied nog 367 mini gemaaltjes in het drukriool met daaraan zo'n 64 km persleiding.

Financiële consequenties

Uit het kostendekkingsplan bij het vGRP 2017-2022 blijkt dat de rioolheffing voor 2018 € 167 voor een gemiddelde woning bedraagt.

Begroting

De voorziening riolering heeft op 1 januari 2018 een niveau van € 0,00 overeenkomstig het geactualiseerde kostendekkingsplan.

4.4.3 Water

Beleidskader

In 2007 is gestart met de zogenaamde gebiedsprocessen om de totale wateropgave te bepalen. Deze opgave bestaat uit het op orde brengen van de watersystemen, zoals verwoord in de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en Waterbeleid 21^e eeuw (WB21). Inmiddels zijn in deze gebiedsprocessen voor de waterthema's als waterkwaliteit, ecologie, verdroging en wateroverlast, de opgaven bepaald en zijn oplossingsrichtingen beschreven. De eigen regionale visie van het waterschap en de gemeenten op het gebied van waterbeheer en ruimtelijke ordening en regionale specifieke gebiedssituaties zijn hierin meegenomen. De doelen en maatregelen zijn voor onze gemeente terug te vinden in het waterprogramma van het deelstroomgebied Wetering, Leijgraaf, Snelle en Peelse Loop.

De maatregelen betreffen de realisatie van de drie EVZ's die binnen onze gemeentegrenzen liggen, te weten de Aa, de Leijgraaf en de Meerkensloop. De Aa en de Leijgraaf zijn al grotendeels gerealiseerd door de gemeente Meierijstad. De Meerkensloop moet nog (grotendeels) gerealiseerd worden.

In het voorjaar van 2017 is een tweede aanzet gegeven voor een aanpak van de EVZ Meerkensloop. Dit omdat er opnieuw subsidies in het vooruitzicht zijn gesteld bij uitvoering. Momenteel kijken waterschap en de provincie naar de prioritering van de EVZ's in de provincie Noord-Brabant. Als de Meerkensloop daarin prioriteit krijgt zal deze als project worden opgevoerd.

Financiële consequenties

Uit het definitieve waterprogramma voor het deelstroomgebied Wetering, Leijgraaf, Snelle en Peelse Loop volgen een aantal kleinschalige maatregelen die de gemeente Boekel moet nemen. De totale gemeentelijke kosten voor de nog te realiseren maatregelen bedragen € 44.800, hiervoor is dit moment nog geen budget voor beschikbaar gesteld.

Begroting

De inspanning die de gemeente levert op het gebied van water zijn opgenomen in meerdere onderhoudsposten in de begroting.

Mocht de EVZ Meerkensloop prioriteit krijgen dan zijn wij voornemens daar middelen voor beschikbaar te stellen. Dan zal een kredietaanvraag volgen.

4.4.4 Groen

Beleidskader

Beleid op het gebied van groenvoorzieningen wordt (vijf) jaarlijks bijgesteld in het groen-onderhoudsbestek. In totaal beheert de gemeente 23,5 hectare plantsoenen, 66,8 hectare bossen, 2 hectare parkbos en 24,6 hectare grasvelden en een onbekend areaal boomsingels als vrijstaande bomen. In 2008 is een groenbeheerplan opgesteld. Doel daarvan is een goede inventarisatie te verkrijgen van de te beheren onderdelen, het gewenste onderhoudsniveau en de daarbij horende middelen. Dit beheerplan is in het najaar van 2008 door de raad vastgesteld. In 2013 is een nieuw integraal onderhoudsbestek voor het onderhoud van de openbare ruimte aanbesteed en gegund voor 5 jaar aan IBN. Aan het einde van elk jaar worden de mutaties in de openbare ruimte verwerkt in het bestek. In dit bestek zijn naast het onderhoud van de plantsoenen, ook het onderhoud van de gazons, het vegen van de goten en de onkruidbestrijding opgenomen. Sinds april 2016 is het verboden om chemische bestrijdingsmiddelen op bestrating te gebruiken. De gemeente Boekel is vanaf deze datum overgestapt op het bestrijden van onkruid door middel van hete lucht.

Er is een nieuw contract afgesloten met de Bosgroep Zuid voor een periode van 6 jaar voor het onderhoud van een aantal bossen binnen de gemeente.

Het bomenonderhoud en het uitvoeren van de boomveiligheidscontroles wordt eind 2017 opnieuw aanbesteed voor een periode van 3 jaar. Op die manier kunnen we aan onze zorgplicht voldoen en alle bomen in Boekel elke 3 jaar controleren.

Begroting

Voor de uitvoering van het integraal onderhoudsbestek 2014 - 2018 is in totaal een bedrag van € 317.000 gereserveerd in de begroting 2018. In 2018 wordt dit opnieuw aanbesteed. Door toename in areaal (toevoeging nieuwbouwwijken) zullen de kosten vanaf 2019 gaan stijgen. Medio 2018 is hier meer duidelijkheid over en zullen de budgetten worden bijgesteld.

Daarnaast is er € 40.000 opgenomen in de begroting voor het uitvoeren van onderhoud aan bomen.

€ 30.000 hiervan wordt gebruikt voor regulier snoeiwerk en het uitvoeren van boomveiligheidscontroles. De overige € 10.000 wordt gebruikt voor het kappen en herplanten van bomen.

4.4.5 Gebouwen

Beleidskader:

De gemeente Boekel heeft een Meerjaren Onderhoudsplan (MOP) voor al haar gemeentelijke gebouwen. Het groot onderhoud waar de gemeente verantwoordelijk voor is, is hierin opgenomen.

Het onderhoud dat wordt beschouwd als gering en dagelijks onderhoud is voor rekening van de gebruikers/beheerders/huurders van de gemeentelijke gebouwen.

Het Meerjaren Onderhoudsplan wordt doorgaans elk jaar herzien. Het plan is begin 2017 volledig bijgewerkt voor de periode 2017 – 2026 met een doorkijk naar de periode 2027 – 2036. Dit plan is financieel meerjarig vertaald in de voorjaarsnota 2017.

Uitvoeringsniveau:

Per gebouw is er een contractkostenplan, een onderhoudskostenplan CAPEX (investeringen groter dan € 10.000 om de levensduur van de gebouwen te verlengen) en een onderhoudskostenplan OPEX (terugkerende kleinere kosten om het kwaliteitsniveau van de gebouwen in stand te houden) opgesteld.

De investeringenlasten (CAPEX) worden afgeschreven over een periode die aansluit bij de gebruikelijke levensduur van de betreffende investering. Daarnaast vindt er jaarlijks een dotatie plaats in een voorziening, waaruit de incidentele kosten uit OPEX betaald worden. Verder zijn er in de begroting posten opgenomen voor de onderhoudscontracten, voor de regievoering van het gebouwenbeheer, en voor onvoorziene uitgaven.

Begroting:

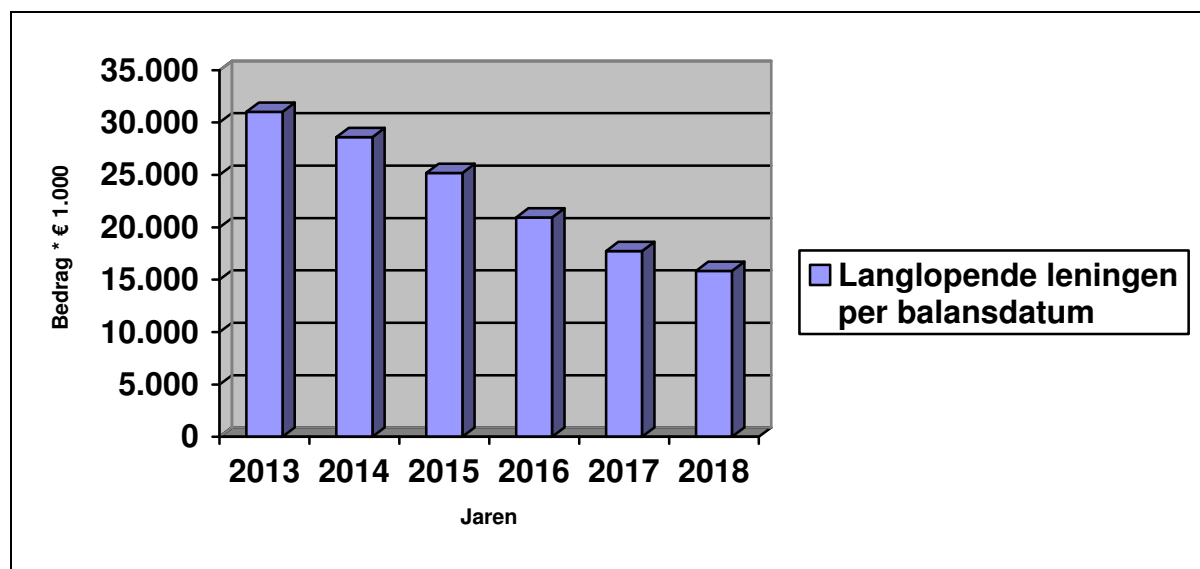
De egalisatie voorziening onderhoud gebouwen bedraagt per 1 januari 2018 € 130.000.

4.5 Financiering

Het keuzemoment voor het aantrekken van een vaste geldlening wordt naast het benodigde inzicht in de geldstromen ook bepaald door de marktverwachtingen en het voldoen aan de wettelijke regelingen en toetsingscriteria van de provincie m.b.t. de kasgeldnorm en de renterisiconorm (wet Fido).

Daardoor is het niet mogelijk/toegestaan om alles met 'kort geld' te financieren. Een instrument waar overigens zo veel als mogelijk gebruik van wordt gemaakt aangezien de rentelasten hierover over het algemeen lager zijn. Het risico van kort geld ligt in de toekomst, op het moment dat de lening afloopt en herfinanciering aan de orde is. Kan op dat moment in de toekomst voor eenzelfde rentepercentage geleend worden, of ontstaan er a.g.v. hogere rentelasten (aanzienlijke) financiële tegenvallers? Om dit risico te ondervangen dient volgens de wet Fido de financiering gestoeld te zijn op een combinatie van lang- en kort vreemd vermogen.

Uit het overzicht van opgenomen geldleningen (bijlage I) blijkt dat er in het begrotingsjaar 2018 naar verwachting één nieuwe langlopende lening zal worden afgesloten van € 1,5 miljoen. Randvoorwaarde hierbij is wel dat de liquiditeitsplanning zoals opgenomen in de voorjaarsnota 2017 wordt gerealiseerd. De geplande aflossing op langlopende leningen bedraagt in 2018 € 3,4 miljoen, met een bijbehorende rentelast van circa € 0,44 miljoen. De totale langlopende schuld loopt daarmee in 2018 af met € 1,9 miljoen tot circa € 15,8 miljoen.

Daar het merendeel van de in het verleden aangetrokken geldlening betrekking heeft op grondaankopen die binnen een termijn van 10 jaar tot voldoende omzet moeten leiden is de termijn van de geldlening teruggebracht van de reguliere 25 jaar naar 10 jaar. Deze lijn is in 2013 losgelaten en worden nieuwe langlopende leningen aangegaan met een looptijd van 20 jaar. Dit omdat de verwachte levensduur van de investeringen die met deze middelen gefinancierd zijn eerder 20 (of meer) dan 10 jaar bedragen.

Met behulp van onze liquiditeitsprognose, die met het opstellen van de voorjaarsnota jaarlijks wordt geactualiseerd, wordt getracht de bestaande en toekomstige liquiditeitsbehoefte zo goed mogelijk in beeld te brengen en het aangaan van leningen hierop af te stemmen. Het aantrekken van langlopende middelen zal echter nooit één op één kunnen worden afgestemd op de bestaande behoefte aangezien planning en realisatie van investeringen en/of projecten altijd afwijkingen zullen vertonen. Fluctuaties die hierdoor op korte termijn ontstaan worden opgevangen middels het aantrekken van kort geld (korter dan 1 jaar).

Een substantieel deel van de kosten van de langlopende geldlening heeft een directe relatie met de grondexploitatie. Gezien de ontwikkelingen binnen de grondexploitatie is de doorbelasting van de rente aan het grondbedrijf in de afgelopen jaren geleidelijk aan afgebouwd naar 2,0%. Met het opstellen van de grondbedrijf rapportage 2017 is dit reeds opgenomen en verwerkt in de meer jaren cijfers met de voorjaarsnota 2017.

4.5.1 Renterisiconorm

Uitgangspunt van de renterisiconorm is om zoveel mogelijk spreiding in de looptijden van leningen aan te brengen. De wettelijk vastgestelde renterisiconorm van 20% houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van de gehele vaste schuld. De berekening van de huidige renterisiconorm is opgenomen in de volgende tabel.

Renterisico per 2018		x € 1.000
1. Renteherziening op vaste schuld		0
2a. Nieuw aan te trekken vaste schuld		1.500
2b. Nieuw uit te zetten langlopende lening		0
3. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (2a-2b)		1.500
4. Te betalen aflossingen		3.395
5. Herfinanciering (laagste van 3 en 4)		1.500
6. Renterisico op vaste schuld (1+5)		1.500
Toets renterisiconorm		
7. Stand van de vaste geldleningen o/g		17.730
8. Het bij min. Regeling vastgesteld percentage		20%
9. Renterisiconorm (20% van 7)		3.546
10. Renterisico op vaste schuld (6)		1.500
11. Ruimte(+)/Overschrijding (-); (9-10)		2.046

Uit dit overzicht blijkt dat de gemeente een renterisico loopt dat binnen de beleidskaders past.

4.5.2 Kasgeldlimiet

Voor het bepalen van de liquiditeitspositie is de zogenaamde kasgeldlimiet belangrijk. Deze limiet geeft het bedrag aan dat maximaal als kasgeld mag worden opgenomen. Dit bedrag wordt berekend door middel van een door het Ministerie van Financiën vastgesteld percentage, vermenigvuldigd met het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. In de volgende tabel is de berekening van de kasgeldlimiet van 2018 opgenomen.

Kasgeldlimiet 2018		x € 1.000
Begrotingstotaal 2018, incl. grondbedrijf		24.024
Toegestane kasgeldlimiet		8,5 %
1. Kasgeldlimiet in bedrag		2.042
Opgenomen gelden < 1 jaar		0
Schuld in rekening-courant		0
Gestorte gelden derden < 1 jaar		0
Overige vlottende geldleningen		0
2. Omvang vlottende korte schuld		0
Contante gelden in kas per 1 januari 2018		0
Tegoeden in rekening courant ov. uitstaande gelden < 1 jaar		0
3. Vlottende middelen		0
Totaal netto vlottende schuld (2 – 3)		0
Toegestane kasgeldlimiet (1)		2.042
Ruimte (+) / overschrijding (-)		2.042

4.5.3 Renteschema

In het rapport Vernieuwing BBV van de Commissie Vernieuwing BBV was het advies opgenomen om de rentekosten transparant in de begroting op te nemen. Waarna dit advies is overgenomen in het wijzigingsbesluit zoals verwerkt in artikel 13 BBV.

Om er voor te zorgen dat in de begroting en verantwoording de totale rentelasten en de daar aan gekoppelde financieringsbehoefte inzichtelijk zijn, wordt in artikel 13 voorgeschreven dat de paragraaf financiering voortaan ook in ieder geval inzicht geeft in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties, en taakvelden wordt toegerekend. In onderstaand schema wordt deze uiteengezet.

Renteschema 2018:		
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 440.946
b.	De externe rentebaten (idem)	-/- € 0
	Saldo rentelasten en rentebaten	€ 440.946
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- € 178.119
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- € 0
c3.	De rentebaait van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+ € 0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€ 178.119
d1.	Rente over eigen vermogen	+/+ € 0
d2.	Rente over voorzieningen	+/+ € 0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 262.827
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- € 262.827
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	€ 0

4.6 Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat informatie over het tarievenbeleid voor de gemeentelijke heffingen en belastingen, de ontwikkeling van de lokale heffingen en het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente.

4.6.1 Onroerende zaakbelastingen

Doelstelling van de onroerende zaakbelastingen is het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen door heffing en inning.

Ten aanzien van de opbrengst voor de onroerende zaakbelastingen geldt dat de basisverhoging vanaf 2005 gebaseerd wordt op de consumentenprijsindex (CPI) over een gemiddelde van de afgelopen vijf jaar (2012-2016), door het Centraal Planbureau berekend op 1,38%. In de onderhavige paragraaf is de OZB opbrengst 2018 hiermee verhoogd. In de meerjarenraming (2019-2021) wordt rekening gehouden met 1% prijsindex. De begroting 2018-2021 biedt voldoende ruimte om belastingverlaging door te voeren voor met name de categorie woningen. Vanaf 2018 zal de opbrengst voor woningen met 10% worden verlaagd. De effectieve tariefdaling kan nog niet berekend worden omdat alle waarde ontwikkelingen nog niet bekend zijn.

De onroerende zaakbelasting wordt met ingang van 1 januari 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaken, zoals die op de voet van hoofdstuk IV van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet-WOZ) wordt vastgesteld.

Voor het jaar 2018 worden de WOZ waarden van alle onroerende zaken door de BSOB opnieuw vastgesteld naar de waardepeildatum 1 januari 2017. Tussen de waardepeildatum en het belastingjaar, waarvoor een waarde wordt vastgesteld, ligt een periode van 1 jaar. De nieuwe totale waarde van alle WOZ objecten zal worden gebruikt om de OZB tarieven voor 2018 te berekenen. Op het moment van de voorbereidingen voor de begroting 2018 zijn de definitieve waarden, zoals gebruikelijk, nog niet voorhanden. Aangezien de definitieve WOZ waarden nog niet bekend zijn kunnen de OZB tarieven dan ook nog niet definitief worden bepaald en vastgesteld. In de raadsvergadering van december 2017 zullen de tarieven ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

De raming van de opbrengst van de onroerende zaakbelastingen 2018 bedraagt € 2.556.500. Hierbij is rekening gehouden met een opbrengstverlaging van 10% en een prijsindexering van 1,38% (zijnde de consumenten-prijsindex) en een autonome groei in 2017 van € 16.880.

Op basis van een voorlopige raming van de WOZ-waarden 2018 zijn de tarieven als volgt berekend:

Onroerende Zaak Belastingen	opbrengst meerjarenraming 2018	tarieven 2018 in %	rekentarieven (meicirculaire)	(norm)opbrengst o.b.v. reKentarieven	meer (+) minder (-) opbrengst t.o.v. norm
ozb eig. woning	€ 1.502.300	0,15114 %	0,1054 %	€ 1.046.100	€ 456.200
ozb eig. niet woning	€ 570.700	0,23858 %	0,1562 %	€ 373.700	€ 197.100
ozb gebr. niet woning	€ 370.600	0,20512 %	0,1259 %	€ 227.500	€ 143.100
Totaal	€ 2.443.600			€ 1.647.300	€ 796.400

Ter vergelijking is in de bovenstaande tabel tevens opgenomen wat de opbrengst zou zijn wanneer de reKentarieven / rekenpercentages zoals gepubliceerd in de meicirculaire 2017 worden gehanteerd. De totale OZB-opbrengsten zijn in dat scenario, per saldo, ruim € 796.400 lager.

OZB-tarieven 2017					
Gemeente	Tarief woningen	Gemeente	Tarief eigenaar niet- woning	Gemeente	Tarief gebruiker niet- woning
Geldrop-Mierlo	0,0826	Son en Breugel	0,1438	Geldrop-Mierlo	0,1237
Son en Breugel	0,0919	Geldrop-Mierlo	0,1521	Son en Breugel	0,1286
Landerd	0,1032	Someren	0,1746	Deurne	0,1490
Uden	0,1040	Laarbeek	0,1879	Asten	0,1500
Laarbeek	0,1095	Deurne	0,1914	Sint-Michielsgestel	0,1523
Cuijk	0,1131	Asten	0,1975	Laarbeek	0,1576
Boxmeer	0,1170	Grave	0,2210	Sint Anthonis	0,1592
Asten	0,1187	Boxmeer	0,2224	Someren	0,1666
Someren	0,1214	Gemert-Bakel	0,2225	Gemert-Bakel	0,1722
Bernheze	0,1288	Uden	0,2241	Cuijk	0,1724
Oss	0,1288	Sint-Michielsgestel	0,2280	Boxmeer	0,1743
Sint Anthonis	0,1296	Cuijk	0,2305	Grave	0,1786
Sint-Michielsgestel	0,1410	Helmond	0,2328	Uden	0,1789
Grave	0,1511	Oss	0,2379	Helmond	0,1863
Deurne	0,1541	Boekel	0,2421	Oss	0,1923
Mill en Sint Hubert	0,1583	Nuenen c.a.	0,2439	Boekel	0,1948
Nuenen c.a.	0,1621	Bernheze	0,2679	Nuenen c.a.	0,1958
Helmond	0,1633	Landerd	0,2720	Landerd	0,2055
Gemert-Bakel	0,1642	Mill en Sint Hubert	0,2776	Bernheze	0,2090
Boekel	0,1655	Sint Anthonis	0,3549	Mill en Sint Hubert	0,2233
Gemiddelde	0,1304		0,2262		0,1735

Bron: Coelo Atlas 2017; OZB-tarieven van omliggende gemeenten 2017

4.6.2 Afvalstoffenheffing

Doelstelling: het inzamelen en verwerken van huishoudelijk en aanverwant afval. Daarbij is het streven om door middel van gescheiden ophalen het hergebruik van grondstoffen te bevorderen en verwerking van restafval te beperken tegen een kostendekkend tarief.

Het aantal objecten waarvoor op grond van de Wet milieubeheer een verplichting tot inzameling van huishoudelijk afval geldt wordt voor 2018 geschat op 3.906. Het totaal aantal objecten van 4.034 wordt gecorrigeerd met 163 objecten i.v.m. leegstand. De geraamde kosten bedragen € 619.700.

Het tarief is op basis van het voorgaande berekend op € 159 (was in 2017 ook € 159). Dit betreft het vaste tarief en dat geldt zowel voor een éénpersoonshuishouden als een meerpersoonshuishouden. Het verschil tussen de huishoudens wordt tot uitdrukking gebracht via het gebruik van de opdrukkzakken.

Op basis van het gemiddeld gebruik komt het Coelo-rapport voor de gemeente Boekel voor 2017 uit op € 181 voor een éénpersoonshuishouden en € 224 voor een meerpersoonshuishouden.

De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend:

Totale kosten exclusief overhead:	€ 609.106
Overhead 16%(op sal.kosten)	<u>€ 10.601</u>
Totale kosten	€ 619.708

Totale Opbrengsten	€ 619.708
--------------------	-----------

Afvalstoffenheffing 2017			
Gemeente	Éénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Sint-Michielsgestel	94	Sint-Michielsgestel	162
Asten	114	Son en Breugel	188
Laarbeek	127	Helmond	199
Deurne	136	Cuijk	199
Bernheze	138	Boxmeer	207
Someren	143	Laarbeek	220
Mill en Sint Hubert	144	Boekel	224
Geldrop-Mierlo	147	Sint Anthonis	225
Son en Breugel	150	Mill en Sint Hubert	229
Gemert-Bakel	152	Asten	233
Cuijk	156	Bernheze	234
Landerd	163	Grave	236
Boxmeer	163	Gemert-Bakel	241
Nuenen c.a.	173	Oss	242
Sint Anthonis	173	Landerd	255
Boekel	181	Geldrop-Mierlo	256
Grave	192	Uden	261
Helmond	199	Someren	271
Uden	215	Deurne	275
Oss	242	Nuenen c.a.	305
Gemiddelde	160		233

Bron: Coelo Atlas 2017; tarieven afvalstoffen van omliggende gemeenten 2017

4.6.3 Rioolheffing

Doelstelling: de kwaliteit van het rioleringsstelsel op een maatschappelijk geaccepteerd niveau te waarborgen t.b.v. gebruikers van het gemeentelijk rioleringsstelsel, waarbij wordt uitgegaan van een gesloten financieringsstelsel.

De raad heeft op 1 juni 2017 het vGRP (verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan) 2017-2022 vastgesteld.

In dit vGRP is een overzicht opgenomen van de aanwezige voorzieningen in relatie tot de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater plus de voorgenomen maatregelen op deze terreinen.

Om alle investeringen t/m 2022 mogelijk te maken is het noodzakelijk dat de rioolheffing jaarlijks met 1,5% bovenop de reguliere inflatie moet stijgen. In het vGRP zijn alle kosten en investeringen in beeld gebracht en is het tarief daarop berekend zodat jaarlijks een 100% kostendekkendheid wordt gehanteerd.

Ingaande het belastingjaar 2013 is het tarief dat in rekening wordt gebracht gekoppeld aan de hoeveelheid afgevoerd water, gemeten in m³.

Categorie	Tarief 2013	Tarief 2014	Tarief 2015	Tarief 2016	Tarief 2017	Tarief 2018
t/m 50m ³	€ 154	€ 159	€ 164	€ 147	€ 142	€ 144
51 t/m 150 m ³	€ 179	€ 185	€ 191	€ 171	€ 165	€ 167
151 t/m 250 m ³	€ 214	€ 221	€ 228	€ 204	€ 196	€ 199
251 t/m 500 m ³	€ 249	€ 257	€ 265	€ 237	€ 228	€ 231
Indien per verbruiksperiode meer dan 500 m ³ wordt afgevoerd, is daarboven een tarief verschuldigd voor elke volle eenheid van 1m ³ afgevoerd water.						
501 t/m 5.000 m ³	€ 1,10	€ 1,13	€ 1,17	€ 1,05	€ 1,01	€ 1,03
5.001 t/m 10.000 m ³	€ 0,80	€ 0,82	€ 0,85	€ 0,76	€ 0,73	€ 0,74
10.000 t/m 25.000 m ³	€ 0,50	€ 0,52	€ 0,54	€ 0,49	€ 0,47	€ 0,48
25.000 t/m 50.000 m ³	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 0,15	€ 0,15
> 50.000 m ³	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 0,05	€ 0,05

Rioolrechten 2017			
Gemeente	Éénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Nuenen c.a.	81	Son en Breugel	148
Landerd	123	Someren	155
Sint-Michielsgestel	134	Sint-Michielsgestel	161
Sint Anthonis	135	Bernheze	164
Boxmeer	140	Boekel	165
Boekel	142	Oss	168
Son en Breugel	148	Geldrop-Mierlo	170
Someren	155	Laarbeek	175
Bernheze	164	Landerd	176
Oss	168	Gemert-Bakel	177
Geldrop-Mierlo	170	Cuijk	180
Laarbeek	175	Asten	186
Gemert-Bakel	177	Uden	193
Deurne	177	Sint Anthonis	193
Cuijk	180	Boxmeer	214
Asten	186	Nuenen c.a.	223
Mill en Sint Hubert	186	Helmond	226
Uden	193	Grave	228
Helmond	226	Deurne	270
Grave	228	Mill en Sint Hubert	289
Gemiddelde	164		193

Bron: Coelo Atlas 2017; tarieven rioolrechten van omliggende gemeenten 2017

4.6.4 Toeristenbelasting

Doelstelling: het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen. Het tarief voor 2017 bedraagt € 1,04 per overnachting en is afgestemd op het niveau van de tarieven van omliggende gemeenten. Overeenkomstig de meerjarenbegroting wordt het tarief voor het jaar 2018 geïndexeerd met 1,38% en komt daarmee op € 1,06 per overnachting.

4.6.5 Grafrechten, begrafenisrechten

Doelstelling: de mogelijkheid bieden voor het ter aarde bestellen van overledenen in een passende omgeving in het belang van de volksgezondheid.

Op basis van de huidige tarieven en een inschatting van het aantal begravingen komen we tot een totale begrote opbrengstenpost van € 101.500. In de begroting 2018 staat daartegenover een kostenpost van ruim € 76.000. Dat zijn echter alleen de externe kosten. Interne kosten worden elders verantwoord en ook de doorberekening van IBN is deels op andere posten verantwoord. Worden deze in de berekening meegenomen dan is er sprake van een kostendekkend tarief.

	Tarief 2012	Tarief 2013	Tarief 2014	Tarief 2015	Tarief 2016	Tarief 2017	Tarief 2018
Grafrecht							
- per graf	741	754	867	884	901	917	930
- verlenging	373	379	436	444	453	461	467
- urnengraf	741	754	867	884	901	917	930
- verlenging urnengraf	373	379	436	444	453	461	467
Begraafrecht							
- volwassen (> 10 jr.)	501	509	519	529	539	549	556
- kinderen (< 10 jr.)	346	352	359	366	373	380	385
- urn	294	299	305	311	317	322	327

4.6.6 Bouwleges en overige leges en vergoedingen

Doelstelling: het door middel van het opleggen van leges en vergoedingen komen tot kostendekking van diverse door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten en producten.

In 2018 worden de tarieven verhoogd op basis van de consumenten prijsindexpercentage van 1,38%. Een aantal leges is wettelijk gelimiteerd of vastgesteld; hiervoor wordt uiteraard geen verhoging doorgevoerd.

4.6.7 Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is een belangrijk instrument van de gemeente om de armoede te bestrijden. Hierbij worden door de gemeente de wettelijke mogelijkheden ten volle benut. Als de aanslag juist is opgelegd en men niet in staat is vanwege de financiële situatie - ook niet door middel van een betalingsregeling - deze aanslag te betalen, kan men kwijtschelding vragen. Met betrekking tot kwijtschelding van gemeentelijke belastingen wordt het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan gesteld op 100% van de normuitkering die de belastingschuldige naar de maatstaven van het Bijstandsbesluit landelijke normering zou kunnen krijgen.

Volledige of gedeeltelijke kwijtschelding kan worden toegekend voor rioolrechten, afvalstoffenheffing en onroerend zaakbelasting. Geen kwijtschelding wordt verleend voor graf- en begrafenisrechten, marktgeden, toeristenbelasting en leges.

4.6.8 Woonlastenontwikkeling

Onderstaande tabel geeft de gemiddelde woonlasten 2017 weer in gemeenten in de omgeving zoals deze zijn berekend door Coelo.

Woonlasten 2017			
Gemeente	Eénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Geldrop-Mierlo	508	Son en Breugel	599
Son en Breugel	561	Cuijk	610
Cuijk	566	Geldrop-Mierlo	617
Landerd	570	Laarbeek	671
Laarbeek	578	Oss	681
Boxmeer	585	Uden	690
Asten	614	Boxmeer	702
Someren	619	Landerd	716
Sint Anthonis	640	Asten	733
Sint-Michielsgestel	643	Sint-Michielsgestel	738
Uden	645	Someren	748
Bernheze	657	Helmond	750
Oss	681	Sint Anthonis	751
Deurne	692	Bernheze	753
Mill en Sint Hubert	714	Grave	771
Grave	728	Boekel	806
Gemert-Bakel	730	Gemert-Bakel	820
Nuenen c.a.	734	Mill en Sint Hubert	901
Boekel	739	Deurne	924
Helmond	750	Nuenen c.a.	1.007
Gemiddelde	648		749

Bron: Coelo Atlas 2017; woonlasten van omliggende gemeenten 2017

Door middel van de navolgende tabel en grafiek maken wij inzichtelijk hoe vanaf 2010 de lokale woonlasten zich hebben ontwikkeld. De vergelijking met de omliggende gemeenten is in zoverre te maken, dat er rekening moet worden gehouden met het verschil tussen het vastrecht en het totale bedrag aan afvalstoffenheffing dat betaald moet worden. In onderstaande lastenontwikkeling is de afvalstoffenheffing gebaseerd op het vastrecht.

Lastenontwikkeling 2013 t/m 2018						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Gemiddelde waarde woning	€ 291.000	€ 279.600	€ 261.000	€ 245.800	€ 253.200	€ 252.800
Eenheid	%	%	%	%	%	%
OZB tarief woning	0,1027%	0,1094%	0,1493%	0,1710%	0,1619%	0,1511%
Gemiddelde aanslag OZB	€ 298,82	€ 305,88	€ 389,67	€ 420,22	€ 409,88	€ 382,08
Afvalstoffenheffing	€ 209,84	€ 183,94	€ 175,89	€ 177,06	€ 159,00	€ 159,00
Rioolrecht	€ 180,00	€ 185,00	€ 191,00	€ 171,00	€ 165,00	€ 167,00
Lasten totaal	€ 688,66	€ 674,82	€ 756,56	€ 768,28	€ 733,88	€ 708,08

4.6.9 Totaaloverzicht kostendekkendheid leges 2018

Met deze kostenonderbouwing wordt een inzicht gegeven in kostentoerekening van de activiteiten die een direct verband hebben met de te leveren diensten waarvoor middels de legesverordening worden gevraagd.

De vereisten voor kostendekkendheid van de leges zijn als volgt:

- Leges mogen maximaal kostendekkend zijn op ramings- c.q. begrotingsbasis (baten gedeeld door lasten maximaal 100%);
- De 3 titels uit de legesverordening worden elk afzonderlijk op kostendekkendheid beoordeeld, omdat onderlinge kruissubsidiëring tussen de titels niet is toegestaan;

- Bij Titel 3 geldt dat behalve als geheel, tevens per hoofdstuk de maximale 100% kostendekkend geldt;
- Kosten van werkzaamheden die geen verhaalbare (belastbare) dienst zijn, worden niet toegerekend waaronder;
 - Kosten van beleid;
 - Kosten van handhaving, toezicht en controle (m.u.v. 1e controle na oplevering) v.w.b. titel 2;
- De gecompenseerde BTW op kosten (BTW-compensatiefonds), wordt als kostenpost meegenomen.

Totaaloverzicht kostendekkendheid leges 2018		Lasten	Baten	Kostendekking
		€	€	Percentage
Titel 1	Algemene dienstverlening			
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	€ 13.773	€ 7.500	54,45%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten	€ 305.893	€ 160.150	52,35%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen			
Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens	€ 33.387	€ 13.500	40,44%
Hoofdstuk 5	Verstrekingen uit het Kiezersregister *	-	-	
Hoofdstuk 6	Verstrekingen op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens *	-	-	
Hoofdstuk 7	Bestuursstukken	€ 1.305	€ 900	68,97%
Hoofdstuk 8	Vastgoedinformatie *	-	-	
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	€ 70	€ 50	71,84%
Hoofdstuk 10	Kinderopvang *	-	-	
Hoofdstuk 11	Leegstandswet *	-	-	
Hoofdstuk 15	Winkeltijdenwet *	-	-	
Hoofdstuk 16	Wet op de Kansspelen	€ 1.525	€ 1.050	68,83%
Hoofdstuk 18	Kabels en leidingen	€ 2.900	€ 2.000	68,97%
Hoofdstuk 19	Verkeer en vervoer	€ 1.450	€ 1.000	68,97%
Hoofdstuk 20	Diversen	€ 209	€ 150	71,84%
	Totaal titel 1	€ 360.512	€ 186.300	51,68%
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning			
Hoofdstuk 1	Begripsomschrijvingen	€ 387.651	€ 359.100	92,63%
Hoofdstuk 2	Vooroverleg/beoordeling concept aanvraag			
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning			
Hoofdstuk 4	Vermindering en teruggaaf			
N.v.t.	N.v.t.			
Hoofdstuk 6	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project			
Hoofdstuk 7	Bestemmingsplanherzieningen en/of wijzigingen zonder activiteiten			
Hoofdstuk 8	In deze titel niet benoemde beschikking			
	Totaal titel 2	€ 387.651	€ 359.100	92,63%
Titel 3	Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn			
Hoofdstuk 1	Drank en Horecawet	€ 12.001	€ 1.000	8,33%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen	€ 18.002	€ 1.500	8,33%
Hoofdstuk 3	Gebruiksvergunning in verband met brandveiligheid *	-	-	
Hoofdstuk 4	Prostitutiebedrijven *	-	-	
	Totaal titel 3	€ 30.003	€ 2.500	8,33%
	Diversen			
	Graf- en begrafenisrecht	€ 102.306	€ 101.500	99,21%
	Totaal Diversen	€ 102.306	€ 101.500	99,21%
	Totaal totale legesverordening	€ 880.473	€ 649.400	73,76%

* Geen afzonderlijke kosten / opbrengsten begroot!

* In 2018 is de totale kostenverdeling opnieuw opgesteld op de laatste actuele tijdsinschatting. Tijdsverantwoording op producten vindt niet plaats.

4.7 Verbonden partijen

In deze paragraaf wordt inzicht verschaft in, en informatie verstrekt over alle partijen waar Boekel bestuurlijke en financiële banden mee onderhoudt. Instellingen waarmee alleen een subsidierelatie is aangegaan vallen buiten de definitie van verbonden partijen.

In oktober 2016 is een nieuwe "Notitie verbonden partijen" van de commissie BBV verschenen. De bepalingen en richtlijnen van deze notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2018.

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente Bernheze een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Het financiële belang betreft een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van bestuurlijk belang is sprake als Bernheze zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Als gemeente blijven we wel verantwoordelijk voor de taken die we door verbonden partijen laten uitvoeren. Daarom is het van belang dat de raad in het proces van begroting en verantwoording de nodige informatie ontvangt om de bijdrage van verbonden partijen aan de realisatie van de programma's en daarmee gepaard gaande risico's te kunnen beoordelen.

In Noordoost-Brabant is gekozen om gezamenlijk regie te voeren op de gemeenschappelijke regelingen (GR'en). De gemeente Oss is de coördinerende gemeente voor het afstemmingsproces tussen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in Brabant Noordoost. Adoptieteams en Vijftallenoverleg zijn enkele instrumenten die de regio inzet om effectief verlengd lokaal te sturen. Er is afgesproken voor alle GR'en eenzelfde beleids- en begrotings- en rekeningcyclus te hanteren. De ambtelijke adoptieteams beoordelen de kadernota, begroting en de jaarrekening op alle beleids- en financiële aspecten en brengen advies uit aan de regiogemeenten. Dit advies is input voor het lokale advies aan de gemeenteraad.

De paragraaf 'Verbonden partijen' is om een tweetal redenen van belang:

- de verbonden partijen voeren beleid uit dat tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoort;
- welke risico's loopt de gemeente en wat zijn de budgettaire gevolgen.

De paragraaf betreffende de verbonden partijen dient volgens artikel 15 lid 1 van het BBV ten minste te bevatten:

- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - gemeenschappelijke regelingen;
 - vennootschappen en coöperaties;
 - stichtingen en verenigingen, en,
 - overige verbonden partijen;
- c. de lijst van verbonden partijen.

Voor het geval dat formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang maar wel sprake is van structurele bekostiging en een bestuurlijk belang wordt aanbevolen om een extra categorie "organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang" op te nemen.

Per verbonden partijen moet tenminste de volgende informatie worden opgenomen in deze paragraaf:

- a. de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- b. het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e. de eventuele risico's, als bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdeel b, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk de gemeente.

Bij het opstellen van de begroting kunnen de onderdelen c, d en e niet altijd worden ingevuld. Het per verbonden partij opgenomen eigen vermogen bestaat uit de reserves en het eventuele nog niet verdeelde resultaat. Het vreemd vermogen betreft de passiva minus eigen vermogen.

In het voorjaar van 2017 boden de meeste gemeenschappelijke regelingen hun kadernota's, de jaarrekening 2016 en hun begroting 2018 aan.

In de vergadering van de gemeenteraad van 6 juli 2017 is van een aantal gemeenschappelijke regelingen de jaarrekening 2016 en de begroting 2018 behandeld.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing nemen we de eventuele risico's op waarvoor de verbonden partijen mogelijk een beroep doen op de deelnemende gemeenten.

Hieronder volgt een toelichting per verbonden partij:

Gemeenschappelijke regelingen:

Veiligheidsregio Brabant-Noord	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer en Veiligheidsbureau Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio Brabant-Noord en het Gemeenschappelijk Meldcentrum Brabant-Noord. In de Veiligheidsregio werken 20 gemeenten, de GGD en de Nationale Politie met hen samen op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en meldkamers. Voorts werken ook het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid in de veiligheidsregio samen.
Financieel belang	De bijdrage 2018 is geraamd op € 540.400 Dit bedrag is als volgt opgebouwd: Brandweer Brabant-Noord € 499.000 GHOR € 19.000 GMC € 22.000
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 10.580.000 / 31-12-2016 € 9.290.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 20.608.000 / 31-12-2016 € 26.954.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De uitgaven over de onderdelen brandweer, GHOR, GMC en bevolkingszorg worden verdeeld op basis van het aantal inwoners, waardoor het exploitatieresultaat in 2018 nihil is.
Risico's	Bij de BBN is een structureel tekort ontstaan van € 159.000 in 2018 oplopend naar € 320.000 in 2021. Met name als gevolg van de nog te realiseren bezuiniging van € 250.000 op de formatie van de Meldkamer Brandweer. Dit tekort wordt voor 2018 incidenteel opgevangen door een incidentele verlaging van het budget kapitaallasten. De provincie, als toezichthouder, kan instemmen met deze manier van sluitend maken van de begroting.

GGD Hart voor Brabant	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de openbare gezondheidszorg.
Financieel belang	De bijdrage 2018 is geraamd op € 319.000 Dit bedrag is als volgt opgebouwd: Algemene gezondheidszorg € 309.000 Lokaal gezondheidsbeleid € 10.000
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 12.236.000 / 31-12-2016 € 11.087.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 10.467.000 / 31-12-2016 € 10.334.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Voor 2018 is een sluitende begroting aangeboden. Over 2016 is een batig resultaat behaald van € 402.212 en toegevoegd aan de algemene reserve.
Risico's	De begroting van de GGD bevat een paragraaf weerstandsvermogen. De risico's zijn in beeld gebracht en zijn beperkt.

Regionale Ambulance Voorziening (RAV)	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg die tijdig ter plaatse is
Financieel belang	Sinds 2012 wordt er geen gemeentelijke bijdrage gevraagd.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 12.480.000 / 31-12-2016 € 12.453.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 20.359.000 / 31-12-2016 € 21.893.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2018 is een sluitende begroting aangeboden ná beschikking over een reserve van € 27.000. In de jaarrekening 2016 is een batig saldo opgenomen van € 2.731.000 wat toegevoegd is aan verschillende reserves.
Risico's	Een nieuwe rechtsvorm voor de RAV kan financiële consequenties hebben. Het Algemeen Bestuur heeft opdracht gegeven om onderzoek te verrichten naar de meest geschikte vorm voor de RAV. Aanleiding voor dit onderzoek is de veranderde rol van de gemeenten bij de uitvoering van de ambulancezorg en de eisen die op grond van de zorgspecifieke wet en regelgeving worden gesteld aan de governance en bestuurlijke inrichting van zorginstellingen. De conclusie van het onderzoek is dat een stichting, zonder winstoogmerk, met een combinatie van Raad van Bestuur en Raad van Toezicht model, het beste voldoet. Deze transitie kan grote financiële gevolgen hebben. Het financiële nadeel wordt nu geschat op 5,2 miljoen euro. Omdat nu nog veel onduidelijk is over de toekomst van de ambulancezorg, stelt het Dagelijks Bestuur voor om de besluitvorming over de rechtsvorm uit te stellen totdat de wetgever meer duidelijkheid biedt.

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het openbaar lichaam is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van de fysieke leefomgeving en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Brabant Noord.
Financieel belang	De bijdrage 2017 is geraamd op € 221.000
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 6.052.000 / 31-12-2016 € 5.425.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 17.950.000 / 31-12-2016 € 17.781.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat	De exploitatie over 2018 laat een tekort zien van € 600.000 vóór bestemming. Na mutaties in de reserves is er een voordelig saldo van € 27.000.

van de verbonden partij in het begrotingsjaar	
Risico's	Door de afname van de algemene reserve is het weerstandvermogen dusdanig laag dat aanvulling van deze reserve noodzakelijk kan worden. Dit betekent dat de deelnemers hier na rato aan bijdragen.

Werkvoorzieningschap Noordoost Brabant	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorzieningen in deze regio. Het O.L. verzorgt de administratie en gebruikt voor plaatsing van kandidaten haar eigen uitvoeringsorganisatie, de IBN-holding B.V.
Financieel belang	De bijdrage 2018 is geraamd op € 3.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 27.593.000 / 31-12-2016 € 27.593.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 3.097.000 / 31-12-2016 € 3.097.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2016 is een nadelig bedrijfsresultaat gerealiseerd van € 1.293.000 voor resultaatbestemming.
Risico's	Sinds 1 januari 2015 (Participatiewet) kunnen er geen mensen meer in de Wsw instromen. Dit geldt ook voor mensen met een Wsw-indicatie die op de wachtlijst stonden voor een Wsw-plek. Zij krijgen mogelijk bijstand. Bestande Wsw'ers met een vast dienstverband houden hun baan en hun salaris.

Brabant Historisch Informatiecentrum	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het behouden, bewerken en benutten van de archiefbescheiden opgenomen in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Noord-Brabant en de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten en waterschappen. Daarnaast in volgorde van prioriteit: verbetering van de digitale dienstverlening, het archief als informatiecentrum en verbetering van de lokale dienstverlening.
Financieel belang	De bijdrage 2018 is geraamd op € 34.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2018 € 460.000 / 31-12-2018 € 449.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2018 € 2.514.000 / 31-12-2018 € 2.403.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Er is een sluitende begroting gepresenteerd
Risico's	Het BHIC heeft in haar paragraaf weerstandsvermogen de risico's benoemd. Deze zijn beperkt.

Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De samenwerkende partners streven een kwalitatief hoogwaardig stelsel van kleinschalig collectief vervoer na. Zij willen daarmee voorzien in de behoefte aan openbaar vervoer, de instandhouding en de verbetering van de bereikbaarheid van de kleine kernen en het aanbod van adequate en efficiënte vervoersvoorzieningen voor diverse doelgroepen.
Financieel belang	De bijdrage beheerskosten in 2018 is geraamd op € 7.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 1.134.000 / 31-12-2016 € 871.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 491.000 / 31-12-2016 € 592.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat	De begroting 2018 sluit zonder saldo. Het jaar 2016 kende een positief resultaat van € 52.000. Dit is aan het eigen vermogen toegevoegd.

van de verbonden partij in het begrotingsjaar	
Risico's	In 2018 moeten bestuurlijke keuzes worden gemaakt over het al dan niet verlengen van het contract met ZCN Totaalvervoer en over de toekomst van de mobiliteitsstructuur in onze regio. In 2017 is gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden voor een integrale aanpak van deze mobiliteitsstructuur. Eind 2017 wordt hiervoor een advies uitgebracht. Dit advies kan leiden tot een nieuwe aanbesteding voor de nieuwe mobiliteitsstructuur. Als dat zo is moet in 2018 een aanbestedingstraject worden doorlopen. Wat de kosten hiervoor zijn is nog niet bekend.

Openbaar Onderwijs Oost Brabant	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Coördinatie en uitoefening bevoegd gezag openbaar onderwijs in Bernheze, Oss, St. Oedenrode, Uden, Veghel, Boekel en Landerd.
Financieel belang	Allen gezamenlijk.
Eigen vermogen	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Er worden geen kosten gemaakt
Risico's	N.v.t.

Leerplicht en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RBL BNO)	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het algemeen resultaat dat beoogd wordt, is een goede handhaving van de leerplichtwet en aanpak van voortijdig schoolverlaten. Dit geldt voor al het onderwijs: basisscholen, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs (ROC's). De geformuleerde ambities voor de periode 2017-2020 zijn: - Onze regio heeft het laagste percentage voortijdig schoolverlaters in Nederland; - In onze regio zit geen enkel leerplichtig kind langer dan drie maanden thuis zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg; - In onze regio komt geen kwetsbare jongere (16-23) tussen wal en schip: Alle jongeren die niet in staat zijn om een startkwalificatie te behalen zijn in beeld en hebben een duurzame werkplek, passende dagbesteding of volgen een traject naar werk of zorg.
Financieel belang	De bijdrage 2018 is geraamd op € 23.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 130.000 / 31-12-2016 € 137.000
Vreemd vermogen	N.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De begroting 2018 is sluitend aangeboden.
Risico's	Beperkt.

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De BSOB voert voor onze gemeente taken uit op het gebied van het waarden van onroerende zaken en het heffen en innen van belastingen.
Financieel belang	De bijdrage 2018 is geraamd op € 153.000.

Eigen vermogen	N.v.t.
Vreemd vermogen	N.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	N.v.t.
Risico's	De kostenverdeling tussen alle deelnemers wordt jaarlijks bijgesteld. Een werkgroep is op zoek naar een andere methodiek van de kostenverdeling. Het is de bedoeling dat de nieuwe regeling per 2019 wordt ingevoerd.

Bestuurscommissie Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Organiseren en coördineren van inzameling en verwerking van huishoudelijk afval
Financieel belang	De bijdrage 2018 is geraamd op € 367.000.
Eigen vermogen	Zie ODBN
Vreemd vermogen	Zie ODBN
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Zie ODBN
Risico's	De kosten afvalverwerking worden voor 100% doorberekend in de tarieven reinigingsrechten

Privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden:

Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Deze stichting is opgericht om een betere afstemming tussen partners op het terrein van veiligheid te bereiken (politie, gemeenten, openbaar ministerie en diverse welzijnsinstellingen). De meerwaarde van de samenwerking van organisaties op een fysieke locatie ligt in de sluitende aanpak van criminaliteit en overlast en de aanpak van de achterliggende problemen bij de betrokkenen. Door het bundelen van activiteiten ontstaat een compleet zicht op de situatie van daders, overlastgevers en slachtoffers, zodat het mogelijk wordt om gezamenlijk en geïntegreerd te handelen
Financieel belang	De bijdrage 2018 is geraamd op € 4.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 99.000 / 31-12-2016 € 78.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 127.000 / 31-12-2016 € 60.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2016 is een positief resultaat van € 52.813 behaald. Voor 2018 is een sluitende begroting aangeboden.
Risico's	

AgriFood Capital	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regio heeft ten doel het bevorderen en stimuleren van de regionale economische ontwikkeling in de regio Noordoost-Brabant. Dit doel wordt verwezenlijkt door de ontwikkeling van projecten en programma's, het stimuleren van economische samenwerking en innovatie, actieve werving van economische activiteiten en ondernemingen, het initiëren, adviseren en bemiddelen bij subsidies en ander overheidsinstrumentarium, het verstrekken van bijdragen om niet en

	risicodragende investeringen in (projectmatige) economische activiteiten en ondernemingen en alle andere activiteiten en werkzaamheden die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling. Daarnaast is er nog een bestuursconvenant met gemeenten en waterschappen.
Financieel belang	De bijdrage 2018 is geraamd op € 42.000.
Eigen vermogen	N.v.t.
Vreemd vermogen	N.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Deze begroting 2018 sluit zonder saldo.
Risico's	Niet bekend

Brabant Water N.V.	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Watervoorziening
Financieel belang	In verband met de solvabiliteit van Brabant Water is besloten de jaarresultaten toe te voegen aan de algemene reserve. Er vindt geen uitkering van dividend meer plaats.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 524.465.000 / 31-12-2016 € 560.451.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 397.332.000 / 31-12-2016 € 399.576.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2016 is een batig resultaat gepresenteerd van € 35.987.000. Voor 2018 zijn nog geen gegevens voorhanden.
Risico's	Zowel de bestuurlijke inbreng, als het financieel risico is te verwaarlozen.

Vereniging van eigenaren Octopus	
Bestuurlijk belang	Ambtelijk
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het regelen van het onderhoud en alle andere gemeenschappelijke belangen van de eigenaren
Financieel belang	De bijdrage 2018 is geraamd op € 8.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € € 87.000 / 31-12-2016 € 99.000
Vreemd vermogen	N.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	
Risico's	N.v.t.

Vereniging van eigenaren Ontmoetingscentrum Boekel Boszicht	
Bestuurlijk belang	Ambtelijk
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het regelen van het onderhoud en alle andere gemeenschappelijke belangen van de eigenaren
Financieel belang	De bijdrage 2018 is geraamd op € 2.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 20.000 / 31-12-2016 € 11.000
Vreemd vermogen	N.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	
Risico's	N.v.t.

4.8 Grondbeleid

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van programma's zoals bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening en woningbouw en investeringen op maatschappelijke terreinen. Het grondbeleid heeft daarnaast natuurlijk een grote financiële impact. De grondexploitatie, inclusief de resultaten hieruit, vormen meer en meer een belangrijk onderdeel van de totale exploitatie.

Gelet op de risico's, zeker in relatie tot de omvang van de bedragen, waarover het op dit terrein gaat, is niet voor niets een afzonderlijke paragraaf over het grondbedrijf verplicht gesteld. Met ingang van 1 januari 2016 hebben alle gemeenten te maken met een herziening van de verslaggevingsregels grondexploitatie en vennootschapsbelasting.

4.8.1 Visie

Taak van het grondbedrijf is het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van een aantrekkelijke gemeente.

De gemeente Boekel heeft de komende jaren nog een fors woningbouwprogramma te realiseren. Volgens de prognoses zullen tot 2030 nog een 900 tot 1000-tal woningen gebouwd moeten worden. Binnen onze huidige complexen is er geen ruimte meer voor deze aantallen woningen. Wij zullen ons moeten oriënteren op nieuwe locaties voor woningbouw. Gevolg is dat wij ten aanzien van het passief grondbeleid u een aangepaste insteek gaan voorstellen.

Waar het strategisch gemeentelijk van belang is, zal afgewogen worden of grondpositie of ontwikkelingen door derden of in combinatie met de gemeente, noodzakelijk of gewenst is. Het spreekt voor zich dat eventueel gemaakte of te maken kosten door de gemeente bij grondexploitatie met derden verrekend zullen worden via een overeenkomst of vast te stellen exploitatieplan.

Momenteel is nog beperkt grond beschikbaar voor vestiging van bedrijven. Voor de toekomst zal worden gekeken naar een uitbreiding van het bedrijventerrein met een passende Boekelse maat.

De lopende en geplande projecten in exploitatie binnen de Gemeente Boekel zijn:

- De Donk fase 1 (in afronding), en Donk fase 2
- Peelhorst
- De Run
- Irenestraat (in afronding)
- Bedrijventerreinen Boekel (Vlonder West fase 3)
- Bedrijventerreinen Venhorst (Kraaiendonk)
- De Driedaagse
- De Schutboom

Overige projecten die nog niet in exploitatie genomen zijn binnen de Gemeente Boekel:

- De uitbreiding van het bedrijventerrein in Boekel is mede afhankelijk van de aanleg van de randweg. Een locatie aan "Lage Raam" is hiervoor in beeld.

Naast projecten van de gemeente Boekel worden er ook door particulieren projecten geïnitieerd, de zogenaamde passieve complexen. Hierbij ligt het initiatief bij de particulier. In de huidige matige markt zien we dat de daadwerkelijke realisatie een proces van lange adem is.

- Buskensstraat en omgeving / ontwikkeling Zuidwand (Sint Agathaplein)
- Daniël de Brouwerstraat
- Het woningbouwplan Centrum-Oost 1 en Centrum-Oost 2
- Appartementen Kerkstraat-Noord (boven Aldi)
- Bergstraat
- Entree Lage Schoense
- Ontwikkeling bedrijventerrein Zandhoek

De gemeente Boekel sluit of heeft zogenoemde exploitatie overeenkomsten afgesloten met deze (particuliere) ontwikkelaars. Hierin wordt afgesproken onder welke voorwaarden en vergoeding van kosten de gemeente haar medewerking wil verlenen aan het initiatief.

Gronduitgifte

Het aanbod aan kavels in het plan De Donk is als gevolg van een forse uitgifte beperkt. Nieuwe uitgifte van kavels is voorzien in het bestemmingsplan De Run.

In het plan Peelhorst te Venhorst is nog voldoende keuze aan kavels.

4.8.2 Beleid inzake reserve en risico

In de gemeente Boekel is sprake van zeer omvangrijke activiteiten in het kader van grondexploitatie. Binnen de grondbedrijfrapportage is uitsluitend sprake van actieve complexen.

Alle complexen voorzien in de geprognostiseerde behoefte aan woningen en bedrijven. De omvangrijke activiteiten leiden ook tot een flinke boekwaarde. De boekwaarde per 31 december 2016 op de actieve complexen is circa € 9.600.000. In onderstaande tabel is daarvan een detaillering gegeven.

GRONDBEDRIJF COMPLEXEN	Boekwaarde 31-12-2016
Woningbouw	
De Donk (fase 1)	€ 795.859
De Donk (fase 2)	€ 889.393-
Peelhorst	€ 1.375.387-
De Run	€ 3.109.931-
Irenestraat Boekel	€ 87.856
Bedrijventerrein	
De Vlonder West (fase 3)	€ 743.754-
Venhorst Bedrijventerrein	€ 602.813-
MIX	
Schutboom	€ 1.619.497-
De Driedaagse	€ 2.128.895-
TOTAAL	€ 9.585.594-

Tabel 1: Boekwaarde per d.d. 31.12.2016

In de afgelopen jaren zijn forse investeringen gedaan in het kader van dorpsontwikkeling en grondexploitatie. Bij de ontwikkeling van de gebieden zijn in beperkte mate particuliere partijen betrokken. Met name plannen zoals de Donk, Peelhorst, de Run en de bedrijventerreinen kenmerken zich door een lange looptijd en grote investeringen.

Naar aanleiding hiervan is het noodzakelijk dat telkens een toets wordt uitgevoerd op het beschikbare weerstandsvermogen voor grondexploitatie.

Het nemen van risico's zal niet alleen moeten worden gezien in relatie tot het grondbedrijf, maar tevens in relatie tot andere geprioriteerde of te prioriteren plannen / projecten in Boekel.

Tegen deze achtergrond achten wij het noodzakelijk dat het beschikbare weerstandsvermogen wordt getoetst en gerapporteerd, in het kader van de grondexploitatie.

Weerstandsvermogen

Er is een berekening / inschatting gemaakt van het gewenste weerstandsvermogen versus beschikbare middelen gescreend. Deze analyse laat een overschot zien op het wenselijk weerstandsvermogen van circa € 1.200.000.

Let wel; het bepalen van het weerstandsvermogen is een andere benadering van de cijfers dan de cijfers welke de resultaten van de jaarlijkse grondbedrijfrapportage weergeven. Het gaat hier om een wenselijk weerstandsvermogen waarbij de berekening / becijfering gestoeld is op inschattingen en aannames van toekomstige ontwikkelingen.

Risicoanalyse

De prioriteit zal liggen bij het beperken van de risico's en het afwegen van mogelijke investeringen. Het vaststellen van de jaarlijkse grondexploitatie door de raad is een belangrijk instrument voor de raad om de koers uit te zetten en adequaat te kunnen sturen op risico's. Uit de grondbedrijf rapportage blijkt dat de komende jaren een gefaseerde toch ruime uitgifte van zowel woningbouwkavels als bedrijfskavels is voorzien. Mocht het herstel in beide takken zich de komende jaren echter doorzetten dan kan het zijn dat de prognoses worden gerealiseerd. Echter verdere afboekingen en / of het vormen van voorzieningen kan toch op bepaalde projecten noodzakelijk zijn.

Overigens blijkt uit de cijfers van de Provincie dat Boekel niet te maken heeft met een krimp scenario en als een van de weinige gemeenten nog in inwonertal zal groeien tot 2042. De woningbehoefte is dus wel degelijk aanwezig.

Woningen	2018	2019	2020	2021
Rijwoning	6 won	7 won	5 won	6 won
Tweekapper	10 won	8 won	8 won	6 won
Vrijstaand / vrije kavel	6 won	5 won	9 won	5 won
Particuliere ontwikkeling	1 won	1 won		
TOTAAL AANTAL WONINGEN	23 won	21 won	22 won	17 won

Tabel 2 uitgifte planning woningbouw cf grondbedrijf rapportage 2017

Bedrijfskavels	2018	2019	2020	2021
De Vlonder West (fase 3)	2.644 m²	2.180 m²		
Bedrijfskavel	2.644 m ²	2.180 m ²		
Venhorst Bedrijventerrein	1.939 m²	1.161 m²	4.358 m²	
Bedrijfskavel	1.939 m ²	1.161 m ²		
Particuliere ontwikkeling			4.358 m ²	
Schutboom		2.440 m²	2.670 m²	2.997 m²
Bedrijfskavel		2.440 m ²	2.670 m ²	2.997 m ²
De Driedaagse	4.277 m²	2.623 m²	4.276 m²	2.274 m²
Bedrijfskavel	4.277 m ²	2.623 m ²	4.276 m ²	2.274 m ²
TOTAAL AANTAL M² BEDRIJFSKAVELS	8.860 m²	8.404 m²	11.304 m²	5.271 m²

Tabel 3 uitgifte planning m² bedrijfskavels cf grondbedrijf rapportage 2017

De Raad heeft meerdere instrumenten voor het beheersen van de grondexploitatie. Zo kennen we de jaarlijkse beoordeling van het weerstandsvermogen in combinatie met de jaarlijkse vaststelling van de geactualiseerde grondexploitaties en informatie over de actuele ontwikkelingen gedurende het jaar.

Rente

In de grondbedrijf rapportage 2017 is het rentepercentage 1,79%. Vanaf 2018 zal deze op basis van voor calculatie stijgen naar 2%. Jaarlijks zal het rentepercentage worden herzien cf. de aangepaste BBV regels.

Reserves

De algemene reserve van het grondbedrijf en de vaste reserve van het grondbedrijf blijven intact en kunnen eventueel worden aangewend voor de dekking van toekomstige risico's.

Bijlage A - Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder, oude functie, omschrijving, oud programma

Progr.	Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder	Oude functie	Omschrijving	Oud programma
Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid							
A	0.	<i>Bestuur en ondersteuning</i>					
A	0.1	Bestuur	Burgemeester Bos	Jo Marcic Margie Philipse	001 005 006	Bestuursorganen Bestuurlijke samenwerking Rekenkamerfunctie	A A A
A	0.2	Burgerzaken	Burgemeester Bos	Ton Klomp	003 004	Burgerzaken Baten en lasten secretarieleges burgerzaken	A A
A	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Burgemeester Bos	Hans van Zutven	nvt	nvt	nvt
A	0.4	Overhead	Burgemeester Bos	Jo Marcic Margie Philipse	002 006	Bestuursondersteuning college van burgemeester en wethouders Bestuursondersteuning raad	A A
A	0.5	Treasury	Burgemeester Bos	Ton Klomp	330 911 913 914	Nutsbedrijven Geldeningen en uitzettingen korter dan 1 jaar Overige financiële middelen Geldeningen en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar	C J J J
A	0.61	OZB woningen	Burgemeester Bos	Ton Klomp	930 932 940	Uitvoering Wet WOZ Baten onroerend zaakbelasting eigenaren Baten en lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen	J J J
A	0.62	OZB niet-woningen	Burgemeester Bos	Ton Klomp	930 931 932 940	Uitvoering Wet WOZ Baten onroerend zaakbelasting gebruikers Baten onroerend zaakbelasting eigenaren Baten en lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen	J J J J
A	0.63	Parkeerbelasting	Burgemeester Bos	Ton Klomp	215 940	Baten parkeerbelasting Baten en lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen	nvt J
A	0.64	Belastingen overig	Burgemeester Bos	Ton Klomp	933 934 937 938 939 940	Baten roerende woon- en bedrijfsruimten Baten baatbelasting Baten hondenbelasting Baten reclamebelasting Baten precariobelasting Baten en lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen	nvt nvt nvt nvt nvt J
A	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Burgemeester Bos	Ton Klomp	921 923	Uitkeringen gemeentefonds Uitkeringen deelfonds sociaal domein	J J
A	0.8	Overige baten en lasten	Burgemeester Bos	Ton Klomp	922 960	Algemene baten en lasten Saldo van kostenplaatsen	J J
A	0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	Burgemeester Bos	Ton Klomp	942	Vennootschapsbelasting	J
A	0.10	Mutaties reserves	Burgemeester Bos	Ton Klomp	980	Mutaties reserves	J
A	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	Burgemeester Bos	Ton Klomp	990	Resultaat van de rekening van baten en lasten	J
A	1.	<i>Veiligheid</i>					
A	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Burgemeester Bos	Jo Marcic	120	Brandweer en rampenbestrijding	F
A	1.2	Openbare orde en veiligheid	Burgemeester Bos	Jo Marcic	140 160 214	Openbare orde en veiligheid Opsporing en opruiming explosieven Parkeren, parkeerpollitie	F nvt nvt

Bijlage A - Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder, oude functie, omschrijving, oud programma

Progr.	Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder	Oude functie	Omschrijving	Oud programma
Programma B - Verkeer en vervoer							
<i>B</i>	<i>2.</i>	<i>Verkeer, vervoer en waterstaat</i>					
B	2.1	Verkeer en vervoer	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	210 230	Wegen, straten en pleinen en verkeersmaatregelen Luchtvaart	B nvt
B	2.2	Parkeren	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	214	Parkeren	B
B	2.3	Recreatieve havens	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	560	Openbaar groen en openlucht recreatie	nvt
B	2.4	Economische havens en waterwegen	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	220 221 240	Zeehavens Binnenhavens en waterwegen Waterkering, afwatering en landaanwinning	nvt nvt H
B	2.5	Openbaar vervoer	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	212 223	Openbaar vervoer Veerdiensten	B nvt
Programma C - Economie & VHROSV							
<i>C</i>	<i>3.</i>	<i>Economie</i>					
C	3.1	Economische ontwikkeling	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	310	Handel, ambacht en industrie	C
C	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	310 340 830	Handel, ambacht en industrie Agrarische productie en ontginning Bouwgrondexploitatie	C C G
C	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	310 311 341	Handel, ambacht en industrie Baten Marktgeden Overige agrarische zaken, jacht en visserij	C C C
C	3.4	Economische promotie	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	560 935 936	Openbaar groen en openlucht recreatie Baten forensenbelasting Baten toeristenbelasting	E nvt J
<i>C</i>	<i>8.</i>	<i>Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing</i>					
C	8.1	Ruimtelijke ordening	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	810	Ruimtelijke ordening	G
C	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	160 830	Opsporing en ruiming conventionele explosieven Bouwgrondexploitatie	nvt G
C	8.3	Wonen en bouwen	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	820 821 822 823	Woningexploitatie /woningbouw Stads- en dorpsvernieuwing Overige volkshuisvesting Bouwvergunningen (Omgevingsvergunning)	G nvt G G

Bijlage A - Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder, oude functie, omschrijving, oud programma

Progr.	Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder	Oude functie	Omschrijving	Oud programma
Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie							
D	4.	<i>Onderwijs</i>					
D	4.1	Openbaar basisonderwijs	Wethouder Willems	Hans van Zutven	420	Basisonderwijs exclusief onderwijshuisvesting	I
D	4.2	Onderwijshuisvesting	Wethouder Willems	Hans van Zutven	421 431 441	Basisonderwijs onderwijshuisvesting Speciaal (voorgezet) onderwijs, onderwijshuisvesting Voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting	I nvt nvt
D	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Wethouder Willems	Hans van Zutven	430 440 480 482 650	Speciaal (voortgezet) onderwijs excl. huisvesting Voortgezet onderwijs excl. Huisvesting Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs Volwasseneneducatie Peuterspeelzalen	I nvt I I I
D	5.	<i>Sport, cultuur en recreatie</i>					
D	5.1	Sportbeleid en activering	Wethouder Willems	Hans van Zutven	530	Sport	D
D	5.2	Sportaccommodaties	Wethouder Willems	Hans van Zutven	530 531	Sport Groene sportvelden en terreinen	D D
D	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven	540 511	Kunst Vormings- en ontwikkelingswerk	D I
D	5.4	Musea	Wethouder Willems	Hans van Zutven	541	Musea	E
D	5.5	Cultureel erfgoed	Wethouder Willems	Hans van Zutven	821	Stads en dorpsvernieuwing	nvt
D	5.6	Media	Wethouder Willems	Hans van Zutven	510 580	Openbaar bibliotheekwerk Overige recreatieve voorzieningen	I E
D	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven	240 550 560 580	Waterkering, afwatering en landaanwinning Natuurbescherming Openbaar groen en openluchtrecreatie Overige recreatieve voorzieningen	H E E E

Bijlage A - Overzicht programma, taakveld, omschrijving, portefeuillehouder, budgethouder, oude functie, omschrijving, oud programma

Progr.	Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder	Oude functie	Omschrijving	Oud programma
Programma E - Sociaal domein							
E	6.	<i>Sociaal domein</i>					
E	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven	621 650 670 677	Opvang vreemdelingen Kinderdagopvang Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd Eigen bijdragen algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	D I D D
E	6.2	Wijkteams	Wethouder Willems	Hans van Zutven	671	Eerstelijnsloket Wmo en Jeugd	D
E	6.3	Inkomensregelingen	Wethouder Willems	Hans van Zutven	610 613 614	Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen- en subsidies Overige sociale zekerheidsregelingen vanuit het Rijk Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	D nvt D
E	6.4	Begeleide participatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven	611 662 623	Sociale Werkvoorziening Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel Wmo Re-integratie- en participatievoorzieningen Participatiewet	D D D
E	6.5	Arbeidsparticipatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven	623	Re-integratie- en participatievoorzieningen Participatiewet	D
E	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Wethouder Willems	Hans van Zutven	661	Maatwerkvoorzieningen in natura materieel WMO	D
E	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Wethouder Willems	Hans van Zutven	614 662 667 672	Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel Wmo Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen en opvang Wmo PGB Wmo en Jeugd	D D D D
E	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Wethouder Willems	Hans van Zutven	672 687 682	PGB Wmo en Jeugd Ouderbij-dragen individuele voorzieningen en opvang Jeugd Individuele voorzieningen Natura Jeugd	D D D
E	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Wethouder Willems	Hans van Zutven	663 667 641	Opvang en beschermd wonen Wmo Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen en opvang Wmo Tehuizen	D D nvt
E	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Wethouder Willems	Hans van Zutven	683 687	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd Ouderbijdragen individuele voorzieningen en opvang Jeugd	D D
Programma F - Volksgezondheid en milieu							
F	7.	<i>Volksgezondheid en milieu</i>					
F	7.1	Volksgezondheid	Wethouder Willems	Hans van Zutven	711 712 714 715	Ambulancevervoer Verpleeginrichtingen Openbare gezondheidszorg Centra voor jeugd en gezin (jeugdgezondheidszorg) (uniform deel)	F nvt D D
F	7.2	Riolering	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	722 726	Riolering Baten rioolheffing	H H
F	7.3	Afval	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	721 725	Afvalverwijdering en -verwerking Baten reinigingsrechten en	H H
F	7.4	Milieubeheer	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	723	Milieubeheer	H
F	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	724 732	Lijkbezorging Baten begraafplaatsrechten	G G

Bijlage B - Overzicht van reserves & voorzieningen

	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022

ALGEMENE RESERVES						
980001	Vaste reserve	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
980002	Algemene reserve	5.091.432	5.091.432	5.091.432	5.091.432	5.091.432
980051	Vaste reserve grondbedrijf	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261
980052	Algemene reserve grondbedrijf	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110
TOTAAL ALGEMENE RESERVES		8.165.802	8.165.802	8.165.802	8.165.802	8.165.802

OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES						
980213	BoeCult	50.317	55.317	60.317	65.317	70.317
980214	Monumentenbeleid	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
980250	Fonds kunst & cultuur	145.958	135.958	125.958	115.958	110.958
980251	Fonds bovenwijkse voorzieningen	17.627	17.627	17.627	17.627	17.627
980252	Fonds groen voor rood	30.231	20.231	15.231	15.231	15.231
980255	Pensioen gewezen wethouder	158.038	144.862	126.581	104.885	83.189
980259	Vitaal buitengebied Boekel	120.219	120.219	120.219	120.219	120.219
980260	Risicoafdekking BoekelNet	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
980261	Egalisatiereserve Stg. Speeltrein	61.554	61.554	61.554	61.554	61.554
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES		723.944	695.768	667.487	640.791	619.095

VOORZIENINGEN						
980401	Wegbeheer	277.801	257.222	186.410	353.299	411.702
980403	Onderhoud gebouwen	130.320	133.652	178.308	173.739	150.964
980408	Pensioenverplichtingen	598.509	640.009	684.389	728.769	773.149
980409	Verliesgevende complexen	3.710.669	3.710.669	3.710.669	3.710.669	3.710.669
980440	Gemeentelijk rioleringsplan	439	439	439	439	439
940441	Afvalstoffenheffing	83.221	83.221	83.221	83.221	83.221
980450	Nog te maken kosten afgesloten complexen	52.784	52.784	52.784	52.784	52.784
980500	Dubieuze debiteuren	153.740	153.740	153.740	153.740	153.740
TOTAAL VOORZIENINGEN		5.007.482	5.031.735	5.049.959	5.256.659	5.336.667

RECAPITULATIE						
	SALDO VAN REKENING	0	0	0	0	0
	ALGEMENE RESERVES	8.165.802	8.165.802	8.165.802	8.165.802	8.165.802
	OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES	723.944	695.768	667.487	640.791	619.095
	VOORZIENINGEN	5.007.482	5.031.735	5.049.959	5.256.659	5.336.667
TOTAAL GENERAAL		13.897.229	13.893.306	13.883.249	14.063.253	14.121.565

Bijlage C - Specificatie mutaties reserves en voorzieningen		Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	
S=structureel / I=incidenteel		S/I	01-01-'17	2017	01-01-'18	2018	01-01-'19	2019	01-01-'20	2020	01-01-'21	2021	01-01-'22
980301: Saldo van de rekening algemene dienst			563.000	-563.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo Algemene Dienst 2016			563.000	-563.000		0		0		0		0	
980001: Vaste reserve			1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000
Geen mutaties													
980002: Algemene reserve			3.028.432	2.063.000	5.091.432	0	5.091.432	0	5.091.432	0	5.091.432	0	5.091.432
Overheveling bovenwijkse voorziening (inz. Randweg)		I		1.500.000		0		0		0		0	
Voordelig saldo rekening 2016		I		563.000		0		0		0		0	
980051: Vaste reserve grondbedrijf			401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261
Geen mutaties													
980052: Algemene reserve grondbedrijf			1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110
Geen mutaties													
980213: BoeCult			45.317	5.000	50.317	5.000	55.317	5.000	60.317	5.000	65.317	5.000	70.317
Van reserve Fonds kunst en cultuur		S		5.000		5.000		5.000		5.000		5.000	
980214: Monumentenbeleid			40.000	0	40.000	0	40.000	0	40.000	0	40.000	0	40.000
Geen mutaties													
980250: Fonds kunst en cultuur			155.958	-10.000	145.958	-10.000	135.958	-10.000	125.958	-10.000	115.958	-5.000	110.958
Naar reserve Boecult		S		-5.000		-5.000		-5.000		-5.000		-5.000	
Deelname de Cultuurloper 2017-2020		I		-5.000		-5.000		-5.000		-5.000		0	
980251: Fonds bovenwijkse voorziening			1.517.627	-1.500.000	17.627	0	17.627	0	17.627	0	17.627	0	17.627
Overhevelen Algemene reserve (inz. Randweg)		I		-1.500.000		0		0		0		0	
980252: Fonds groen voor rood			40.231	-10.000	30.231	-10.000	20.231	-5.000	15.231	0	15.231	0	15.231
Plan van aanpak stimuleringskader Groen-Blauwe diensten		I		-10.000		-10.000		-5.000		0		0	
980255: Pensioen gewezen wethouder			171.214	-13.176	158.038	-13.176	144.862	-18.281	126.581	-21.696	104.885	-21.696	83.189
Uitbetaling pensioen gewezen wethouder		S		-13.176		-13.176		-18.281		-21.696		-21.696	

Bijlage C - Specificatie mutaties reserves en voorzieningen		Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	
S=structureel / I=incidenteel		S/I	01-01-'17	2017	01-01-'18	2018	01-01-'19	2019	01-01-'20	2020	01-01-'21	2021	01-01-'22
980500: Voorziening dubieuze debiteuren			153.740	0	153.740	0	153.740	0	153.740	0	153.740	0	153.740
Geen mutaties													
Totaal mutaties reserves (exclusief voorzieningen)			8.364.922	-58.176	8.889.746	-28.176	8.861.570	-28.281	8.833.289	-26.696	8.806.593	-21.696	8.784.897

Bijlage D - Toelichting aard en reden van reserve en voorziening

ALGEMENE RESERVES

980001 Vaste reserve

De vaste algemene reserve is bestemd voor opvang van tekorten en buffer voor risico's, waarvoor geen voorziening is getroffen. Cf. Nota financieel beleid 2015 (Raadsbesluit 11 december 2014) is de minimale omvang van deze reserve € 100 per inwoner.

980002 Algemene reserve

Deze reserve is vrij aanwendbaar. In de begroting 2018 zijn alle claims tot 2021 verwerkt.

980051 Vaste reserve grondbedrijf

Het doel van deze reserves is om risico's in de grondexploitatie, die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen, op te vangen. Jaarlijks wordt een analyse van de weerstandcapaciteit in relatie tot de hoogte van de vaste reserve grondbedrijf gemaakt.

980052 Algemene reserve grondbedrijf

Deze reserve is vrij aanwendbaar in het kader van de grondexploitatie. In de begroting 2018 zijn alle claims tot 2021 verwerkt.

OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES

980213 Boecult

Dit betreft een egaliseringsreserve, jaarlijks wordt € 5.000 gestort vanuit fonds Kunst en Cultuur. Het exploitatieresultaat wordt jaarlijks via deze reserve afgewikkeld.

980214 Monumentenbeleid

In de vergadering van 20 mei 2008 heeft de raad besloten de reserve Monumentenbeleid te handhaven met een maximum van € 40.000. Doel van deze reserve is het kunnen verstrekken van bijdragen voor behoud van cultuurhistorisch waardevolle panden. Het verlenen van subsidies voor restauratie- en onderhoudswerkzaamheden aan gemeentelijke monumenten valt hieronder.

980250 Fonds kunst & cultuur

De doelstelling van dit fonds is investeringen in andersoortige inrichtingselementen, die een extra kwalitatieve impuls betekenen voor het openbaar gebied: Beeldende Kunst en Cultuur te kunnen bekostigen. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980251 Fonds bovenwijkse voorzieningen

Voor infrastructurele voorzieningen, die méér gebieden omvatten dan alleen het exploitatiegebied van het grondbedrijf en waarbij de uitvoering veelal niet in directe relatie staat met deze grondexploitatie, is dit fonds grote werken gevormd. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980252 Fonds groen voor rood

Voor infrastructurele voorzieningen, die méér gebieden omvatten dan alleen het exploitatiegebied van het grondbedrijf en waarbij de uitvoering veelal niet in directe relatie staat met deze grondexploitatie, is dit fonds grote werken gevormd. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980255 Pensioen gewezen wethouder

Het doel is de dekking van toekomstige pensioenverplichtingen van gewezen wethouder.

980259 Vitaal buitengebied Boekel

Het fonds Vitaal Buitengebied Boekel moet worden besteed aan de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteitsverbetering van het Boekelse buitengebied. Dit kan fysieke kwaliteitsverbetering zijn die voortvloeit uit de Structuurvisie Boekel, uit de Verordening Ruimte of eventuele projecten die voortvloeien uit het uitvoeringsprogramma Vitaal landelijk Boekel.

980260 Risicoafdekking BoekelNet

De garantstelling kent een premieafdracht van € 38.000 per jaar. Deze premie wordt in deze reserve gestort tot een maximaal bedrag van € 100.000, cf. Raadsbesluit 20 november 2012.

980261 Egalisatiereserve Stg. Speeltrein

Dit betreft een egalisatiereserve, jaarlijks wordt een bedrag begroot in de exploitatie van € 15.000. Hiervan zullen de kosten voor onderhoud en vervangingsinvesteringen worden gedekt. De over- en onderschrijdingen zullen worden geëgaliseerd middels deze reserve, Cf. Raadsbesluit 15 december 2016.

VOORZIENINGEN**980401 Voorziening wegbeheer**

Doel van deze voorziening is grote fluctuaties in onderhoudskosten op te vangen (egalisatie). Beleid inzake wegbeheer is verwoord in het wegbeheersplan cf. Raadsbesluit 15 december 2016. In deze laatste bijstelling is het onderhoud tot en met 2021 beschreven.

980403 Voorziening groot onderhoud gebouwen

De gemeente beschikt over financiële beheersplannen voor de gebouwen in eigendom van de gemeente. Om de kwaliteit van de gebouwen op het gewenste niveau te houden is het van belang dat het planmatig onderhoud wordt uitgevoerd in overeenstemming met de onderliggende financiële beheersplannen. In het voorjaar 2017 is het gebouwenbeheersplan opnieuw geactualiseerd.

980408 Voorziening pensioenverplichtingen

Pensioenvoorziening voor de zittende wethouders op basis van actuariële waarde berekeningen.

980409 Voorziening verliesgevende complexen

De voorziening is gevormd voor het af te dekken van verliesgevende grondbedrijfcomplexen, deze wordt jaarlijks geactualiseerd. Bij het vormen van de hoogte van de voorziening is uitgegaan van de notitie grondexploitatie 2016 van de commissie BBV.

980440 Voorziening gemeentelijk rioleringsplan

Uitgangspunt voor deze voorziening is dat de kosten en opbrengsten voor de riolering begrotingstechnisch budgettair neutraal, met uitzondering van de BTW-component, worden opgenomen. Daarop wordt het tarief rioolrecht gebaseerd. Om grote (ongewenste) schommelingen in het tarief van rioolrechten te voorkomen is dit egalisatiefonds ingesteld.

980441 Voorziening afvalstoffenheffing

Uitgangspunt voor deze voorziening is dat de kosten en opbrengsten voor het inzamelen van afval begrotingstechnisch budgettair neutraal zijn, met uitzondering van de BTW-component. Daarop wordt het tarief afvalstoffenheffing gebaseerd. Om grote (ongewenste) schommelingen in het tarief van afvalstoffenheffing te voorkomen is dit egalisatiefonds ingesteld.

980450 Voorziening nog te maken kosten afgesloten complexen grondbedrijf

Voor afgesloten grondbedrijf complexen zijn nog te maken kosten geraamd.

980500 Voorziening dubieuze debiteuren

Betreft een voorziening voor dubieuze debiteuren. Met name debiteuren inzake leenbijstand, daar waar er een risico is dat men niet aan de betaalverplichtingen (aflossing) kan voldoen.

Bijlage E - Overzicht incidentele lasten en baten

Programma	Omschrijving	2018	2019	2020	2021
SPECIFICATIE Lasten					
A	Bestuur en ondersteuning & Veiligheid -	0	0	0	0
B	Verkeer en vervoer -	0	0	0	0
C	Economie & VHROSV -	0	0	0	0
D	Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie -	0	0	0	0
E	Sociaal domein -	0	0	0	0
F	Volksgezondheid en milieu -	0	0	0	0
Totaal incidentele lasten		0	0	0	0

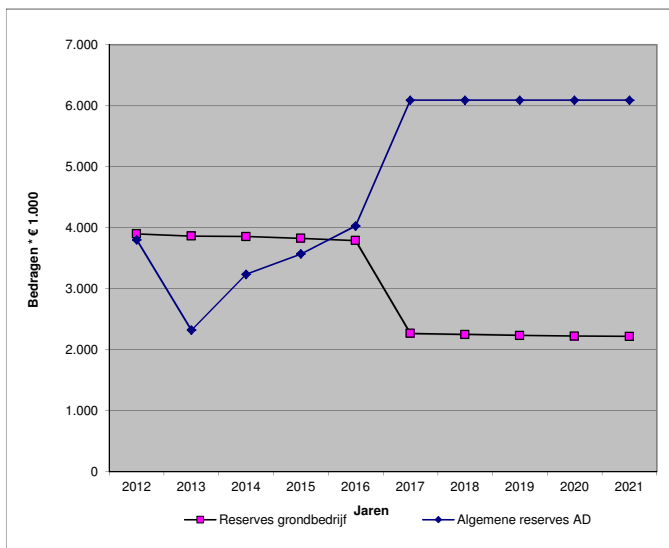
Programma Omschrijving	2018	2019	2020	2021
------------------------	------	------	------	------

SPECIFICATIE Baten					
A	Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	0	0	0	0
	-				
B	Verkeer en vervoer	0	0	0	0
	-				
C	Economie & VHROSV	0	0	0	0
	-				
D	Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0
	-				
E	Sociaal domein	0	0	0	0
	-				
F	Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0
	-				

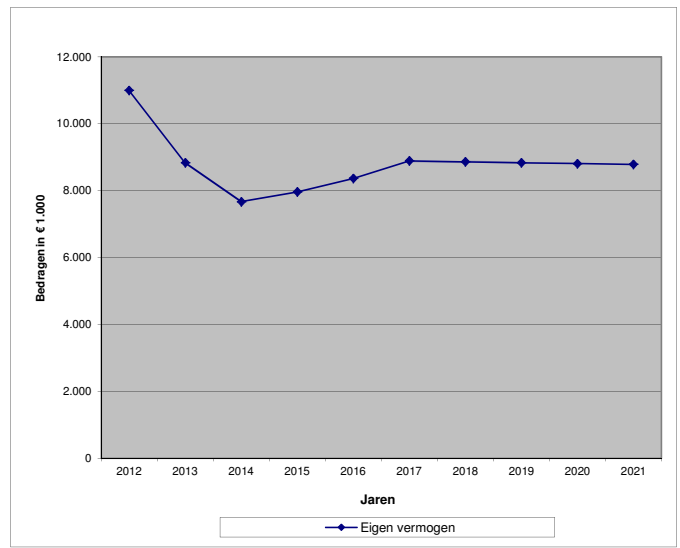
Totaal incidentele baten	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal incidentele baten	0	0	0	0
Totaal incidentele lasten	0	0	0	0
Saldo incidentele baten/lasten	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Bijlage F - Ontwikkeling resultaat en Eigen Vermogen

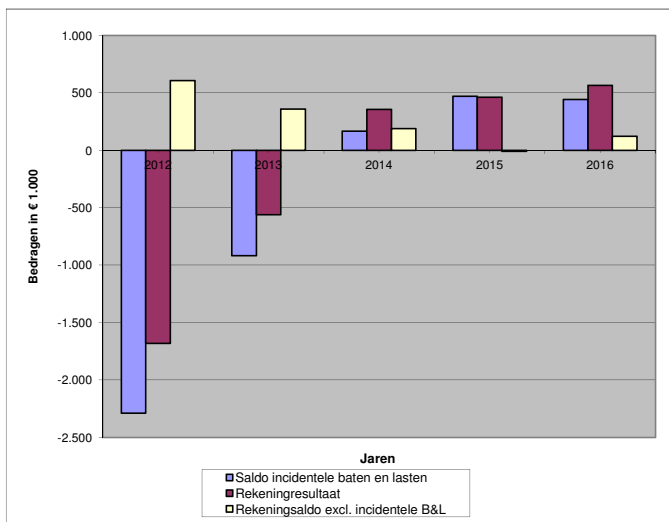
	2012 31-dec	2013 31-dec	2014 31-dec	2015 31-dec	2016 31-dec	2017 31-dec	2018 31-dec	2019 31-dec	2020 31-dec	2021 31-dec
Algemene reserve vast	1.413.081	617.647	617.647	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
vrij	2.389.495	1.702.003	2.618.308	2.567.751	3.028.432	5.091.432	5.091.432	5.091.432	5.091.432	5.091.432
SUBTOTAAL	3.802.576	2.319.650	3.235.955	3.567.751	4.028.432	6.091.432	6.091.432	6.091.432	6.091.432	6.091.432
Bestemmingsreserves	3.290.675	2.647.738	579.139	564.609	548.304	530.128	521.952	508.671	491.975	475.279
Grondbedrijf vast	401.000	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261
vrij	1.675.997	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110
fondsvorming	1.823.562	1.787.350	1.780.764	1.753.666	1.713.816	193.816	173.816	158.816	148.816	143.816
SUBTOTAAL	3.900.559	3.861.721	3.855.135	3.828.037	3.788.187	2.268.187	2.248.187	2.233.187	2.223.187	2.218.187
Reserves / EV TOTAAL (excl. rekeningresultaat)	10.993.810	8.829.109	7.670.229	7.960.397	8.364.923	8.889.747	8.861.571	8.833.290	8.806.594	8.784.898
Rekeningresultaat	-1.681.000	-562.000	356.000	461.000	563.000					
Reserves / EV TOTAAL (incl. rekeningresultaat)	9.312.810	8.267.109	8.026.229	8.421.397	8.927.923					
Incidentele baten	835.300	359.100	752.000	1.124.600	1.428.600					
lasten	3.123.600	1.277.800	585.000	654.100	986.000					
SALDO	-2.288.300	-918.700	167.000	470.500	442.600					
Rekeningresultaat (excl. incidentele B&L)	607.300	356.700	189.000	-9.500	120.400					
SALDO mutatie eigen vermogen	-4.324.279	-1.045.701	-240.880	395.168	506.526					

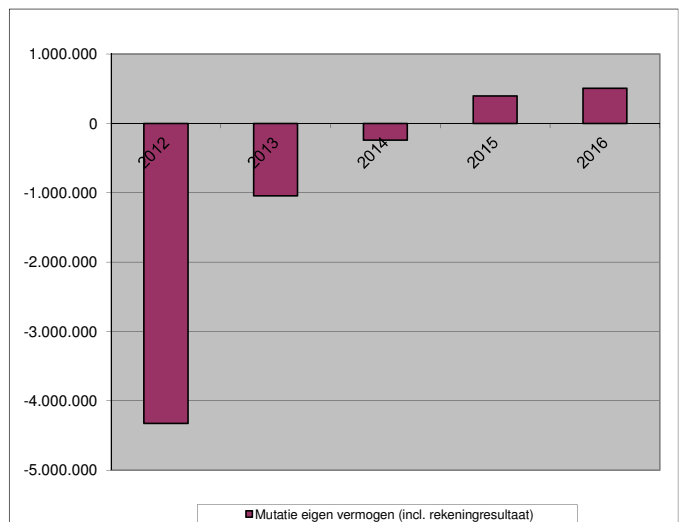
Figuur 1: ontwikkeling van de algemene reserve en reserves grondbedrijf

Figuur 2: ontwikkeling van de reserves / eigen vermogen

Figuur 3: incidentele baten versus rekeningresultaat

Figuur 4: mutatie eigen vermogen

Bijlage G - Begrotingsgegevens EMU 2018

Gemeenten zijn met ingang van de begroting 2006 verplicht om het EMU-saldo over jaar 2017, 2018 en 2019 in de begroting op te nemen, zodat de gemeenteraad inzicht heeft in het EMU-saldo. Onderstaande standaardtabel is hiertoe uitgeleverd. Conform artikel 71 van het BBV (informatie voor derden) dienen de EMU-gegevens vóór 15 november voorafgaand aan het begrotingsjaar aan het CBS en de toezichthouder te worden gezonden.

Bedragen x € 1.000		2017	2018	2019
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves zie BBV, art 17c)	2	149	326
+ 2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	781	787	832
+ 3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	395	385	387
- 4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	507	3.957	2.222
+ 5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
+ 6	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
- 7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
+ 8	Baten bouwgrondexploitatie, voorzover transacties niet op de exploitatie verantwoord			
- 9	Betalingen ten laste van de voorzieningen, voorzover deze transacties met derden betreffen	386	360	369
- 10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten			
- 11	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen			
Berekend EMU-saldo		285	-2.996	-1.046

Bijlage H - Geprognosticeerde begin- en eindbalans 2018-2021

(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	1-1-2018	31-12-2018	1-1-2019	31-12-2019	1-1-2020	31-12-2020	1-1-2021	31-12-2021
Vaste activa								
Immateriële vaste activa	7	7	7	7	7	7	7	7
Materiële vaste activa	19.521	22.231	22.231	23.485	23.485	22.736	22.736	22.003
Financiële vaste activa	1.682	1.670	1.670	1.662	1.662	1.655	1.655	1.647
Totaal vaste activa	21.210	23.908	23.908	25.154	25.154	24.398	24.398	23.657
Vlottende activa								
Voorraden	8.966	7.274	7.274	4.998	4.998	2.762	2.762	2.121
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	36	0	0	247	0	146	1.016	74
Liquide middelen	1	1	1	1	505	505	152	152
Overlopende activa	125	125	125	125	125	125	125	125
Totaal vlottende activa	9.128	7.400	7.400	5.371	5.628	3.538	4.055	2.472
TOTAAL ACTIVA	30.338	31.308	31.308	30.525	30.782	27.936	28.453	26.129

PASSIVA	1-1-2018	31-12-2018	1-1-2019	31-12-2019	1-1-2020	31-12-2020	1-1-2021	31-12-2021
Vaste passiva								
Eigen vermogen	8.890	9.859	9.859	10.180	10.180	11.445	11.962	11.478
Voorzieningen	1.143	1.167	1.167	1.184	1.184	1.392	1.392	1.472
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	17.834	15.939	15.939	17.419	17.419	15.099	15.099	13.179
Totaal vaste passiva	27.867	26.965	26.965	28.783	28.783	27.936	28.453	26.129
Vlottende passiva								
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	1.271	3.143	3.143	542	799	0	0	0
Overlopende passiva	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	0	0	0
Totaal vlottende passiva	2.471	4.343	4.343	1.742	1.999	0	0	0
TOTAAL PASSIVA	30.338	31.308	31.308	30.525	30.782	27.936	28.453	26.129

Bijlage I - Staat van opgenomen geldleningen

Nr	Oorspronkelijk bedrag	Jaar aflossing	Rente %	Stand 01-01-2018	Opname lopend jaar	Rente	Aflossing	Stand 31-12-2018
1	€ 1.000.000	2028	4,350%	€ 440.000	€ 0	€ 18.210	€ 40.000	€ 400.000
2	€ 4.500.000	2030	3,735%	€ 2.340.000	€ 0	€ 83.347	€ 180.000	€ 2.160.000
3	€ 5.000.000	2018	4,232%	€ 500.000	€ 0	€ 3.420	€ 500.000	€ 0
4	€ 4.500.000	2018	4,980%	€ 450.000	€ 0	€ 12.955	€ 450.000	€ 0
5	€ 4.000.000	2019	3,600%	€ 800.000	€ 0	€ 22.724	€ 400.000	€ 400.000
6	€ 4.000.000	2020	2,330%	€ 1.200.000	€ 0	€ 24.845	€ 400.000	€ 800.000
7	€ 5.000.000	2021	2,700%	€ 2.000.000	€ 0	€ 53.556	€ 500.000	€ 1.500.000
8	€ 5.000.000	2022	1,740%	€ 2.500.000	€ 0	€ 42.380	€ 500.000	€ 2.000.000
9	€ 5.000.000	2033	2,835%	€ 4.000.000	€ 0	€ 112.759	€ 250.000	€ 3.750.000
10	€ 3.500.000	2037	1,500%	€ 3.500.000	€ 0	€ 49.875	€ 175.000	€ 3.325.000
11	€ 1.500.000	2038	2,250%	€ 0	€ 1.500.000	€ 16.875	€ 0	€ 1.500.000
Totaal				€ 17.730.000	€ 1.500.000	€ 440.946	€ 3.395.000	€ 15.835.000

Bijlage J - Basisset (beleids)indicatoren

Beleidsveld (Taakveld)	Naam Indicator	Eenheid	Boekel 2018	Nederland 2018	Jaar 2018
0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	4,9	onbekend	2018
0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	4,9	onbekend	2018
0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	526	onbekend	2018
0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	13,66	onbekend	2018
0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	%	16	onbekend	2018
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	131,3	137,4	2016
1. Veiligheid	Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	0,0	1,3	2014
1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,5	2,3	2016
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,9	5,3	2016
1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,5	3,3	2016
1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,4	5,6	2016
2. Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	%	8	8	2015
2. Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met fietser	%	13	9	2015
3. Economie	Functiemenging	%	49,2	52,1	2016
3. Economie	Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	84	100	2013
3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	126,4	134	2016
4. Onderwijs	Absoluut verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	0,56	2,01	2016
4. Onderwijs	Relatief verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	3,35	26,88	2016
4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	-	-	-
5. Sport, cultuur en recreatie	% Niet-wekelijkse sporters	%	39,6	46,6	2012
6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	567,2	744	2016
6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1,47	1,45	2015
6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezinnen	%	2,19	6,58	2015
6. Sociaal domein	Melding kindermishandeling	%	0,32	1,52	2015
6. Sociaal domein	Netto Participatiegraad	% mensen tussen 15 en 67 jaar dat een baan heeft	70,3	65,8	2016
6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	0,32	1,52	2015
6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	per 1.000 inw 18jr eo	16,3	41,3	2016
6. Sociaal domein	Personen met een lopend re-integratietraject	per 1.000 inw 15-65jr	6	25,5	2016
6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp	%	9,4	10,7	2016
6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	%	0,8	1,2	2016
6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	%	-	0,5	2016
6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	-	62	2016
7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	49	200	2015
7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	3,1	11,8	2015
8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	246	209	2016
8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2,6	6	2014
8. Vhrosv	Demografische druk	%	72,4	69,0	2017
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Euro	739	644	2017
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	806	723	2017

Bijlage K - Kerngegevens

Hieronder zijn in tabelvorm de kerngegevens van de gemeente Boekel vermeld.
Deze kerngegevens zijn onderverdeeld in de sociale structuur en de fysieke structuur.

1-1-2018

Sociale structuur:

Aantal inwoners:	
0 t/m 19 jaar:	2.519
20 t/m 64 jaar:	6.081
65 jaar en ouder	1.860
Totaal aantal inwoners	10.460
van 75 jaar tot 85 jaar:	595

Aantal bijstandsontvangers:

IOAW:	7
IOAZ:	3
WWB:	75
WWB verpleging:	30

Aantal tewerkgestelden in sociale werkgemeenschappen: 50

Fysieke structuur:

Oppervlakte gemeente in hectaren:	3.452
Oppervlakte land in hectaren:	3.451
Oppervlakte binnenwater in hectaren:	1

Oppervlakte bos- en houtopstanden (ha)	71,80
Oppervlakte stedelijk groen (ha)	14,10
Oppervlakte bermen (ha)	58,40
Oppervlakte gazons (ha)	10,50
Oppervlakte sportvelden (ha)	11,60

Lengtes van wegen (m):

- Binnen de bebouwde kom	49.440
- Buiten de bebouwde kom	91.795
- Overige (o.a. zandwegen of halfverharding):	7.755

Totaal lengten van wegen 148.990

Riolering:

- Lengte vrijvervalriolering (m)	56.173
- Lengte persleiding (m)	64.590
- Aantal pompunits drukriolering	364

Aantal verblijfsobjecten:

- Woonfunctie	4.065
- Logiesfunctie	18

Bijlage L - Verklarende woordenlijst

Afschrijving. De jaarlijkse last als gevolg van de (technische of economische) waardevermindering van een investering. Het jaarlijkse afschrijven garandeert in principe de budgettaire ruimte voor het doen van vervangingsinvesteringen.

Balans. Het eenmaal per jaar opmaken van de stand van de vermogensverhouding van de gemeente, met andere woorden de stand van de gemeentelijke bezittingen en schulden (activa en passiva).

Baten-lastenstelsel. In een baten-lastenstelsel worden uitgaven en ontvangsten toegerekend aan het tijdvak waarin het genot respectievelijk het gebruik ervan plaatsvindt. Gemeenten hanteren dit stelsel.

B.B.V. (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten). Het B.B.V. betreft bij Koninklijk Besluit uitgevaardigde voorschriften voor de inrichting van begroting en de jaarrekening en het jaarverslag van de gemeente. Vanaf begrotingsjaar 2004 dienen gemeenten aan het besluit B.B.V. te voldoen. Tot die tijd was het Besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995 (CV95) van kracht.

Begroting. Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn. Het B.B.V. onderscheidt een beleidsbegroting en de financiële begroting.

Beheersbegroting. (Ook wel financiële begroting genoemd.) Een verregaande registratie van (voorgenomen) inkomsten en uitgaven waarbij de controlefunctie (rekening en verantwoording) vooropstaat.

Belastingen. Verplichte betaling aan de overheid waar geen direct aanwijsbare prestatie tegenover staat.

Belastingdruk per woonruimte. De opbrengst van de onroerende zaakbelasting, riool / zuiveringsrechten rioolbaatbelasting alsmede de reinigingsrechten / afvalstoffenheffing na aftrek van de opbrengst van de niet-woningen, uitgedrukt in een bedrag per woonruimte.

Beleidsbegroting. De beleidsbegroting gaat volgens het B.B.V. met name in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op belangrijke onderdelen van het beheer. De beleidsbegroting bestaat uit:

- het programmaplan
- de paragrafen

Beleidsstaken. De taken die betrekking hebben op het uit te voeren beleid. Deze beleidsstaken worden onder meer opgenomen in het beleidsplan, de beleidsbegroting, de beleidsrapportages en het jaarverslag. Men spreekt ook wel van producten en /of diensten.

Bestaand beleid. Beleid waarbij de bestaande bedrijfsvoering voortgezet kan worden. Dit houdt in, dat rekening gehouden wordt met vervangingsinvesteringen, andere onontkoombare uitgaven en een onderhoudsniveau van de eigendommen van de gemeente dat tenminste op een redelijk peil is. Bij de begrotingscyclus betekent het de financiële situatie van de gemeente tot en met de raadsbesluiten van een bepaalde datum (=aanvaard beleid).

Bestuurlijk belang. Een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht.

Budget. Een budget is een taakstelling die jaarlijks in de begroting wordt vastgelegd. De te leveren producten dienen geleverd te worden binnen het gestelde budget. Tot het budget behoren niet alleen de financiële baten en lasten, maar ook de kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren welke zijn vastgelegd in de productenraming. De uitgaven die ten laste van een budget worden gebracht, drukken op één jaar.

Budgetcyclus. Cyclische weergave van de gemeentelijke informatievoorziening met als bouwstenen het collegeprogramma, het beleidsplan (de meerjarenbegroting), voorjaarsnota, de begroting, de tussentijdse rapportage en de jaarrekening.

Budgettair neutraal. De financiële transactie heeft per saldo geen gevolgen voor de exploitatie (inkomsten en uitgaven blijven gelijk op lopen).

Coalitieakkoord. De overeenkomst van de coalitiepartijen over het te voeren beleid in de komende regeringsperiode.

CV95 (Comptabiliteitsvoorschriften 1995). Dit besluit is vanaf begrotingsjaar 2004 vervangen door het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Dekking. Het binnen de exploitatie kunnen opvangen van de lasten die voortvloeien uit bijvoorbeeld een investering (vergelijk: maandelijkse hypotheeklast bij aankoop huis). Het begrip dekkingsmiddelen is een heel ander begrip dan financiering.

Diensten. Dit zijn de niet tastbare diensten die een gemeente voortbrengt zoals het verstrekken van een uitkering, het geven van onderwijs etc. Vergelijk: product.

Doelmatig (= efficiënt). Hierbij is aan de orde in hoeverre de taken op een zo goed mogelijke wijze worden uitgevoerd. Kwantiteit, kwaliteit en de maatschappelijke kosten zijn toetsingskaders. Met andere woorden het doel bereiken met zo beperkt mogelijke inzet van middelen (informatie, financiën, personeel, etc.).

Doeltreffend (= effectief). De mate waarin het maatschappelijk beoogd effect met het uitvoeren van bepaalde taken wordt bereikt. Voorbeeld: door het invoeren van arbeidstijdverkorting tracht men te bereiken dat de werkgelegenheid met een bepaald percentage toeneemt. Het invoeren van a.t.v. is hierbij de taak; het effect op de werkgelegenheid het maatschappelijk doel.

Dualisme. Een dualistisch stelsel kenmerkt zich doordat de posities en bevoegdheden ontvlecht zijn. De raad richt zich primair op de kaderstellende en controlerende functie, het college op de uitvoerende functie. De wethouders zijn geen lid van de raad.

EMU-saldo: In het stabiliteitspact van Europa is afgesproken dat het vorderingensaldo van het Rijk als totaal niet boven de 3% van het BBP mag uitkomen.

Financieel belang. Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt

Financiering. Het aantrekken van de benodigde financiële middelen voor een periode van minimaal één jaar. Deze middelen kunnen bestaan uit zowel eigen vermogen als vreemd vermogen. Het aantrekken van financiële middelen voor een periode tot één jaar behoort tot het liquiditeitsbeheer.

Financiële begroting. De financiële begroting gaat volgens het B.B.V. met name in op de budgettaire aspecten en op de financiële gevolgen van de beleidsbegroting. De financiële begroting bestaat uit:

- het overzicht van de baten en lasten en toelichtingen
- de uiteenzetting van de financiële positie en toelichting

Financiële positie. Onderdeel van de financiële begroting, tevens de tegenhanger van de balans. De financiële positie van een gemeente geeft de grootte en samenstelling van het vermogen weer in relatie tot de baten en lasten. Daarbij wordt zichtbaar wat de nog beschikbare ruimte of het resterende tekort is in de begroting (rekening gehouden met het voorgenomen beleid (bestaand en nieuw) voor het begrotingsjaar).

Functie. De programma's worden gekoppeld aan verwante producten. Een functie kan derhalve beschouwd worden als de numerieke weergave van een product. Beleidstaken worden bij een dergelijke opzet onderdeel van een functie.

Gemeentefonds. Fonds gevoed door een deel van de rijksbelastingopbrengst, waaruit gemeenten de algemene uitkering ontvangen.

Heffingen. Deze bestaan uit belastingen (OZB, toeristenbelasting, forensenbelasting), tarieven (marktgeden, gebruik sportaccommodaties), retributies (afvalstoffenheffing, reinigingsrechten, rioolrechten) en leges of rechten.

Jaarrekening (beheersrekening). De jaarrekening is de tegenhanger van de financiële begroting en is het einde van de beheers-/ budgetcyclus; de jaarrekening gaat in op de realisaties van het afgelopen begrotingsjaar. De jaarrekening is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit:

- de programmarekening en toelichting
- de balans en toelichting

Jaarstukken. De jaarstukken zijn onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening en is de tegenhanger van de begroting.

Jaarverslag (beleidsrekening). Het jaarverslag is de tegenhanger van de beleidsbegroting en vormt daarmee het einde van de beleidscyclus. Het jaarverslag gaat met name in op de uitkomsten van de programma's over het afgelopen begrotingsjaar. Het jaarverslag is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit:

- de programmaverantwoording
- de paragrafen

Kapitaallasten. Lasten, verbonden aan de inzet van kapitaal en levensduur van de investering, bestaande uit: rente- en afschrijvingslasten.

Kasstelsel. Weergaven van uitgaven en ontvangsten, waarbij de feitelijke kasontvangst of –uitgave als meetmoment wordt genomen. De feitelijke kasontvangst en de bijbehorende transactie kunnen in verschillende (boek)jaren vallen. Het rijk hanteert het kasstelsel. De gemeente hanteert het stelsel van baten en lasten.

Kasgeldlimiet. Deze limiet stelt een grens aan de mogelijkheid tot het aantrekken van financiering voor de korte termijn.

Kostendekkingsplan. Bestuurlijk instrument om de gemeenteraad op één tijdstip de hoofdlijnen van het te voeren nieuwe beleid te laten vaststellen. Hierdoor vindt totale afweging van het beleid plaats en worden de financiële consequenties ingekaderd (ook wel: investeringsplan). Het gaat hier om ruimtescheppende beleidsvoornemens (bezuinigingen, belastingverhogingen etc.). Zie ook: bestedingsplan.

Krediet. Een krediet is een door de Gemeenteraad voor een bepaald doel ter beschikking gesteld bedrag, waarbij mogelijk randvoorwaarden ten aanzien van kwaliteit en kwantiteit worden gedefinieerd. Een krediet is een andere vorm van een budget. De uitgaven van een krediet worden geactiveerd en middels de jaarlijkse toerekening van kapitaallasten (rentekosten en afschrijvingen) ten laste van het dat jaar vastgestelde budget gebracht. Deze uitgaven worden dus over meerdere jaren uitgesmeerd. Een krediet kan als zodanig beschouwd worden als een 'aanslag' op het budget voor volgende jaren.

Kwijtschelding. Het volgens ministeriële richtlijnen op verzoek van belastingplichtige afschrijven van gemeentelijke belastingen (O.Z.B., rioolrecht en afvalstoffenheffing) waarbij rekening wordt gehouden met de beschikbare belastingcapaciteit (bijstandsnorm).

Liquiditeitspositie. Dit is de mate waarin op korte termijn aan alle opeisbare verplichtingen kan worden voldaan.

Meerjarenbegroting. Dit is een begroting met daarin opgenomen de taken zoals deze komende vier jaren worden uitgevoerd. In de jaarbegroting wordt zowel het bestaande als het nieuwe beleid opgenomen. Veelal is het beleidsplan tevens de meerjarenbegroting.

Onbenutte belastingcapaciteit. Het verschil tussen enerzijds de werkelijke opbrengst van het totaal van onroerende zaakbelastingen, reinigingsrechten/afvalstoffenheffing en riool-/zuiveringsrechten na aftrek van de opbrengst van nieuw-woonruimten en anderzijds de normen zoals die gelden voor artikel-12 gemeenten (bekend gemaakt in de zogenaamde junicirculaire betreffende het gemeentefonds). Als de werkelijke opbrengst lager is dan de normopbrengst is er sprake van een onbenutte capaciteit.

Paragrafen. Een paragraaf geeft volgens het B.B.V. een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.

Programma. Een samenhangende verzameling van producten, activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten, waaraan idealiter indicatoren gekoppeld kunnen worden.

Program(ma)begroting. Een program(ma)begroting is een begroting waarin de programma's centraal staan. In het B.B.V. wordt het woord program(ma)begroting niet gebruikt. Het kenmerk van de begroting volgens het B.B.V. is, dat de begroting is onderverdeeld in programma's, daarom wordt er naar de begroting volgens de nieuwe voorschriften ook wel verwezen als program(ma)begroting. Een program(ma)begroting bestaat idealiter uit 10-15 programma's, die door de raad voor tenminste vier jaar worden vastgesteld. In de programmabegroting kunnen de functies (uitgedrukt in baten en lasten) beschouwd worden als de producten van de gemeente. Ter realisatie van een product worden middelen beschikbaar gesteld in de vorm van budgetten en kredieten.

Programmaplan. Een programmaplan behandelt per programma expliciet de maatschappelijke effecten en de wijze waarop er naar gestreefd zal worden die effecten te verwezenlijken. Dit wordt gedaan aan de hand van de volgende drie vragen: Wat willen we? Wat gaan we ervoor doen? Wat gaat het kosten?

Programmarekening. Onderdeel van de jaarrekening. De programmarekening geeft een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per programma van het begrotingsjaar.

Programmaverantwoording. Onderdeel van het jaarverslag. In de programmaverantwoording wordt per programma expliciet ingegaan op de beoogde maatschappelijke effecten en de wijze waarop getracht is deze effecten te verwezenlijken. De vragen: Wat wilden we? Wat hebben we ervoor gedaan? En wat heeft het gekost? zijn de centrale vragen die in dit deel beantwoord worden.

Rechtmatig. Onder het begrip rechtmatigheid wordt verstaan, het voldoen aan met elkaar overeengekomen regels. Het gaat om het aspect dat duidt op de mate waarin het door het bestuur gevoerde beheer in overeenstemming is met de bestaande normering. Het gaat om zowel externe wet- en regelgeving, als interne regelgeving. De accountant is verantwoordelijk voor het onderzoek naar de rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole. Het gaat dan om een controle achteraf, waarbij wordt nagegaan of financiële gevolgen juist zijn verantwoord. Echter ook de gemeenteraad, het College van Burgemeester en Wethouders, de ambtelijke organisatie en de rekenkamer(funcitie) hebben een controlerende functie inzake rechtmatigheid.

Rente. De vergoeding die in rekening gebracht wordt voor het tijdelijk beschikbaar stellen van liquiditeiten (het lenen). De entiteit die de beschikkingsmacht over de liquiditeiten afstaat is de crediteur. De entiteit die de beschikkingsmacht tijdelijk verkrijgt is de debiteur. De interest wordt veelal uitgedrukt in een percentage van de hoofdsom op jaarbasis. Interest is daarbij een vorm van huur.

Renterisico. De mate waarin het saldo van de rentelasten en rentebaten verandert door wijziging in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Renterisiconorm. Dit is een norm die betrekking heeft op schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Reserves: Algemene reserve/bestemmingsreserve. Van een bestemmingsreserve is sprake zodra de gemeente aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven of de aanwending van een reserve gebonden is aan voorwaarden gesteld door een geldgever (legaat, subsidie, rijksbijdrage e.d.). De reserves zonder een dergelijk oormerk vormen tezamen de algemene reserve. Alhoewel er in feite sprake is van een tussenvorm tussen reserves en voorzieningen worden tot bestemmingsreserves ook gerekend:

- de nog niet bestede om niet van derden ontvangen middelen, verkregen onder stringente condities over de inrichting van de aanwending (bepaalde legaten en verkregen subsidies);
- de egalisatierekeningen die dienen om ongewenste schommelingen in provinciale en gemeentelijke tarieven op te vangen bv. een reserve voor toekomstige uitbreidingsinvesteringen inzake riolering of vuilafvoer: de jaarlijkse stortingen in deze reserve kunnen bij de tariefopstelling worden meegenomen om sprongsgewijze verhoging van de tarieven te voorkomen.
- de egalisatierekeningen voor investeringsbijdragen die zijn bedoeld om ontvangen investeringsbijdragen gedurende de gebruiksduur van het investeringsgoed in jaarlijkse termijnen ten gunste van de rekening van baten en lasten te laten komen.

Vrije reserves/dekkingsreserves. Vrije reserves zijn reserves, waarvan de besteding geen consequenties heeft voor de exploitatie. Dekkingsreserves zijn reserves, die gebruikt worden voor structurele dekking van exploitatie-uitgaven.

Solidariteitsbeginsel. Kosten die betrekking hebben op kwietscheldingen (minima) inzake afvalstoffenheffing en rioolheffing worden verrekend in het afvalstoffenheffingstarief en rioolheffingstarief.

Stille reserve. Dit zijn meerwaarden van activa die te laag of tegen nul zijn gewaardeerd, doch direct verkoopbaar zijn indien men dat zou willen.

Treasuryfunctie. Het sturen en beheersen van het verantwoord over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Verbonden partij. Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Voorjaarsnota. De door de raad vastgestelde nota die de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de opstelling van de jaarlijkse begroting bevat.

Voorzieningen. Voorzieningen zijn dat deel van het vermogen dat is afgezonderd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs is te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die een volgende boekjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het (lopende) boekjaar of in een voorafgaand boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren.

Weerstandsvermogen. Het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te vangen teneinde haar taken voort te zetten. Het weerstandsvermogen van de gemeenten omvat naast de reserves en voorzieningen onder meer de vrij te besteden begrotingsruimte, de belastingcapaciteit en zogenaamd schuldvrij bezit.

Bijlage M - Lijst met afkortingen

a.g.v.	Als gevolg van
A+O Fonds	Stichting Arbeidsmarkt en Opleidingsfonds (A+O fonds) Gemeenten
AB	Algemeen Bestuur
ABW	Algemene Bijstands Wet
AGR	Algemene Gemeentelijke Reserve
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
AO / IC	Administratieve Organisatie en Interne Controle
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ARBO	Arbeidsomstandigheden
art.	Artikel
ASHG	Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AWIR	Algemene Wet Inkomensafhankelijke Regelingen
AZ	Algemene Zaken
B & W	(College van) Burgemeester en Wethouders
b.v.	Besloten vennootschap
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBN	Brandweer Brabant Noord
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBRA	Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
Bbz	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BCA	Bestuurscommissie Afvalinzameling
BCF	BTW Compensatie Fonds
BDUR	Brede doeluitkering rampenbestrijding
BGO	Bijzonder Georganiseerd Overleg
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BHIC	Brabants Historisch Informatie Centrum
BIO	Buitengebied in ontwikkeling
BLAU	Basisregistratie Lonen, Arbeids- en Uitkeringsverhoudingen
BMI	Brandmeldinstallatie
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BNO	Brabant Noord-Oost
BOA	Buitengewone opsporingsambtenaar
BOPZ-(online)	Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen
BOR	Bijzondere ondernemingsraad
BP	Bestemmingsplan
BPM	Belasting voor personenauto's en motorvoertuigen
BRI	Basisregistratie Inkomen
BRK	Basisregistratie Kadaster
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BRP	Basisregistratie Personen
BRT	Basisregistratie Topografie
BRV	Basisregistratie voertuigen
BSOB	Belastingsamenwerking Oost-Brabant
BTW	Belasting toegevoegde waarde (=omzetbelasting)
BUIG	Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
Burap	Bestuursrapportage
BVL	Brabants Veiligheidslabel
BW	Burgerlijk Wetboek
BWT	Bouw en woningtoezicht
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
C.Q.	Casu Quo
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
Cf.	Conform
Cie	Commissie
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg

Bijlage M - Lijst met afkortingen

CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CPB	College Bescherming Persoonsgegevens
CPI	Consumentenprijsindex
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
CWI	Centrum Werk en Inkomen
Dd	De dato
DHW	Drank- en horecawet
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DKD	Digitaal Klantdossier
DLB	De Lage Beemden
DT	Directie Team
DURP	Digitaal Uitwisselbare Ruimtelijke Plannen
e.d.	En dergelijke
ECB	Europese Centrale Bank
EHBO	Eerste Hulp Bij Ongelukken
EKD	Elektronisch Kinddossier
EMU	Economische en Monetaire Unie
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EV	Eigen Vermogen
EVZ	Ecologische verbindingszone
Fin.	Financieel / Financiële
FLO	Functioneel leeftijdsontslag
FPU	Flexibele Pensioen Uittreding
FTE	Fulltimerequivalent
Fvw	Financiële verhoudingswet
GB	Grondbedrijf
GBA	Gemeentelijke bevolkingsadministratie
GDI	Generieke Digitale Infrastructuur
GFT	Groente, Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GIS	Geografisch informatiesysteem
GMC	Gemeenschappelijk Meldcentrum
GO	Georganiseerd Overleg
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijke Riolerings Plan
GS	Gedeputeerde Staten
GVOP	Gemeenschappelijke Voorziening Officiële Publicaties
GZ	Grondgebiedszaken
H.b.h.	Hulp bij het huishouden
HHV	Huishoudelijke verzorging
HNG	Hypotheekfonds Noordbrabantse Gemeenten
HVD	Hulpverleningsdienst Brabant-Noord
I & A	Informatie & Automatisering
IBN	Integrale bedrijven Noordoost-Brabant
ICT	Informatie en Communicatie technologie
iDOP	integraal Dorps Ontwikkeling Plan
ihkv	In het kader van
IKC	Integraal kindcentrum
Incl.	Inclusief
IOAW	Wet inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijke Arbeidsongeschikte Werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijke Arbeidsongeschikte Zelfstandigen
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IV	Intensieve Veehouderij
IVB	Intergraal Veiligheidsbeleid
IVH	Integrale vroegHulp
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KBO	Katholieke Bond van Ouderen
KCV	Kleinschalig Collectief Vervoer

Bijlage M - Lijst met afkortingen

KRW	Kaderrichtlijnen water
LOG	Landbouw- ontwikkelgebied
M.b.t.	met betrekking tot
M.n.	Met name
M.u.v.	Met uitzondering van
MER	Mileueffectrapportage
MIRT	Meerjaren investeringsprogramma
MKB	Midden en kleinbedrijf
MOP	Meerjaren onderhoudsplan
MVSO	Missie, Visie, Strategie en Organisatie
N.V.	Naamloze vennootschap
N.v.t.	Niet van toepassing
NHR	Nationaal handelsregister
NOC-NSF	Nederlands Olympisch Comité - Nederlandse Sportfederatie
NT1	Nederlandse als 1e taal
NT2	Nederlandse als 2e taal
Nuggers	Niet uitkeringsgerechtigden
NUP	Nationaal Uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid
Nza	Nederlandse Zorgautoriteit
O.a.	Onder andere
O.b.v.	Op basis van
O.g.v.	Op grond van
ODBN	Omgevingsdienst Brabant Noord
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheids Zorg
OKE	Ontwikkelkansen door Kwaliteit en Educatie
OM	Openbaar Ministerie
OR	Ondernemingsraad
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende Zaakbelasting
P&C	Planning & Control
P&O	Personeel & Organisatie
Pag.	Pagina
PGB	Persoonsgebonden Budget
PM	Pro Memorie (= ter herinnering)
POP	Persoonlijk ontwikkelingsplan
PS	Provinciale Staten
PvA	Plan van Aanpak
RAV	Regionale Ambulance Voorzieningen
RBL	Regionaal Bureau Leerplicht
RIE	Risico-inventarisatie en evaluatie
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
RO	Ruimtelijke Ordening
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
RUD	Regionale Uitvoerings Dienst
RUPL	Regionaal Uitvoeringsprogramma Leefomgeving
RVR	Ruimte voor ruimte
SBB	Stichting Binnensport Boekel
SGV	Stichting Gemeenschapshuis Venhorst
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realiseerbaar en Tijdgebonden
SV	Structuur Visie
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
SWEW	Stichting Waarborgfonds Eigen Woning
SWO	Stichting Welzijn Ouderen
T / m	Tot en met
T.b.v.	Ten behoeve van
T.g.v.	Ten gunste van
T.o.v.	Ten opzichte van
T.t.v.	Ten tijde van
VCA	Veiligheidschecklist Aannemers
vGRP	Verbreed Gemeentelijke Riolerings Plan
VHROSV	Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing

Bijlage M - Lijst met afkortingen

VJN	Voorjaarsnota
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapsbelasting
VR	Verordening Ruimte
VTH-taken	Vergunningverlening / toezicht & handhaving
VVE	Vereniging van Eigenaren
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVN	Veilig Verkeer Nederland
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WB21	Waterbeleid 21e eeuw
WCPV	Wet collectieve preventie volksgezondheid
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
Wet Walvis	Wet Administratieve lastenverlichting en vereenvoudiging in sociale verzekeringswetten
Wet WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WIJ	Wet Investering in Jongeren
WIN	Wet Inburgering Nieuwkomers
WIW	Wet Inschakeling Werkzoekenden
WKPB	Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen
WM	Wet Mileubeheer
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNSP	Wet sanering natuurlijke personen
WOR	Wet op de Ondernemingsraden
WOZ	Waardering onroerende zaken
WRO	Wet op de ruimtelijke ordening
WSNP	Wet sanering natuurlijke personen
WSW	Wet sociale werkvoorziening
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WVG	Wet voorzieningen gehandicapten
WVO	Wet Verontreiniging Oppervlaktewater
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWIK	Wet Werk en Inkomen Kunstenaars
ZIN	Zorg in natura